

GMINA OPATOWIEC

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

ZESPÓŁ AUTORSKI:

MGR INŻ. ARCH. JANUSZ BŁĄŻEJCZAK – UPR. URB. 1398/94

MGR INŻ. ARCH. WITOLD KOWALSKI

MGR INŻ. ADAM DZIEWIĘCKI

MGR INŻ. BOŻENA PULKA

MGR INŻ. ARCH. MARCIN KOWALSKI

MGR MIROSŁAWA LUŚCIŃSKA

MGR ANDRZEJ LUŚCIŃSKI

konsultacje :

dr inż. Wiesława Styka

Za zespół:

mgr inż. arch.

Witold Kowalski

Za zespół:

mgr inż. arch.

Janusz Błażejczak

SPIS TREŚCI:

	str.
I. INFOMACJE OGÓLNE.	4
I.1 Wprowadzenie.	4
I.2 Podstawa formalno – prawna opracowania.	9
II. UWARUNKOWANIA EGZOGENICZNE.	10
II.1 Rola i miejsce gminy Opatowiec w strukturach ponadlokalnych	10
II.2 Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Opatowiec.	11
III. UWARUNKOWANIA ENDOGENICZNE.	13
III.1 Podstawowa charakterystyka gminy.	13
III.2 Uwarunkowania przyrodnicze.	14
III.3 Elementy dziedzictwa kulturowego.	21
III.4 Uwarunkowania wynikające ze stanu układu komunikacyjnego.	34
III.5 Uwarunkowania wynikające ze stanu gospodarki.	39
III.6 Uwarunkowania demograficzne.	43
III.7 Uwarunkowania z zakresu infrastruktury technicznej.	46
III.8 Uwarunkowania z zakresu infrastruktury społecznej.	55
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OPATOWICE.	62
IV.1 Prognoza demograficzna.	62
IV.2 Priorytety i bariery rozwoju wynikające z uwarunkowań środowiskowych.	63
IV.3 Kierunki działań podejmowane na rzecz realizacji celów kulturowych.	74
IV.4 Kierunki działań podejmowane na rzecz realizacji celów społeczno – gospodarczych.	79
IV.5 Kierunki rozwoju wynikające z uwarunkowań infrastruktury technicznej.	82

IV.6	Kierunki rozwoju komunikacji.	87
IV.7	Priorytety i bariery infrastruktury społecznej.	92
IV.8	Priorytety i bariery rozwoju wynikające ze stanu gospodarki.	94
IV.9	Aspekty obronne i ochrona przeciwpowodziowa.	94
V.	POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.	98
V.1	Polityka osiągania celów ekologicznych.	99
V.2	Polityka osiągania celów kulturowych.	99
V.3	Polityka aktywnej gospodarki nieruchomościami.	100
V.4	Studium a problematyka Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.	101
V.5	Polityka zabezpieczenia ponadlokalnych celów publicznych okre- ślonych strategią rozwoju i zagospodarowania województwa.	103
V.6	Polityka przestrzenna gminy dla stref funkcjonalnych struktury gmi- ny.	105
VI.	POLITYKA PRZESTRZENNA WYODRĘBNIONYCH JEDNO- STEK STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY.	111
VI.1	Ustalenia wspólne dla wszystkich jednostek struktury prze- strzennej.	111
VI.2	Ustalenia dla wyodrębnionych jednostek struktury przestrzen- nej.	
VII.	WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW GRAFICZNYCH.	125

I. INFORMACJE OGÓLNE.

I.1. Wprowadzenie.

Pojęcie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” wprowadzone zostało ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami).

Przyjmując zasady ekorozwoju za podstawę działań w sferze zagospodarowania przestrzennego ustawa obliguje do uwzględnienia:

- wymagań ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury,
- walorów architektonicznych i krajobrazowych,
- wymagań ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia,
- wymagań ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walorów ekonomicznych przestrzeni i prawa własności,
- potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa.

Odnosząc powyższe ustalenia do obszaru gminy, ustawa w art. 6 i art. 7 stanowi, że:

- w celu określenia polityki przestrzennej gminy, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „Studium”,

- Zarząd gminy sporządza studium uwzględniając uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa,
- Zarząd gminy przedkłada studium do zaopiniowania organom właściwym do uzgadniania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innym jednostkom określonym w ustawie.
- W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:
  - dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
  - występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
  - stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
  - prawa własności gruntów,
  - jakości życia mieszkańców,
  - zadań służących realizacji i ponadlokalnych celów publicznych.
- W studium określa się w szczególności:
  - obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
  - lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
  - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
  - obszary zabudowane ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
  - obszary zabudowane, ze wskazaniem w miarę potrzeby, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
  - obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, wynikającą z potrzeb zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
  - kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
  - obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
  - obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki, o której mowa w ust. 2.

- Studium uchwała rada gminy,
- Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem planistycznym, określającym politykę przestrzenną gminy. Zawiera syntetyczny zestaw podstawowych informacji na temat stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, a także funkcjonowania jej systemu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej. Jest także podstawowym źródłem informacji koordynacyjnych dla opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przygotowania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych bez planu miejscowego.

Zawarty w studium zestaw informacji może być wykorzystywany nie tylko do prowadzenia polityki przestrzennej, ale także dla sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych, promocji gminy oraz stworzenia oferty inwestycyjnej dla potencjalnych inwestorów deklarujących zamiar uczestnictwa w rozwoju gospodarczym gminy.

Studium zarówno w problematyce jak i w toku opracowania, uwzględnia przepisy powołanej na wstępie ustawy oraz ustaw z nią związanych. W szczególności dotyczy to:

- ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15, poz. 139 z 1999 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627),
- ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 99, poz. 1079 z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 16 października 1991 roku o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 99, poz. 1079 z 2001 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 98, poz. 1150 z 1999 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z 1995 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. Nr 56 poz. 679 z 2000 r. z późniejszymi zmianami),

- ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (Dz. U. Nr 79, poz. 838 z 2000 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z 1994 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z 2001 r.),
- ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku - Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z 2001 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 142, poz. 1591 z 2001 r z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. Nr 9, poz. z 1997 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 4, poz. 543 z 2000 r.),
- ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. Nr 133, poz. 884 z 1997 r. z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z 1997 r. z późniejszymi zmianami).

Ponadto w „Studium” uwzględniono następujące przepisy prawa miejscowego:

- Rozporządzenie nr 12/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 29 września 1995 roku w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego nr 21 z 6 listopada 1995 r.)
- Rozporządzenie nr 48/2002 z 23 lipca 2002 r. zmieniające rozporządzenie o ustanowieniu obszarów chronionego krajobrazu w województwie kieleckim (DZ.U. Woj. Święt. Nr 108, poz.1275)
- Rozporządzenie nr 14/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 14 września 1994 roku w sprawie Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Ponidzia (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego nr 9, poz. 83) – dotyczy §3 „Opis Walorów przyrodniczych historycznych i kulturowych, umotywowanie utworzenia Zespołu Parków Krajobrazowych oraz zwięzłą charakterystykę poszczególnych parków”

- Rozporządzenie nr 2/97 Wojewody Kieleckiego z dnia 5 marca 1997 roku w sprawie zatwierdzenia planów ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia (Dz. Urz. woj. kieleckiego nr 8, poz. 29 z 14 marca 1997 r.)
- Rozporządzenie nr 21/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 30 czerwca 1999 roku w sprawie zatwierdzenia planów ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego nr 32, poz. 728)
- Rozporządzenie nr 125/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 26 marca 2001 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie zatwierdzenia planów ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego nr 19, poz. 241)
- Rozporządzenie nr 278/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie zatwierdzenia planów ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego nr 85, poz. 989)
- Rozporządzenie nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 października 2001 roku w sprawie utworzenia na terenach otulin parków obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego nr 108, poz. 1271)
- Rozporządzenie nr 336/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 października 2001 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego nr 108, poz. 1272)
- Rozporządzenie Wojewody Kieleckiego nr 11/92 z dnia 21 grudnia 1992 r. w sprawie określenia nie obwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego nr 18/92)

oraz pomocniczo:

- miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Opatowiec, uchwalony uchwałą GRN w Opatowcu nr 82/92 z dnia 11 sierpnia 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego nr 14 poz. 165 z 1992 r.)
- publikacje dotyczące obszaru gminy,

- literaturę przedmiotu i publikacje metodyczne, w tym:
- „Poradnik - gospodarka przestrzenna gmin”, Tom III – „Miejscowe planowanie przestrzenne”, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie, Llewelyn – Davies, London, Fundusz Współpracy - Brytyjski Fundusz Know How, 1996,
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - Poradnik metodyczny”, MGPIB Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie.

I.2. Podstawa formalno – prawna opracowania studium.

Realizując ustalenia ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r., Rada Gminy w Opatowcu podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W drodze przetargu, Zarząd Gminy zlecił opracowanie studium zespołowi projektowemu z Przedsiębiorstwa Projektowania i Usług Inwestycyjnych „Abakus” w Kielcach, działającemu pod kierunkiem głównego projektanta mgr inż. arch. Janusza Błażejczaka, legitymującego się uprawnieniami urbanistycznymi nr ewid. 1398/94.

II. UWARUNKOWANIA EGZOGENICZNE.

II.1. Rola i miejsce gminy Opatowiec w strukturach ponadlokalnych.

1. Położenie w południowym obszarze województwa świętokrzyskiego posiadającym najkorzystniejsze warunki dla intensyfikacji produkcji rolnej .
Teren gminy należy do podobszaru o najlepszych glebach zarówno w skali województwa i kraju.
2. Połączenia i powiązania.
Położenie poza bezpośrednim zasięgiem korytarzy transportowych.
Najbliżej położony korytarz międzyregionalny łączący Kielce z Tarnowem oparto o drogę krajową nr 73.
Podstawowym połączeniem gminy w relacjach zewnętrznych jest droga krajowa nr 79 relacji Warszawa – Sandomierz - Kraków – Bytom.
3. Bliskość aglomeracji Krakowskiej (ok. 70 km do centrum Krakowa),
oraz krajowego ośrodka rozwoju Tarnowa, znacznych rynków zbytu na produkty rolno-spożywcze.
4. Położenie w widłach, Nidy, Nidzicy i Wisły, w Koszycko-Opatowieckim O.Ch.K. oraz w otulinie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego stanowiące potencjał dla rozwoju turystyki.
5. zagrożenia powodziowe dla części obszaru leżącego w strefie bezpośredniego i pośredniego wpływu wód zalewowych Wisły, Nidy i Nidzicy.

II.2. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju a studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Opatowiec:

1. Podstawowy materiał, kształtujący poglądy na politykę przestrzenną w skali państwa i na dynamikę zmian w organizacji przestrzeni stanowi głównie:
„Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju – Polska 2000 Plus opracowana przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych – Warszawa, sierpień 1997 r. z uzupełnieniami z roku 1998 i 1999, przyjęta przez sejm RP dnia 17 listopada 2000 r., i ogłoszona obwieszczeniem RM z dnia 26 lipca 2001 roku (Monitor Polski nr 26 poz. 432 z 2001 r.)
2. Z szeregu informacji zawartych w tych materiałach można w sposób pośredni wydedukować opinie o aktualnym miejscu danego regionu w strukturze funkcjonalno-przestrzennej kraju oraz o przewidywanych zmianach.
3. W „STUDIUM” przyjęte oceny i zarysowane tendencje dotyczące regionu, w którym funkcjonuje gmina Opatowiec, uznaje się za elementy uwarunkowań egzogenicznych, jakie należy rozważać przy kształtowaniu koncepcji rozwojowych (mimo bardzo ogólnego ich charakteru). Wywarły one i dalej wywierają bardzo duży wpływ na zapisy polityki wojewódzkiej stanowiącej uściślenie polityki państwa w stosunku do danego regionu.

Według wymienionych w „Koncepcji...” zasad region, w którym położona jest gmina Opatowiec charakteryzowany jest w następujący sposób:

- ze względu na posiadany potencjał do transformacji dawne województwa kieleckie zakwalifikowane zostało do trzeciego (najliczniejszego) typu województw, w którym:

- restrukturyzacja jest potrzebna i możliwa
  - struktura społeczno – ekonomiczna – zróżnicowana
  - stopień rozwoju – średni
  - dostępność kapitału – zła;
- Gmina Opatowiec znacznie oddalona od stolicy województwa położona jest w pobliżu Tarnowa i niedaleko miasta Krakowa, stanowiących (krajowy i metropolitarny) ośrodki równoważenia rozwoju .
  - Gmina Opatowiec położona jest w paśmie przyspieszonych przekształceń strukturalnych wymuszonych istnieniem rozdrobnionej struktury rolniczej.
4. W zapisanych w „Koncepcji...” celach i kierunkach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju woj. kieleckie i zachodnia część woj. tarnobrzeskiego stanowiące obecnie woj. świętokrzyskie zostały zaliczone do regionu południowo-wschodniej części kraju, charakteryzującego się dość gęstą siecią miast małych i średnich z rozdrobnionym rolnictwem, cechującym się wysoką stopą ukrytego bezrobocia.
5. Jednym z naczelných celów strategii społeczno – gospodarczej rozwoju i przestrzennego zagospodarowania jest zahamowanie regresu środowiska oraz osiągnięcie odczuwalnej poprawy jego stanu. Cel ten ma być realizowany przez realizację polityki zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:
- promowanie ekologicznych kierunków i form w wybranych dziedzinach i na wybranych obszarach,
  - stopniowe rozszerzenie i utrwalenie dobrej kondycji ekologicznej obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze,
  - zahamowanie procesów degradacji, a następnie uzyskanie stopniowej poprawy jakości środowiska na obszarach ekologicznie zagrożonych, a także skuteczne przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się procesów degradacji środowiska na inne obszary.

III. UWARUNKOWANIA ENDOGENICZNE:

III.1. Podstawowa charakterystyka gminy.

Gmina Opatowiec położona jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie kazimierskim. Posiada 20 sołectw (Charbinowice, Chrustowice, Chwalibogowice, Kamienna, Kęsów, Kobiela, Kocina, Kraśniów, Krzczonów, Ksany, Ławy, Mistrzowice, Opatowiec, Podskale, Rogów, Rzemienowice, Senisławice, Trębaczów, Urzuty, Wyszogród).

Ośrodek gminny mieści się w miejscowości - Opatowiec i leży w południowej części gminy nad Wisłą u ujścia Dunajca do Wisły, na pradawnym szlaku handlowym wiodącym z Bramy Morawskiej do Gdańska.

Obecnie wiodącą funkcją gminy jest uprawa rolnictwo i przetwórstwo rolno - spożywcze. Charakterystycznymi cechami przestrzeni gminy są; przewaga gruntów ornych, dobra jakość gleb i niewielki udział lasów.

Liczba ludności w gminie wynosi wg stanu na 31. XII. 2000 r. – 3.771 osób. Powierzchnia gminy – 68 km².

Rzeźba terenu dość urozmaicona. Ze względu na rolniczy charakter gminy - dominuje tu zabudowa zagrodowa o nieco rozproszonych tendencjach.

III.2. Uwarunkowania przyrodnicze:

W celu zapewnienia (także przez politykę przestrzenną) realizacji zasady zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego, odpowiedzialnego gospodarowania zasobami przyrody, w „STUDIUM” przedstawia się identyfikację i analizę istniejących zasobów, walorów i zagrożeń środowiska w zakresie i formie odpowiadającej zadaniom, jakie „STUDIUM” ma do spełnienia.

Warunkiem społecznego i gospodarczego rozwoju gminy jest zachowanie podstaw, a szczególnie zasobów wód, gleb, krajobrazu oraz elementów przyrody ożywionej.

III.2.1. Obszary chronione

Większość obszaru gminy wchodzi w skład Koszycko - Opatowieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (pow. 5,95 tys. ha).

Pozostała część gminy (sołectwo Kocina) leży w granicach otuliny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i częściowo w granicach NPK.

Nadnidziański Park Krajobrazowy z otuliną ustanowiony Uchwałą nr XVII/187/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 19 grudnia 1986 r., stanowiący w granicach gminy niewielki fragment parku krajobrazowego obejmującego dolinę Nidy oraz

przylegające do niej od wschodu niezadrzewione wzgórza Garbu Pińczowskiego. Utworzony w celu ochrony naturalnej doliny Nidy bogatej w liczne zakola, starorzecza i rozlewiska.

Obszar parku to miejsce bytowania dzikiego ptactwa wodnego i błotnego, rzadkich owadów i licznych gatunków ryb, występowania roślinności kserotermicznej porastającej wapienne i gipsowe zbocza.

Malowniczy krajobraz parku tworzą łąki i pasma pól doliny, wapienne i gipsowe zbocza z atrakcyjnymi urwiskami skalnymi w postaci wychodni gipsowych.

Znaczna część Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego stanowi element krajowej sieci ekologicznej (ECONET – PL), węzła ekologicznego pod nazwą Obszar Nidziański i węzła Obszar Buski.

Funkcjonowanie wyżej wymienionych obszarów regulują rozporządzenia Wojewody Świętokrzyskiego nr: 125/2001, 278/2001, 335/2001, 336/2001, 48/2002, oraz przepisy o ochronie przyrody.

Na terenie gminy brak jest ustanowionych pomników oraz rezerwatów przyrody. W materiałach będących w dyspozycji Zarządu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych ujawniono projektowany rezerwat krajobrazowy meandrów rzecznych doliny Nidy „Szczytniki” obejmujący północno – wschodnią część użytków zielonych sołectwa Kocina.

Obszary szczególnej ochrony rzeźby i krajobrazu

Dla ochrony i zachowania walorów naukowych i krajobrazowych na terenie Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia wprowadzono mocą rozporządzenia nr 125/2001 Wojewody Świętokrzyskiego obszary szczególnej ochrony rzeźby i krajobrazu. Powinny one zostać ujęte w miejscowych planach zagospodarowania jako obszary szczególnej ochrony środowiska w rozumieniu art. 3a ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Planie Ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia, w obrębie gminy Opatowiec znajduje się jeden taki obszar: Chroberz – Stary Korczyn. Obszar na terenie gminy Opatowiec obejmuje terasę zalewową Nidy. Do wartości przyrodniczych i krajobrazowych na tym obszarze należą między innymi: fragment doliny, na którym Nida w znacznym stopniu zachowała naturalny charakter.

III.2.2. Klimat

W regionalizacji klimatycznej A. Wosia omawiany obszar należy do XXVII (Tarnowsko - Rzeszowskiego) regionu klimatycznego charakteryzującej się małą zmiennością warunków pogodowych. Liczba dni w których temperatura powietrza spada poniżej 0,0°C wynosi 50,5 , a liczba dni z pogodą bardzo ciepłą bez opadu wynosi 52 dni. Średnioroczny okres przypadający na pogodę z opadami obejmuje około 105 dni.

Z uwagi na częstość występowania ciszy i słabego wiatru (poniżej 2m/s) gmina położona jest w rejonie charakteryzującym się przeciętnym w skali kraju wskaźnikiem (40 – 50 %), a w aspekcie średniej rocznej liczby dni z wiatrem bardzo silnym (powyżej 15 m/s) w obszarze o niskim wskaźniku (około 2 dni).

Wg T. Niedźwiedzia, E. Cebulak i Zbigniewa Ustrnula suma roczna opadów o 90% prawdopodobieństwie wystąpienia w rejonie Nowego Korczyna waha się w granicach 400 – 450 mm, a średnioroczna amplituda temperatury powietrza jest jedną z wyższych w kraju (21- 22 °C).

Opracowanie M. Kuczarskiego zalicza obszar gminy Opatowiec do jednego z mniej usłonecznionych obszarów Polski (1200 – 1300 godz. przy prawdopodobieństwie wystąpienia 90%).

III.2.3. Gleby

W regionalizacji geobotanicznej teren gminy znajduje się w krainie Kotliny Sandomierskiej, w okręgu Niziny Nadwiślańskiej. Większość obszaru gminy znajduje się w obrębie występowania czarnoziemów. Na pozostałej części występują gleby brunatne właściwe, a w dolinach Wisły, Nidy i Nidzicy oraz mniejszych cieków, mady rzeczne. Na terenie całej gminy występują dobre warunki glebowe których ocenę zawiera syntetyczny wskaźnik jakości (wg opracowania IUNIG w Puławach) wynoszący 94,3 pkt.

Warunki przyrodniczo – glebowe występujące na terenie gminy Opatowiec kwalifikują jej rolniczą przestrzeń produkcyjną do obszaru o najwyższych w województwie świętokrzyskim i w kraju cechach jakościowych.

Bardzo poważnym problemem znacznie zagrażającym stabilności warunków glebowych jest erozja na którą są narażone w sposób szczególny gleby lessowe.

III.2.4. Rzeźba terenu.

W regionalizacji fizyczno - geograficznej wg J. Kondrackiego, A. Richlinga (1994) przez omawiany teren przebiega granica prowincji Wyżyny Polskie (podprowincja Wyżyna Małopolska) i prowincji Karpaty i Podkarpacie (podprowincja Północne Podkarpacie). Całość obszaru leży zatem w dwóch makroregionach i czterech mezoregionach: makroregion Nidziańskiej z mezoregionami Doliny Nidy, Garbu Pińczowskiego i Płaskowyżu Proszowickiego oraz makroregion Kotliny Sandomierskiej z mezoregionem Nizina Nadwiślańska). Większość obszaru zbudowana jest ze skał trzeciorzędowych (miocen), natomiast niewielki fragment Garbu Pińczowskiego stanowią utwory mezozoiczne (kampan).

Podstawowym elementem kształtującym krajobraz gminy jest dolina Wisły, a w części północnej dolina Nidy. Najniższym punktem jest Wisła, której średni poziom na północno-wschodnim krańcu gminy wynosi 169,4 m n.p.m. (w rejonie samego Opatowca 170 m n.p.m.). Najwyższym punktem są stoki Łysej Góry oraz G. Browar przecięte zachodnią granicą gminy (powyżej 252,5 m n.p.m.). Deniwelacja wynosi więc około 83 metrów.

III.2.5. Budowa geologiczna i kopaliny

Pod względem budowy geologicznej obszar gminy Opatowiec należy do pogranicza Niecki Nidziańskiej i Zapadliska Przedkarpackiego wypełnionego osadami trzeciorzędu.

Paleozoik jest reprezentowany przez osady kambru, ordowiku, syluru, dewonu oraz karbonu i permu.

Utwory mezozoiku reprezentowane są przez osady Triasu, Jury i Kredy.

Osady kambru ułożone są w dwóch warstwach: niższej piętra małopolskiego (skały słabo zmetameryzowane z dużą ilością materiału okruchowego skał krystalicznych) i wyższej piętra sandomierskiego (zlepierce z licznym udziałem skaleni). Podłoże kambru stanowią osady piaszczysto-mułowcowo-ilaste prekambru.

Ordowik i Sylur tworzy piętro kaledońskie zbudowane z frakcji piaszczysto – mułowcowych przechodzącej w zlepierce i piaskowce szarogłazowe.

Osady dewońskie tworzą mułowce z przewarstwieniami piaskowców emsu a także osadów węglanowych: dolomitów i margli dolomitycznych, żywetu, franu i famenu (w zachodniej części gminy).

Utwory karbońskie na terenie gminy występują jedynie w części północnej w postaci wapieni dolomitycznych niższego wizu. Perm pozostawia po sobie osady cechsztynu w formie zatok wypełnionych utworami zlepiercowato-piaszczystymi.

Utwory triasu, są to piaskowce, mułowce, iłowce czerwone, z wkładkami gipsu oraz osady wapienne. Miąższość osadów pstrego piaskowca oraz wapienia muszlowego wynosi ca 300 m.

Jura wykształcona jest w postaci skał węglanowych, detrycznych i organogenicznych. Strop jury położony jest na głębokości 950-1100 m.p.p.t.

Kreda rozpoczyna się utworami cenomanu (piaskowce galukonitowe, średnioziarniste, barwy szaro-zielonej) nad którymi leżą utwory turenu i senoenu (wapienie i margle przewarstwione łupkami ciemnoszarymi). Grubość warstwy kredowej wynosi 30 – 60 m.

Trzeciorzęd stanowią utwory miocenu położone na kredzie. Są to łałupki ciemnoszare serii baranowskiej oraz ility krakowieckie. Warstwy te przedzielone są serią anhydrytową. Miąższość warstw trzeciorzędowych wynosi 300 – 480 m. Wychodnie trzeciorzędu (ility krakowieckie) znajdują się w miejscowości Urzuty.

Czwartorzęd stanowią lessy, gliny zwałowe i piaski pochodzenia rzeczno-glincego. Grubość warstwy czwartorzędowej waha się od kilku do kilkunastu metrów. Less pokrywa większość obszaru gminy i widoczny jest w licznych odsłonięciach. Występuje miejscami w domieszkach z piaskiem pokrywy lessowe zajmują głównie pagórki i płaskowyże.

Gliny zwałowe z domieszką piasków, pochodzenia polodowcowego występują na niewielkich obszarach, zlokalizowane są w centralnej części gminy, miejscowości Kęsów i Ławy.

Piaski terasów rzecznych występują na dość znacznych powierzchniach, m.in. w rejonie Ławy-Urzuty, na pn-zach od Opatowca oraz w rejonie Charbinowice - Trębaczów. Utwory te są widoczne w odsłonięciach oraz dorywczo eksploatowane (ławy). Miąższość tej warstwy nie przekracza 10 m. Powyżej piasków występuje nadkład w postaci mad rzecznych.

Bezpośrednim podłożem budowlanym jest less a na północnych i południowych obrzeżach gminy glina i piasek. Less jest korzystny do bezpośredniego posadowienia budowli pod warunkiem zachowania odpowiednich warunków wilgotnościowych w czasie realizacji i nie lokowania zabudowy w obrębie zboczy o nachyleniu powyżej 10%.

Na terenie gminy występują następujące surowce mineralne : piaski, żwiry oraz surowce ilaste. Najliczniejsze są złoża piasków udokumentowane w kategorii C2 w złożu „Ławy – Morawianki – Urzuty” o zasobach bilansowych 2659 tys. ton . Zarejestrowane w kategorii C1 zasoby surowca ilastego w ilości 207 tys. ton występują w południowej części sołectwa Kęsów. Ponadto piaski i żwiry rzeczne występują w Ksanach, Chwalibogowicach, Urzutach i Rogowie. Koryto Wisły może być eksploatowane w rejonie Opatowca, gdzie występują żwiry.

Surowce te nie są w chwili obecnej eksploatowane, nie licząc doraźnego wydobycia na potrzeby lokalne.

III.2.6. Hydrosfera

Obszar gminy leży w dorzeczu Wisły, która stanowi wschodnią granicę gminy. Rzekami granicznymi są również dwa duże dopływy Wisły: Nida w niewielkim fragmencie granicy północnej oraz Nidzica płynąca wzdłuż południowych granic i uchodząca do Wisły na terenie gminy (okolice miejscowości Urzuty). Większość gminy należy do zlewni Wisły do której prowadzą liczne strumienie, z których największe to Pazucha (Młyńska) oraz Wigołębka i Dobruta. Zlewisko Nidy zajmuje rejon wsi Kocina wraz z przepływającym tam ciekim. Natomiast do Nidzicy wpływają tylko wody z jej własnej doliny.

Uzupełnieniem układu strug i strumieni jest szereg drobnych oczek wodnych oraz stawów rybnych zlokalizowanych w dolinach rzek .

Jakość wód powierzchniowych została zbadana tylko dla trzech największych rzek (Wisła, Nida, Nidzica), które w granicach gminy prowadzą wody pozaklasowe.

Wody podziemne pobierane są głównie w utworach czwartorzędowych. W otworach w rejonach Chwalibogowic oraz Krzczonowa, poziom wodonośny został nawiercony 10 m.p.p.t. a ustabilizował się na głębokości około 4 m. Wydajność szacuje się na 6 – 23 m³/h. W m. Kamienna występuje źródłisko typu gruntowego, descensyjnego o wydajności 7,2 m³/h. Wody czwartorzędowe charakteryzują się znaczną twardością.

Poziom trzeciorzędowy generalnie bezwodny wykazuje niewielkie sączenia w obrębie wkładek piaszczystych. Wody te są silnie zmineralizowane z uwagi na obecność serii gipsów i anhydrytów.

Starsze poziomy mają słabo rozpoznane zasoby wód. Występujące wody poziomu kredowego są prawdopodobnie zbyt silnie zmineralizowane by mogły nadawać się do celów spożywczych.

Zbiornicze zestawienie studni wierconych na obszarze gminy Opatowiec :

Nr studni; rok wyko- nania	Miejscowość; użytkownik	Głębokość [m]	Ujęty poziom wodonośny	Głębokość zw. wody		Zasoby za- twierdzone Wydajność [m ³ /h] Depresja [m]	Pobór [m ³ /h]
				Na- wier- cone [m ppt]	Usta- bilizo- wane [m ppt]		
1 1968	Chwalibogowice	15,5	czwartorzęd	10,0	3,00	7,7 3,5	0,0
2 1968	Chwalibogowice	16,3	czwartorzęd- trzeciorzęd	10,8	4,25	12,5 6,3	12,5
3 1968	Chwalibogowice	16,4	czwartorzęd- trzeciorzęd	10,9	3,95	18,0 6,0	18,0
4 1973	Chwalibogowice	21,0	czwartorzęd- trzeciorzęd	11,0	4,10	23,2 5,5	0,0
5 1973	Krzczoneń- stacja hod. ro- ślin	35,0	czwartorzęd- trzeciorzęd	8,2 17,2	3,2 2,3		b.d.

III.2.7. Szata roślinna.

Podstawowym elementem kształtującym środowisko przyrodnicze gminy są okalające ją doliny rzeczne: Wisły, Nidy i Nidzicy. Doliny te stanowią wilgotne zbiorowisko łąkowe które jest atrakcyjnym siedliskiem dla ptactwa wodno-błotnego.

Układ cieków, uzupełniają niewielkie kompleksy leśne państwowe i prywatne zlokalizowane wzdłuż potoku Młyńska. Do Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Pińczów należą :

- Charbinowice, oddział nr 136 – 139, o łącznej pow.
- Chrustowice, oddział nr 126 – 131 o łącznej pow. 122,33 ha
- Pruska I, część oddział nr 131,
- Pruska II, oddział nr 132, o pow. 33,78 ha
- Rogów, oddział nr 141, o pow.
- Rogów II, oddział nr 141A, o pow.
- Rosiejów, część oddziału nr 143, o pow.
- Rzemianowice, oddziały nr 133 – 135, o łącznej pow. 67,54 ha

Obszary leśne stanowią bory mieszane z bogatym runem (gatunki chronione: widłak goździsty, gruszyca okrągłolistna, jarzianka większa, wawrzynek wilczełyko). Natomiast na obszarach pól uprawianych spotykamy tradycyjnie fitocenozy chwastów (jaskier polny, kurzyślak błękitny, czyściec roczny, rolnica polna, czechrzyca grzebieniowa, włóczydło polne, miłek letni, wilczomlecz drobny.).

III.3. Elementy dziedzictwa kulturowego.

III.3.1. Kalendarium dziejów gminy

Epoka kamienna – bytujące na terenie dorzecza Nidy, Nidzicy i Wisły gromady ludzkie prowadziły gospodarkę zbieracko – myśliwską oraz zajmowały się rybołówstwem w pobliskiej Wiśle i Nidzie oraz licznych zbiornikach naturalnych. Ocieplenie się klimatu powoduje powolne przechodzenie do gospodarki osadniczej i rolniczo – pasterskiej.

Na żyzne tereny nadwiślańskie przybywają osadnicy z Cisy i Dunaju; Ślady pobytu człowieka w tym okresie potwierdzają badania archeologiczne na stanowiskach pod Opatowcem, w Senisławicach, Chwalibogowicach, Kobieli Górnej, Kraśniowie, Potulinie, Ławach i Wyszogrodzie.

Epoka brązu - 1700 – 700 pne. – odkrycie właściwości metali i nowy etap w rozwoju społeczeństw. Mieszkańcy tych rejonów przechodzą od motykowej uprawy roli do orki za pomocą radła ciągniętego przez woły.

Z okresu intensywnego rozwoju kultury łużyckiej (1500 – 400 r. pne.) archeologowie odnaleźli wiele zabytkowych przedmiotów. Były to narzędzia, broń i ozdoby w wielu przypadkach pochodzące z Węgier. Obiekty te udokumentowano jako znaleziska w Rogowie i Ławach. Piękne ozdoby: bransolety, broszki, i naszyjniki znaleziono w Rogowie i Żydowie; Ułamki ceramiki z tego okresu odnaleziono na stanowiskach w Chwalibogowicach i Kobieli.

Epoka żelaza – 700 p.ne – 1000 r. ne. – to dalszy rozwój narzędzi do produkcji o stosunkowo wysokiej technice. Na terenach tej części Ponidzia za-
bytki kultury przeworskiej odkryto w Ławach i Wyszogrodzie; ślady kultury
przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich udokumentowano na
stanowiskach w Cwalibogowicach, Rogowie, Ławach i Senisławicach.

Z okresu lateńskiego pochodzi odkryte naczynie gliniane na stanowisku w
Ławach, a okres wpływów rzymskich potwierdzają znaleziska monet Trajana
i Aurelisza w Wyszogrodzie.

Wczesne średniowiecze dokumentowane jest mieczem z żelaza odkrytym w
Chrystowicach, fragmentami ceramiki ze stanowisk w Opatowcu, Urzutach,
Senisławicach, narzędziami domowymi ze stanowisk w Wyszogrodzie i Trę-
baczowie

IX w. – organizacja państwa Wiślan, jednej z najstarszych organizacji pań-
stwowych na ziemiach polskich. Wiek IX to dla na obszarze Ponidzia proces
powstawania szeregu warownych grodzisk dokumentowanych poza grani-
cami obecnej gminy Opatowiec; (Stradów, Pełczyska); Pierwsze przejawy
osadnictwa na terenie gminy Opatowiec są słabo udokumentowane. Prawdopodobne jest istnienie w tym czasie w miejscu dzisiejszego Opatowca
osady o innej nazwie.

poł. X w. – Mieszko I włącza tereny obecnej gminy do rodzącego się Pań-
stwa Polskiego;

1085 – Judyta, żona Władysława Hermana przekazuje teren dzisiejszego
Opatowca w ręce tynieckiego klasztoru. Jak uważa prof. Kiryk , Opatowiec
był już osadą ukształtowaną z targowiskiem i karczmami oraz posiadającą
charakter wczesnomiejski, Opatowiec (pierwotna nazwa Opattyniec) liczył
wówczas około 100 mieszkańców;

1241 – najazd Tatarów niszczy po raz pierwszy Opatowiec;

1259 – ponowny najazd Tatarów i ponowne zniszczenie osady Opatowiec;

1260 – znany jest Hincza z Rogowa herbu Działosza (róg i skrzydło)

Długosz podaje Hinczę z Rogowa jako fundatora pierwszego drewnianego
kościółka parafialnego,

1271 – uwzględniając prośbę tynieckiego Opata Modliborza, książę Bolesław
Wstydlivy wystawia przywilej lokacji osady Opatowiec na prawach miejskich,
wzorowanych na statucie miasta Krakowa;

1283 – opat tyniecki przy pomocy Leszka Czarnego księcia krakowskiego zakłada w Opatowcu klasztor dominikański z murowanym kościołem p.w. św. św. Piotra i Pawła,

1383 – przy parafii w Opatowcu działa szkoła, którą kieruje dyrektor pełniący jednocześnie obowiązki pisarza miejskiego;

1385 – Hincza z Rogowa jest uczestnikiem poselstwa do Wł. Jagiełły, którego efektem jest zaproszenie Jagiełły na tron Polski,

1386 – 1434 intensywny rozwój gospodarczy i polityczny gminy wynikający z położenia miasta Opatowiec oraz innych miejscowości gminnych na ukształtowanym szlaku handlowym wiodącym z Bramy Morawskiej przez Kraków, Opatowiec, Korczyn, Połaniec, Sandomierz aż do Gdańska. Miasta leżące na tym szlaku otrzymują opłaty celne i składowe.

1393 – magister Hincza zostaje wójtem m. Kazimierza pod Krakowem,

wiek XIV – wzmianki o istnieniu zamku (raczej dworu obronnego) w Opatowie, w którym zatrzymywali się biskupi krakowscy podróżujący wraz ze swymi kancelariami;

1403 – Piotr i Jan Kocińscy fundują pierwszy drewniany kościół w Kocinie. W tym też roku powstaje parafia w Kocinie;

1404 – na Wiśle istnieje port rzeczny w Opatowcu;

poł. XV w. – Eustachy Sprowski, dziedzic Rogowa jest kolatorem kościoła, istniała karczma, mieszkańcy zajmowali się także rybołówstwem na jeziorze Rogowskim; pełny rozkwit miasta Opatowca posiadającego cztery młyny na Wiśle, łaźnię, szpital dla ubogich, mieszkańcy zajmowali się m.innymi kowalstwem, ślusarstwem, bednarstwem, murarstwem, kołodziejstwem, garncarstwem, powroźnictwem, szewstwem i młynarstwem;

1468 – Kazimierz Jagiellończyk rozszerza swobody miejskie Opatowca;

1470 – Kazimierz Jagiellończyk nadaje prawo do drugiego jarmarku;

poł. XVI w. Rogów należy do rodu Szafranców; Opatowiec liczy około tysiąca mieszkańców; rozkwit gospodarczy Opatowca; rozwój żeglugi na Wiśle i Dunajcu:

1553 - roku opat tyniecki wydaje ustawy dla założonego wówczas wspólnego cechu skupiającego kowali, ślusarzy, bednarzy, murarzy, garncarzy, kołodziejów, garncarzy, powroźników, stelmachów, mieczników, postrzygaczy sukna i siodlarzy. Ponadto usługi dla ludności świadczyli rzeźnicy i inni rze-

mieślnicy skupieni łącznie w 12 cechach; Czysze płaciło 55 warsztatów produkcyjnych, 13 zakładów gorzelnicznych, a na Wiśle pracowały cztery młyny.

1562 – w przejętym w zastaw przez włocho Prospera Rogowie, gorliwy kalwin, później socynianin zamienia kościół na zbór ariański, w którym odbywa się zjazd głównych kierowników ruchu antytyrnitarskiego,

1595 – Rogów przejmują Firlejowie i przywracają pierwotną funkcję kościoła;
XVII w. – potop szwedzki, spustoszenie i spalenie Opatowca;

1611 – powstaje drugi drewniany kościół w Kocinie;

1645 – budowa kanału Dunajec – Wisła;

1665 – 5 VII Jan III Sobieski w pościgu za lubomirskim przeprowia się przez Wisłę po uprzedniej jednodniowej realizacji mostu;

1685 – prawdopodobna data powstania pierwszego dworu modrzewiowego w Rogowie,

1672 – adnotacje dotyczące wizyty Stanisława Trzebnickiego ujawniają istnienie szkoły w Rogowie; powstaje murowany wzniesiony przez ks. Franciszka Kaliszewicza kościół św. Barbary w Kocinie;

1751 – bp Przemyski, podkanclerzy koronny i dziedzic Rogowa, stawia nowy kościół z drzewa, istniejący aż do lat trzydziestych XX wieku,

1762 – do kościoła w Rogowie domurowano skarbiec ze ścianami zdobionymi korynckimi pilastrami;

1763 – powstaje drewniany kościółek na cmentarzu w Rogowie. Obecnie przeniesiony do skansenu w Tokarni;

1772 – rozbiór Polski i wyznaczenie granicy pomiędzy Rosją i Austrią przebiegającej przez Opatowiec, utworzenie komory celnej i straży granicznej; Romuald Walewski otrzymał od Stanisława Augusta przywilej na całotygodniowy jarmark w Opatowcu.

1772 – dobra tyńckiego klasztoru położone nad Wisłą przechodzą na własność rządu; później przejmują je Walewscy;

wiek XIX – niewola rosyjska, regres gospodarczy gminy;

1819 – likwidacja zakonu dominikanów;

1854 – powstaje kaplica p.w. MB Częstochowskiej;

1863 – czynny udział mieszkańców Opatowca w powstaniu styczniowym,

- 1867** – po reorganizacji podziału terytorialnego Królestwa Polskiego gmina Opatowiec wchodzi w skład liczącego 22 gminy powiatu pińczowskiego
- 1869** – Opatowiec traci prawa miejskie;
- 1880** – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego odnotowuje istnienie w obecnych granicach gminy Opatowiec folwarków: w Rogowie, Rzemienowicach, Urzutach, Ksanach, Kocinie, Mistrzowicach, Charbinowicach, dwóch w Opatowcu, dóbr zakonnych w Opatowcu i Urzutach, wsi rządowej w Rzemienicach, wsi królewskiej w Senisławicach, czterech młynów w Opatowcu, dwóch w Chwalibogowicach, po jednym w Urzutach i Charbinowicach; kościołów parafialnych w Rogowie, Kocinie, Opatowcu, szkół wiejskich w Kocinie, Chwalibogowicach, Rogowie i Opatowcu;
- XIX wiek** – wadliwa lokalizacja kościoła p.w. św. Judy i Szymona przesądza o jego koniecznej rozbiórce i przeniesieniu parafii do dawnego kościoła dominikanów;
- 1906** – realizacja pierwszych zabezpieczeń przeciwpowodziowych, tama na Wiśle wzniesiona przez władze rosyjskie;
- 1914 – 1918** - I wojna światowa, zajęcie Opatowca przez wojska austriackie i utworzenie frontu. Zacięte walki niszczą większość budynków;
- 1923 – 1926** powiat pińczowski realizuje kolejną wąskotorową łączącą południowe i środkowe połączenie powiatu z jego częścią północną;
- 1932** – pożar kościoła parafialnego w Rogowie;
- 1932 – 34** - budowa nowego kościoła p.w. Nawiedzenia NMP w Rogowie;
- 1939 – 45** – działania wojenne i pożar w 1944 roku ponownie niszczą Opatowiec; pożar dworu w Rogowie;
- 1944** – po stoczonych walce z partyzantami, oddział wlasowców pacyfikuje Opatowiec;
- 1947** – pierwsze próby odbudowy zniszczonego poważnie w czasie II wojny światowej Opatowca – realizacja chodnika wokół rynku i na cmentarz;
- 1948** – budowa budynku Urzędu Gminy;
- 1957 – 1958** – realizacja szkoły podstawowej w Opatowcu;
- 1959** – elektryfikacja Opatowca;
- 1962 – 1964** – budowa drogi Sandomierz – Kraków;
- 1965** – założenie parku wiejskiego;

II poł. XX wieku –w Opatowcu powstają domy w rynku, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Gminny Ośrodek Kultury, Ośrodek Zdrowia;

III.3.2. Do obiektów objętych ochroną konserwatorską należą (wg dokumentacji ODZ z 1995 r.) :

CHARBINOWICE

1	Dom nr 16	Wł. Zbigniew Klimczyk, drewn.	1936 r.
2	Dom nr 17	Wł. S. Kowalski, drewn.	Ok. 1915 r.
3	Dom nr 32	Wł. Stanisław Szumila, mur.	1930 r.
4	Dom nr 44	Wł. Władysław Niedziela, drewn.-mur.	1 ćw. XX w.
5	Dom obok nr 45	Wł. M. Padło, mur.	1905 r.
6	Dom nr 45	Wł. Stanisław Magier, drewn.	1 ćw. XX w.
7	Dom nr 58	Wł. Leszek Bontkowski, mur.	1 ćw. XX w.
8	Dom nr 63	Wł. Kazimierz Jagielnik, mur.	1 ćw. XX w.

CHWALIBOGOWICE

9	Remiza straż.	Murowana	I. 20 XX w.
10	Dom nr 6	Wł. UG, drewn.	1880 r.
11	Dom nr 8	Nieużytkowany, mur.,	I. 20 XX w.
12	Dom nr 56	Drewn.,	1 ćw. XX w.

KAMIENNA

13	Pozostałości zespołu dworskiego:		
	a.)	Relikty dworu., mur.	XIX w.
	b.)	Park, (rej. nr 571)	XVIII w.
14	Dom nr 35	Wł. Katarzyna Zych, drewn.	1 ćw. XX w.

KOBIELA

- 15 zagroda nr 24 Wł. Mieczysława Jachna
- a.) Dom drewn., I.30 XX w.
  - b.) Stodoła drewn. – wyplatana, I.30 XX w.

KOCINA

- 16 Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Brabary:
- a.) Kościół mur./kam./, 1672 r. cz. Zniszczony (m. in. Zawalenie wieży 1809, pocz. XIX w, restaur. Po 1827 r. , (rej. nr 249)
  - b.) Dzwonnica bramna mur./kam./, 1923 r., (rej. nr 249)
  - c.) Kostnica, mur./kam./, XIX w.
  - d.) Ogrodzenie mur./kam./, XIX w.
- 17 Kaplica mur., 1 poł. XX w.
- 18 Szkoła i sklep mur., pocz. XX w.
- 19 Dom nr 30 Wł. Stanisław Mystek drewn., 1 ćw. XX w.
- 20 Dom nr 41 Wł. Jan Gręda, drewn., 4 ćw. XIX w.
- 21 Dom nr 110 Wł. Mieczysław Kopeć, mur., I. 20 XX w.
- 22 Dom nr 122 Nie użytkowany, I. 30 XX w.
- 23 Dom Wł. Piotr Dybała, drewn., Ok. 1900 r.

KRAŚNIÓW

- 24 Dom nr 1 Drewn., 1924
- 25 Dom nr 11 Wł. Józef Jachna, drewn., 1924
- 26 Dom nr 19 Wł. Józefa Dębska, drewn., 1 ćw. XX w.
- 27 Dom nr 22 Nie użytkowany, drewn., I. 20 XX w.

KRZCZONÓW

- 28 Zespół poczty:
- a.) poczta mur., 1 ćw. XX w.
  - b.) budynek gospodarczy, mur.-drewn., 1 ćw. XX w.
- 29 Dom nr 28 Wł. Steafn Małek, drewn., 1 ćw. XX w.
- 30 Dom nr 29 Wł. Józef Juszczyk, 1 ćw. XX w.
- 31 Dom nr 30 Ob. Biblioteka, mur., 1 ćw. XX w.
- 32 Dom nr 31 Mur., 1 ćw. XX w.

- 33 Dom nr 32 Wł. Józefa Kuneńska, drewn., I. 20 XX w.
 34 Budynek gospodarczy w zagordze nr. 75, mur.-drewn., 1 ćw. XX w.

KSANY

- 35 Zagroda nr. 37 Wł. Marianna Marek:
     a.) dom drewn., I. 20 XX w.
     b.) budynek gospodarczy, mur., I. 20 XX w.
- 36 Dom nr 2 Wł. Jan Roman mur., I. 20 XX w.
 37 Dom nr 12 Ob. Nie użytkowany, drewn., 2 ćw. XX w.
 38 Dom nr 13 Wł. Mieczysław Grabowski, drewn., 1 ćw. XX w.
 39 Dom nr 25 Wł. Wincenty Adamczyk, drewn., I. 20 XX w.
 40 Dom nr 28 drewn., 2 ćw. XX w.
 41 Dom nr 30 Wł. Stanisław Bomba, drewn., 1860 r.
 42 Dom nr 34 Wł. Stefan Bomba, drewn., 4 ćw. XIX w.
 43 Dom nr 47 Wł. Paweł Kopeć, mur., 1922 r.
 44 Dom nr 54 Wł. Józef Piellan, drewn., I. 20 XX w.
 45 Dom nr 57 Wł. Stanisław Bartosz, drewn., I. 20 XX w.
 46 Dom nr 62 Nie użytkowany, mur., I. 20 XX w.
 47 Dom nr 87 Nie użytkowany, drewn., 1 ćw. XX w.

ŁAWY

- 48 Dom nr 31 Wł. Mieczysław Strzelecki mur., 1931 r.

OPATOWIEC

Układ urbanistyczny XIII – XIX w.

- 49 Zespół Kościoła Dominikanów, ob. Par. pw. Św. Jakuba
 ap.

- a.) kościół, mur., (rej. nr 566) Ok. 1470 r.
 b.) dzwonnica bramna, mur., 1887 r.
 c.) ogrodzenie, mur., XIX w.

UL. Garncarska

- 50 Dom nr 2 drewn., I. 20 XX w.

Ul. Kościelna

- 51 Dom nr 5 mur., I. 30 XX w.

Ul. Krakowska

- 52 Dom nr 7 mur., I. 30 XX w.

- 53 Dom nr 17 drewn., 1 ćw. XX w.

Ul. 3.Maja

54	Dom nr 1	mur.,	pocz. XX w.
55	Dom nr 7	mur.,	I. 30 XX w.
56	Dom nr 10	drewn.,	I. 30 XX w.

Ul. Nowokorczyńska

57	Dom nr 14	drewn.,	I. 30 XX w.
58	Dom nr 30	drewn.,	I. 20 XX w.
59	Dom nr 31	drewn.,	I. 20 XX w.
60	Młyn motorowy	mur.,	I. 20 XX w.

Ul. Tarnowska

61	Dom nr 2	drewn.,	I. 20 XX w.
61	Cmentarz z I wojny Światowej , (rej. nr 1159)		

a

PODSKALE

62	Dom nr 3	Wł. Józefa Bugajska, drewn.,	I. 20 XX w.
63	Dom nr 36	Wł. Emilia Szumila, drewn.,	1934 r.
64	Dom nr 46	Ob. Nieużytkowany, drewn.,	I. 30 XX w.
65	Dom nr 48	Wł. Piotr Łabus drewn.,	I. 30 XX w.
66	Dom nr 56	drewn.,	Pocz. XX w.

ROGÓW

67	Zespół kościoła par. p.w. Nawiedzenia NMP		
	a.)	kościół, mur.,	1934 r.
	b.)	dzwonnica bramna, mur./kam./,(rej. nr 766)	1751 r.
	c.)	bramka, mur., (rej. nr 766)	XVIII w.
	d.)	ogrodzenie, mur., (rej. nr 766)	XIX ? w.
	e.)	plebania, drewn.,	1903 r.
68	Kościół cmentarny pw. Matki Boskiej Pocieszenia, drewn.,- przeniesiony do Parku Etnograficznego w Tokarni w 1997 r.		1763 r.

- 69 Pozostałości zespołu dworskiego:
- a.) budynek mieszkalny nr 2 k. XIX w.
  - b.) budynki gospodarcze, mur., k. XIX w.
  - c.) baszta, mur., k. XIX w.
  - d.) ruina oranżerii, mur., k. XIX w.
  - e.) park krajobrazowy, (rej. nr 235) XVIII w.
- 70 Zagroda nr 12, nieużytkowana
- a.) dom drewn., l. 30 XX w.
  - b.) stodoła z oborą, drewn., 1 ćw. XX w.
- 71 Zagroda nr 16
- a.) dom drewn., 1880 r.
  - b.) stodoła drewn., 1895 r.
- 72 Dom nr 4 Wł. Waldemar Nowak, drewn., 1 ćw. XX w.
- 73 Dom nr 6 Wł. Stanisław Czapla, drewn., Pocz. XX w.
- 74 Dom nr 27 Wł. Józef Kowalski, drewn., 1932 r.
- 75 Stodoła z piwnicą w zagrodzie nr 20, wł. S. Czapla drewn.,
- wyplatana 1918 r.

SENISŁAWICE

- 76 Dom nr 3 Wł. Maria Kochan, drewn., l. 20 XX w.
- 77 Dom nr 7 Wł. Piotr Machut, drewn., l. 20 XX w.
- 78 Dom nr 8 nie użytkowany, drewn., 1 ćw. XX w.
- 79 Dom nr 9 mur., l. 20 XX w.
- 80 Dom nr 13 Wł. Henryk Błaszcęć, mur., l. 20 XX w.
- 81 Dom nr 14 Wł. Stanisław Szczepanek, mur., l. 20 XX w.
- 82 Dom nr 16 Wł. UG, drewn.-wyplatany, 1 ćw. XX w.
- 83 Dom nr 17 Wł. Kazimierz Sturak, drewn., 1932 r.
- 84 Dom nr 21 Wł. Henryk Bugajski, drewn., 1 ćw. XX w.
- 85 Dom nr 24 Wł. Bolesław Cabaj, drewn., 1 ćw. XX w.
- 86 Dom nr 29 drewn., 1 ćw. XX w.
- 87 Dom nr 33 drewn. – wyplatany, 1 ćw. XX w.
- 88 Dom nr 39 Wł. Franciszek Okulicki, drewn., 1921 r.

WYSZOGRÓD

89	Zagroda nr 5, wł. Stanisława Tomal :		
	a.)	obora, drewn.,	1 ćw. XX w.
	b.)	stodoła, drewn.,	1 ćw. XX w.
90	Dom nr 3	Drewn.,	I. 20 XX w.
91	Dom nr 4	Wł. Leszek Rajtar, drewn.,	I. 20 XX w.
92	Dom nr 6	Wł. Zenon Półtorak, drewn.,	1 ćw. XX w.
93	Dom nr 8	Wł. Krzysztof Klita, drewn.,	I. 20 XX w.
94	Dom nr 17	Wł. Marta Wytrwał, drewn.,	Ok. 1900 r.
95	Dom nr 23	Ob. Biblioteka, wł. UG, drewn.,	I. 20 XX w.

Powyższy wykaz obiektów zabytkowych sporządzono w oparciu o aktualny katalog Ośrodka Dokumentacji Zabytków - Zabytki architektury i budownictwa w Polsce (województwo kieleckie - Warszawa 1995).

Oprócz wymienionych w wykazie obiektów zabytkowych dziedzictwo kulturowe gminy stanowią cmentarze, pomniki i mogiły rozlokowane umiarkowanie na terenie gminy. Są to na ogół cmentarze wyznaniowe i mogiły ludności cywilnej z okresu I i II wojny światowej. Cmentarz w Opatowcu, z czasów I wojny światowej, wpisano do rejestru zabytków Państwowej Służby Ochrony Zabytków. Ponadto na pozostałych czynnych cmentarzach rzymsko-katolickich w Opatowcu, Rogowie i w Kocinie istnieją nagrobki o charakterze zabytkowym.

Na szczególną uwagę zasługuje relikw z czasów przedhistorycznych: kopiec w m. Krzczonów. Kopiec usypany jest z lessu i ma kształt prostokątno - trapezoidalny o wym. podstawy 17m x 18,60m x 20m x 16,5m, wierzchołek stanowi czworobok ograniczony rowem 0,5 szer. i 0,5m głęb. Wysokość kopca wynosi 6 metrów. Jest wpisany z datą 10 września 1986 r. do rejestru zabytków pod nr. 34.

Ślady życia zwykłych mieszkańców tych terenów pozostawione już we wczesnej epoce kamienia. Więcej świadectwami przeszłości znajdujemy z okresu wczesnego średniowiecza, najwyraźniejsze są jednak w okresie ostatniego dwuwieczia.

Teren gminy Opatowiec zaliczony jest w klasyfikacji wojewódzkiej do obszarów o małym nasyceniu zabytkami nieruchomymi (grupa 51 – 100 obiektów) oraz średnim nasyceniu zabytkami ruchomymi (grupa 151 – 300 obiektów).

Centralna Ewidencja Zabytków, informuje, że w gminie Opatowiec (dane na 1999 r.) znajduje się 170 obiektów nieruchomych dóbr kultury, oraz 167 ruchomych. W tym, w rejestrze zabytków znajdują się tylko zabytki nieruchome: 9 zabytków architektury i budownictwa, 4 parki i cmentarze, 1 stanowisko archeologiczne (Krzczonów). Łącznie 14 obiektów, z których 12 posiada prawomocne decyzje.

Dość istotnym świadectwem przeszłości gminy są też zabytkowe cmentarze, miejsca pamięci narodowej oraz historyczne miejsca bitew z lat 1863/1864, 1914/1918, 1939/1945.

W okresie II wojny światowej gmina włączona została do historycznej partyzanckiej „Republiki Pińczowskiej” .

W końcu lipca 1944 r. hitlerowskie oddziały policji i żandarmerii dążąc do likwidacji Republiki Pińczowskiej dokonały zakrojonej na szeroką skalę akcji pacyfikacyjnej. 28 lipca doszło do pacyfikacji Opatowca, a zwłoki ofiar tej akcji pochowano w zbiorowej mogile na miejscowym cmentarzu.

W latach okupacji hitlerowskiej na terenie gminy Opatowiec działało szereg organizacji konspiracyjnych. Istniała gminna komórka BCh. Z Ksan pochodził Jan Rumas „Miroslaw” I, komendant obwodu pińczowskiego BCh. Gmina należała początkowo do buskiego, a następnie do pińczowskiego obwodu AK.

Partyzanci przeprowadzili na terenie Opatowca szereg udanych akcji, a 28 lipca stoczono bitwę z niemieckim oddziałem dokonującym pacyfikacji.

Pomnik w rynku na skwerze w formie dwóch przenikających się graniastopów z piaskowca jest poświęcony bohaterom tych wydarzeń.

Przez teren gminy wiodły historyczne szlaki Kościuszki z obozu w Igołomi do Połańca i Piłsudskiego toczącego w 1914 roku bitwy z Rosjanami na linii Nowy

Korczyn – Opatowiec. Nad brzegiem Wisły upamiętnia ten fakt współcześnie postawiony pomnik wodza.

W trakcie pościgu za Lubomirskim w 1665 roku przeprowadził się przez Wisłę marszałek wielki koronny Jan Sobieski późniejszy król Polski.

Założenia komponowane w relacji do innych obiektów zabytkowych są nieliczne i obejmują parki podworskie, cmentarze przykościelne i parafialne. Jakość substancji zabytkowej w parkach jest co najwyżej średnia, a w przeważającej większości niska.

Zespoły dworsko – parkowe świadczą o rozwoju form ekonomicznych na obszarze gminy Opatowiec. Kondycja ich jest w większości na ogół zła. Najlepiej zachowany jest zespół parkowo – dworski w Rogowie, nieco gorzej park w Kocinie.

Istotną wartością dla dziejów rozwoju form budownictwa ludowego na terenie gminy są uwidocznione w ewidencji zabytków chałupy i zagrody wiejskie.

Budynki te są reprezentatywne dla rozwoju architektury drewnianej i murowanej i form funkcjonalno – przestrzennych budynku wiejskiego w czasie od XIX wieku do I poł. XX wieku.

Odrębną nie ujmowaną w oficjalnych wykazach i rejestrach grupę obiektów historycznych stanowią krzyże przydrożne, kapliczki i figury znajdujące się pośród pól i w pasmach zabudowy. Najcenniejsze z nich znajdują się w Rogowie i Opatowcu.

Zagrożenia: środowiska kulturowego spowodowane są głównie upływem czasu. Na wielu obiektach w sposób szczególny zaznacza się upływ czasu. Wyższe koszty modernizacji i ostre reżimy ochronne są niewątpliwie powodem małego zainteresowania substancją zabytkową ze strony inwestorów komercyjnych.

Istnieje również ryzyko podejmowania działań remontowych bez uprzednich prac rewaloryzacyjnych. Znaczne zagrożenie stanowi emisja gazów i substancji toksycznych do atmosfery. Dotyczy to zarówno budynków jak i przyrodniczych elementów środowiska kulturowego.

III.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu układu komunikacyjnego.

III.4.1. Transport drogowy.

1.1. Podstawowy szkielet komunikacyjny gminy stanowi:

Podstawowym połączeniem gminy w relacjach zewnętrznych jest droga krajowa regionalna nr 79 prowadząca ruch w relacji Bytom - Kraków - Sandomierz - Warszawa oraz Lublin - Katowice i Lublin - Kraków przebiegająca przez gminę na kierunku pn-pd, do granicy gminy w m. Seniślawice, od mostu w m. Ławy. Łączna długość drogi wynosi 12 130 m. Badania ruchu wykonane w roku 2000 na odcinku Nw. Korczyn - Koszyce, określają średnie natężenie ruchem w wielkości pow. 3000 poj./dobę.

Krajowe korytarze transportowe omijają obszar gminy Opatowiec, Najbliższy z nich relacji Kielce - Tarnów umożliwia głównie powiązania gminy w kierunku północnym. Rolę węzła pomocniczego spełnia Kazimierz Wielka.

Dostęp do węzłów możliwy jest także za pośrednictwem drogi wojewódzkiej nr 973 Busko - Żabno i nr 768 Jędrzejów - Kazimierza Wielka - Brzesko.

1.2. Uzupelnienie podstawowego układu dróg krajowych stanowią trasy o znaczeniu powiatowym :

Mają one znaczenie w połączeniach międzygminnych i lokalnych w tym obsługujących bezpośrednio tereny zabudowy mieszkalnej i zagrodowej . Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 60 km 171 m, z czego 83% (około 50 km) stanowią drogi o nawierzchni twardej - bitumicznej, tłuczniowej lub brukowej oraz drogi gruntowe. Jakość nawierzchni bitumicznych jest na ogół wysoka, natomiast pozostałe drogi twarde są w znacznej mierze zdewastowa-

ne. W zależności od warunków pogodowych drogi tłuczniowe oraz drogi gruntowe mogą być miejscami nieprzejezdne. Szczegółowy wykaz dróg powiatowych zawiera tabela poniżej.

Nr i nazwa drogi	Dokładne określenie odcinka		Długość odcinka Drogi [mb]
	Początek	koniec	
1.	2.	3.	4.
15177	gr. pow. Busko Zdrój	droga pow. nr 15250	1 290
15250	gr. pow. Busko Zdrój	droga kraj. nr 79	5 640
15251	droga pow. nr 15252	rzeka Wisła	8 050
15252	droga pow. nr 15253	droga pow. nr 15826	9 730
15253	gr. pow. Busko Zdrój gr. gm. Czarnocin	gr. gm. Czarnocin gr. gm. Bejsce	4 766
15254	droga pow. nr 15801	droga pow. nr 15253	3 780
15255	gr. pow. Busko Zdrój	droga pow. nr 15804	1 000
15256	droga kraj. nr 79	droga pow. nr 15831	4 100
15801	gr. gm. Czarnocin	droga pow. nr 15250	5 620
15804	gr. gm. Czarnocin	droga pow. nr 15801	4 950
15825	gr. gm. Bejsce	droga kraj. nr 79	178
15826	gr. gm. Bejsce	droga kraj. nr 79	2 600
15829	droga pow. nr 15253	gr. gm. Bejsce	650
15831	gr. gm. Bejsce	droga pow. nr 15832	4 274
15832	gr. gm. Bejsce	droga pow. nr 15250	3 570
Razem			60 171

1.3. Drogi gminne

Sieć drogowa na terenie gminy jest stosunkowo gęsta i rozbudowana.

Gmina charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem dróg o nawierzchni twardej w odniesieniu do powierzchni gminy, wynoszącym powyżej 125 km / 100 km².

Znaczna część dróg gminnych to drogi usypywane tłuczniem lub drogi gruntowe. Drogi o nawierzchni twardej stanowią 70 % dróg gminnych. Stan techniczny dróg jest różny. Drogi asfaltowe, w większości wybudowane w ostatnich latach są dobre. Natomiast drogi o innej nawierzchni wymagają naprawy. Drogi gruntowe są często nieprzejezdne dla sam. osobowych. Część dróg klasyfikowanych jako gminne przebiega przez obszary niezabudowane, jednocześnie fragmentarycznie daje zauważyć się zabudowę obsługiwaną jedynie przez drogi polne.

W tabeli podano zestawienie dróg gminnych na terenie gminy Opatowiec.

Nr i nazwa drogi	Dokładne określenie odcinka		Długość odcinka Drogi [mb]
	początek	Koniec	
I.	2.	3.	4.
1550001 – Kocina – Kresy kocińskie	droga pow. nr 15250	droga pow. nr 15801	1 800
1550002 – Kocina Budy – Cegielnia Pisarka	droga pow. nr 15804	droga pow. nr 15250	1 400
1550003 – Kocina do pól SHRO	droga pow. nr 15801	droga pow. nr 15252	2 300
1550005 – Kamienna – Sokolina	droga pow. nr 15804	droga pow. nr 15804	1 600
1550006 – Krzczonów – Ślepa Kiszka	droga pow. nr 15801	droga pow. nr 15801	1 100
1550007 – Krzczonów – dojazd do pól	droga pow. nr 15801	droga pow. nr 15253	1 200
1550008 – Charbinowice – Zagajów	droga pow. nr 15253	granica z gminą Bejsce	1 100
1550009 – Trębaczów - Rzemieniowice	droga pow. nr 15254	droga pow. nr 15252	2 200
1550010 – Rzemieniowice – zamłynie Ksany	droga pow. nr 15252	droga pow. nr 15251	2 900
1550011 – Ksany – Czarkowy	droga pow. nr 15250	granica z gminą Nowy Korczyn	700
1550012 – Ksany – Góry Chwalibogowskie	droga pow. nr 15250	droga pow. nr 15251	2 700
1550013 – Ksany – Bzików Chrustowice	droga pow. nr 15250	droga pow. nr 15832	1 000
1550014 – Ksany – Chwalibogowice Kraśniów	droga pow. nr 15251	droga kraj. nr 79	2 200
1550015 – Ksany – Kraśniów	droga pow. nr 15250	droga gminna 1550016	2 000
1550016 – Chwalibogowice – Kraśniów	droga kraj. nr 79	rzeka Wisła	1 600
1550017 - Wyzogród do Wisły	droga kraj. nr 79	rzeka Wisła	1 700

1550018 – Plebańska w Opatowcu	droga pow. nr 15250	droga pow. nr 15256	1 700
1550019 – Podskale Kobiela	droga pow. nr 15256	Błonie	1 950
1550020 – Rogów – Błonie	droga kraj. nr 79	Błonie w Rogowie	1 300
1550021 – Rogów – Góry Rogowskie	droga kraj. nr 79	droga pow. nr	1 500
1550022 - Chwalibogowice do Wisły	droga kraj. nr 79	rzeka Wisła	1 450
1550023 – Wyszogród – Morawianki	droga kraj. nr 79	granica z gminą Bejsce	1 100
1550024 – Urzuty do wsi	droga kraj. nr 79	rzeka Wisła	1 850
1550025 – Ławy – Morawianki	droga kraj. nr 79	granica z gminą Bejsce	650
1550026 – Piotrkowice – Kęsów	droga kraj. nr 79	granica z gminą Bejsce	1 300
1550027 - Rynek do Wisły	droga kraj. nr 79	rzeka Wisła	420
1550028 – Kresy – Ksańskie	droga pow. nr 15250	droga gm. 1550001	950
1550029 - Kobiela Chrustowice Pruska	droga pow. nr 15256	droga pow. nr 15852	2 600
1550030 – Kobiela do drogi Kęsów	droga pow. nr 15256	droga pow. nr 15252	1 240
1550031 – Kobiela do pól	droga pow. nr 15256	do pól	730
1550032 – Kobiela przez wieś	droga pow. nr 15256	droga gm. 1550027	710
1550033 - ul. Garncarska	droga pow. nr 15257	do zabudowań	110
1550034 - ul. Kościelna	droga gm. 1550027	do kościoła	80
1550035 - ul. Targowa	droga gm. 1550034	Błonie	70
1550036 - ul. Legatka	droga kraj. nr 79	do pól	500
1550037 - ul. Krótka	droga gm. 1550036	do zabudowań	140
1550038- ul. Polna	droga kraj. nr 79	droga gm. 1550036	260
1550039 - ul. Szpitalna	droga kraj. nr 79	droga gm. 1550040	200
1550040 - ul. 3-go Maja	droga kraj. nr 79	droga gm. 1550039	190
razem			48 500

Ponadto na terenie gminy istnieje kilkanaście dróg obsługujących mniejsze skupiska zabudowy lub będących łącznikami z innymi drogami.

Ogólna długość dróg krajowych na obszarze gminy wynosi 12,13 km, powiatowych ponad 60 km, oraz dróg gminnych ca. 48,5 km. Przez gminę nie przebiegają drogi wojewódzkie. Znaczna część dróg (powiatowych i gminnych) wymaga ulepszonej nawierzchni i poprawy standardów geometrii.

III.3.2. Transport kolejowy.

Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa.

Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w oddalonym o około 30 km Busku Zdroju oraz Szczucinie - 40 km. Większy węzeł kolejowy znajduje się w Krakowie, 70 km od Opatowca.

III.3.3. Komunikacja pasażerska.

Obsługę komunikacyjną gminy w zakresie komunikacji masowej pełni oddział PKS oraz przewoźnicy prywatni.

Komunikacja zbiorowa w obszarze gminy nie stwarza szczególnych problemów.

Obszar gminy jest obsłużony prawidłowo i nie przewiduje się większych zmian w układzie tras autobusowych.

III.3.4. Wnioski

- Sieć dróg lokalnych, bezpośrednio obsługujących tereny mieszkalnictwa i produkcji rolnej (drogi powiatowe, gminne i pozostałe) jest stosunkowo dobrze rozwinięta i poza niewielkimi uzupełnieniami nie wymaga istotnych zmian. Stan techniczny tych dróg jest mało zadawalający.
- Podstawowe problemy transportowe w obszarze gminy są związane z tranzytową drogą krajową. Takie czynniki jak: natężenie ruchu na tej drodze, jej przebieg przez obszary zabudowane, parametry techniczne, konieczność obsługi ruchu lokalnego stwarzają poważne zagrożenia.
- Znacznej poprawy wymaga sieć dróg gminnych, z których znaczna część wymaga podniesienia standardu technicznego.

III.5. Uwarunkowania wynikające ze stanu gospodarki.

1. Rolnictwo i leśnictwo.

Rolnictwo w gminie Opatowiec charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami przyrodniczo – glebowymi, średnio korzystną strukturą agrarną i nadmiernym zatrudnieniem, a także silną recesją rynków zbytu produkcji rolniczej i nasileniem niekorzystnych zjawisk w rolnictwie i jego otoczeniu.

W ogólnej powierzchni użytki rolne stanowią ok. 82,8 %. Lasy występują na fragmentach gminy stanowiąc 9,2 % jej powierzchni.

Grunty gminy Opatowiec, w rozbięciu na formy użytkowania wg stanu z 2000 roku przedstawia tabela.

Użytkowanie gruntów w latach 1992 – 2001 [ha]:

Sposób użytkowania	1993	1995	1997	2000	2001
Użytki rolne	5685	5668	5679	5666	5666
- grunty orne	b.d.	b.d.	4768	4626	4626
- sady	b.d.	b.d.	35	135	135
- łąki	b.d.	b.d.	776	827	727
- pastwiska	b.d.	b.d.	100	78	178
Lasy	575	582	587	588	628
Pozostałe (drogi, nieużytk., zabud.)	581	591	575	507	547
Razem użytki rolne i lasy	6260	6250	6266	6254	6294
Pow.ogólna gminy	6841	6841	6841	6841	6841

Struktura bonitacji użytków rolnych w gminie Opatowiec (wg stanu warunków przyrodniczych produkcji rolnej województwa kieleckiego opracowanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach w 1993 r. zawierającego stan z roku 1990):

Grunty orne i sady:	Użytki zielone:
ha/%	ha/%
Kl. I – 905 /19,1	Kl. I – 0/0
Kl. II – 1544 /32,6	Kl. II – 61/6,4
Kl. IIIA – 959/20,2	Kl. III – 231/24,2
Kl. IIIB – 259/5,5	Kl. IV – 347/36,3
Kl. IVA – 427/9,0	Kl. V – 241/25,2
Kl. IVB – 254 /5,4	Kl. VI – 72/7,5
Kl. V – 235/5,0	Kl. VIZ – 4/0,4
Kl. VI – 127/2,7	
Kl. VIZ – 26/0,5	

Około 77 % ogólnej powierzchni gruntów ornyczych stanowią grunty orne bardzo dobrej i dobrej jakości kl. I, II i III.

Wśród użytków zielonych dominują grunty klas III – V stanowiąc ca 86 % ogółu gruntów o tym sposobie użytkowania.

Według stanu z 2001 r. indywidualne gospodarstwa rolne zajmują 5800 ha, w tym 307 ha lasu i 5297 ha użytków rolnych.

W strukturze upraw ziemiopłodów dominują zboża (ca 2700 ha), w dalszej kolejności ziemniaki (ca 400 ha) i buraki cukrowe (ca 300 ha).

Produkcja podstawowych płodów rolnych w 1997 roku wynosiła:

- ziemniaki: 180,0 dt/ha,
- pszenżyto: 26,0 dt/ha,
- owies: 23,4 dt/ha,
- pszenica: 28,9 dt/ha,
- żyto: 24,0 dt/ha,
- jęczmień 31,7 dt/ha

Najefektywniej przebiega uprawa ziemniaków – 180 dt(q)/ha. Wśród zbóż największą wydajność osiągnięto w uprawie jęczmienia uzyskując 31,7 dt/ha, najmniejszą owsa 23,4 dt/ha.

Na ogólną powierzchnię 6841 ha, użytki rolne stanowią znaczącą powierzchnię – 82,8 % (5666 ha).

Dominuje sektor indywidualny stanowiący 85 % ogółu działalności rolniczej w gminie.

Wysoki jest również wskaźnik produkcji zwierzęcej wynoszącej dla trzody chlewnej pow. 60 sztuk na 100 ha użytków rolnych, dla bydła 80 sztuk na 100 ha UR oraz drobiu 300-600 sztuk na 100 ha UR. Ogólny wskaźnik produkcji zwierzęcej wynosi pow. 60 DJP / 100 ha UR.

Obsługa weterynaryjna, doradztwo rolnicze, usługi z zakresu melioracji i urządzeń wodnych są pełnione przez rejonowe oddziały właściwych instytucji wojewódzkich.

Sady obejmują 135 ha użytków rolnych.

Szans rozwoju funkcji rolniczej w gminie Opatowiec należy upatrywać w sąsiedztwie miejskiego rynku zbytu Krakowa, a także Tarnowa i w rozwoju przetwórstwa owocowo - warzywnego.

Niewielką powierzchnię gminy stanowią lasy – 9,2 % powierzchni gminy ogółem. Lasy i grunty leśne zajmują 628 ha. W połowie stanowią one własność skarbu państwa, w połowie są w rękach gospodarzy indywidualnych - 307 ha.

W związku z prowadzoną polityką zwiększania lesistości kraju należy liczyć się z dalszym wzrostem powierzchni leśnej. Będzie to niewątpliwie następstwem preferencyjnej polityki państwa i obejmować będzie grunty o słabej jakości. Ilość gleb słabych możliwych do zagospodarowania w gminie Opatowiec jest mocno ograniczona stąd też proces zwiększania lesistości będzie miał marginalny charakter.

Kierunki i zasady zagospodarowania leśnego określają ustalenia obowiązujących na terenie gminy planów urządzenia lasów, zwłaszcza w zakresie własności i funkcji lasów oraz możliwości wykorzystania turystycznego.

2. Przemysł, drobna wytwórczość, handel i gastronomia.

Liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych na terenie gminy wynosiła wg stanu na koniec 2000 roku 109, w tym zakłady osób fizycznych 80, 1 spółka prawa handlowego, 4 spółdzielnie.

Najwięcej podmiotów obejmuje sektor handlu i napraw (46), znacznie mniej przetwórstwa przemysłowego (7), transportu (7), budownictwa (6).

Pracujący w gospodarce narodowej ogółem w roku 2000 to grupa 212 osób, w roku 1997 – 213, a na koniec 1994 – 188.

W przeważającej części osoby zatrudnione stanowią kobiety – 190.

Najwięcej spośród pracujących stanowią osoby zatrudnione w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie – 52 oraz w edukacji - 48.

Począwszy od roku 1995 bezrobocie, które w roku 2000 obejmowało 138 osób wykazuje powolny, ale systematyczny spadek. W roku 1994 objęło 223 osoby, w 1995 – 184 osoby, a w roku 1997 – 152. Wprawdzie stopa bezrobocia utrzymująca się na poziomie 12 %, jest jedną z niższych w województwie świętokrzyskim to niepokojący jest wysoki odsetek osób nie posiadających prawa do zasiłku (aż 89% ogółu bezrobotnych).

Główne miejsca pracy pozarolniczej w gminie stanowią:

- Urząd Gminy,
- Bank Spółdzielczy,
- Poczta Polska
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Opatowcu,
- Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Krzczonowie
- szkolnictwo,

- zajazdy (Chwalibogowice, Kraśniów)
- Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Opatowcu
- Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze "Polan" w Krzczonowie)
- liczne obiekty handlu detalicznego, usług gastronomicznych, punktu skupu owoców i warzyw i drobne firmy usługowe – prywatne.

Rozmieszczenie przestrzenne przedsiębiorstw i instytucji jest nierównomierne, a największa koncentracja obejmuje siedzibę gminy .

III.6. Uwarunkowania demograficzne.

6.1. Dynamika wzrostu ludności gminy w latach 1992 – 1999:

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ludność ogółem	4031	3979	3963	3908	3885	3864	3810	3771	3726
Kobiety	2038	2016	2008	1968	1955	1934	1909	1885	1869
Mężczyźni	1993	1963	1955	1940	1930	1930	1901	1886	1857
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	102,3	102,7	102,7	101,4	101,3	100,4	100,0	99,9	100,6
Ludność/na 1km ²	58,9	58,2	57,9	57,1	56,8	56,8	56,0	55,5	54,5

Globalna liczba ludności w poszczególnych latach omawianego dziewięciolecia wykazuje tendencje spadkową od 4031 w 1993 do 3762 w 2001 r. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców maleje gęstość zaludnienia w 2001 r. wynosząca 54,5 os./km². Wskaźnik feminizacji, początkowo uwidaczniający przewagę kobiet nad mężczyznami, w ostatnich czterech latach wykazuje równowagę.

6.2. Ruch naturalny ludności.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Urodzenia żywe	48	42	37	33	47	37	29	28	23
Zgony	88	78	57	70	68	61	50	48	50
Przyrost naturalny	-40	-36	-20	-39	-23	-24	-21	-20	-27
Małżeństwa zawarte	b.d.	b.d.	18	11	19	17	20	13	24

Przyrost naturalny ma tendencję malejącą w dłuższym okresie czasu mimo zauważalnego skokowo zmiennego charakteru tego spadku. Jednocześnie ilość zawieranych małżeństw jest stała i wynosi około 17 rocznie.

6.3. Saldo migracji ogółem.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Saldo migracji	-24	-28	-19	-23	-19	+3	-34	-12	b.d.
Na tys. mieszkańców	-6,0	-7,0	-4,8	-5,9	-4,9	+0,8	-8,9	-3,1	b.d.

Po okresie spadkowym związanym z dekoniunkturą gospodarczą na rynkach zewnętrznych następuje ożywienie zainteresowania emigracją pozagminną pobudzaną dodatkowo dość słabą mobilnością gospodarki powiatu i gminy. W rezultacie saldo migracji wykazuje zmienny odpływ z gminy w równej proporcji kobiet i mężczyzn.

6.4. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 1995 – 2000, procentowo i w liczbach bezwzględnych:

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Przedprodukcyjna	960	922	906	871	828	801	752
	24,2	23,6	23,3	22,5	21,7	21,3	20,0
Produkcyjna	2048	2059	2068	2102	2103	2109	2117
	51,7	52,7	53,2	54,4	55,2	55,9	56,3
Poprodukcyjna	955	927	911	891	879	861	857
	24,1	23,7	23,4	23,1	23,1	22,8	22,8
Razem	3963	3908	3885	3864	3810	3771	3726

6.5. Ludność gminy Opatowiec w układzie sołeckim w roku 1999 (wg. danych UG)

Lp.	Sołectwo	Pow. w ha	Liczba ludności				Wskaźnik feminizacji	Gęstość zaludnienia liczba osób na 1 km ² /
			Ogółem osób	% udziału w gminie	Kobiety	Mężczyźni		
1.	CHARBINOWICE	381	218	5,48	107	111	96	57,2
2.	CHWALIBOGOWICE	379	166	4,17	87	79	110	43,8
3.	CHRUSTOWICE	366	92	2,31	48	44	109	25,1
4.	KAMIENNA	474	319	8,02	170	149	114	67,3
5.	KĘSÓW	186	110	2,76	50	60	83	59,1
6.	KOBIELA	307	117	2,94	62	55	113	38,1
7.	KRAŚNIÓW	190	49	1,23	29	20	145	25,8
8.	KOCINA	658	464	11,66	231	233	99	70,5
9.	KRZCZONÓW	759	623	15,65	319	304	105	82,1
10.	KSANY	515	226	5,68	117	109	107	43,9

11.	ŁAWY	122	71	1,79	39	32	122	58,2
12.	MISTRZOWICE	132	78	1,96	43	35	123	59,1
13.	OPATOWIEC	547	370	9,30	194	176	110	67,6
14.	PODSKALE	228	146	3,67	81	65	125	64,0
15.	RZEMIENIOWICE	351	197	4,95	87	110	79	56,1
16.	ROGÓW	555	285	7,16	142	143	99	51,4
17.	SENISŁAWICE	243	155	3,89	80	75	107	63,8
18.	TRĘBACZÓW	92	61	1,53	29	32	91	66,3
19.	URZUTY	213	157	3,94	72	85	85	73,7
20.	WYSZOGRÓD	158	76	1,91	42	34	124	48,1
GINA OGÓŁEM:		6856	3980	100	2029	1951	104	58,1

Gmina Opatowiec należy do grupy o najmniejszej gęstości zaludnienia (62,2 osoby/km² powierzchni bezleśnej). Niższy od średniej wojewódzkiej udział ludności czynnej zawodowo w ogólnej liczbie mieszkańców (55,9% , woj. – 59,6%) świadczy o mniejszej aktywności zawodowej mieszkańców gminy.

Zagrożenia demograficzne dotyczą depopulacji [znacznie niższy od średniej wojewódzkiej przyrost naturalny (-5,1‰, woj. – 0,6‰ na 1000 mieszk.) i niższe o 1,5 ‰ od wojewódzkiej saldo migracji] i starzenie się społeczeństwa.

III.7.Uwarunkowania z zakresu infrastruktury technicznej.

III.7.1.System zaopatrzenia w wodę.

Gmina Opatowiec jest zwodociągowana w ca. 55 %. Wieś Chrustowice, Kęsów, Kobiela, Ławy, Mistrzowice, Rogów, Trębaczów, Urzuty, Wyszogród oraz kilka przysiółków na terenie gminy jeszcze nie ma sieci wodociągowej. Źródłem wody

dla wodociągów w gminie jest ujęcie wody zlokalizowane w miejscowości Chwalibogowice. Woda pitna na teren gminy dostarczana jest również z wodociągu „Jurków” z gminy Wiślica.

Długość sieci wodociągowej ogółem 40,1 km, ilość przyłączy 620 szt. Rozbiór wody w gminie:

- z ujęcia „Chwalibogowice” 39190 m³/rok
- z wodociągu „Jurków” 19600 m³/rok

- Wodociąg grupowy „Opatowiec – Chwalibogowice”:

Wodociąg grupowy Opatowiec – Chwalibogowice zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Opatowiec, Chwalibogowice, Seniślawice, Ksany, Kraśniów oraz Podskale. Wodociąg ten zasilany jest ze studni, która zlokalizowana jest w Chwalibogowicach.

Stan techniczny: dobry. Zbiorniki wyrównawcze: 3 x 50 m³.

- Wodociąg grupowy „Jurków”:

Wodociąg grupowy Jurków zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Charbinowice, Kamienna, Kocina, Krzczonów, Ksany oraz Rzemienowice. Wodociąg ten zasilany jest z ujęcia, które zlokalizowane są w Jurkowie (gmina Wiślica).

Stan techniczny: dobry.

- Charakterystyki ujęć wody pitnej:

Ujęcie „Chwalibogowice”:

Ujęcie składa się z czterech studni: dwóch zasadniczych oraz dwóch awaryjnych o łącznej i zatwierdzonej wydajności $Q_e = 30,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s_e = 6,3 \text{ m}$. Gmina Opatowiec uzyskała pozwolenie wodno – prawne nr RL.6223 – 7/02 z dnia 16.08.2002 r. na pobór wody w kategorii „B” w ilości $Q_{\text{sr D}} = 391,12 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max D}} =$

511,94 m³/d = 21,33 m³/h dla potrzeb wodociągu z ujęcia. Pozwolenie ważne jest do 31.12.2022 r.

Woda z ujęcia charakteryzuje się średnią jakością. Charakteryzuje się ponadnormatywną zawartością żelaza i manganu. W wodzie tej stwierdzono także obecność siarkowodoru, amoniaku oraz azotynów. Również badania bakteriologiczne wykazują niezadawalający stan wody. Uzdatnianie wody polega na usunięciu z niej związków żelaza i manganu poprzez przeprowadzenie ich w trudno rozpuszczalne wodorotlenki, zatrzymane podczas filtracji wody przez uaktywnione złoża. Woda jest ponadto napowietrzana. Osady nagromadzone w złożu są okresowo usuwane tak, aby jakość wody podawanej mieszkańcom odpowiadała wymaganiom stawianym wodzie przeznaczonej do picia i na potrzeby gospodarcze. W razie potrzeby woda jest również dezynfekowana (chlorowana).

Ujęcie nie posiada zatwierdzonej strefy ochrony. W operacie wodno – prawnym, stanowiącym załącznik do pozwolenia wodno – prawnego zaprojektowano strefy ochronne. Dla studni nr II i IV strefy bezpośrednio w formie kwadratów o wymiarach 20 x 20 m dla każdej ze studni, natomiast dla studni nr I i III w formie wieloboku o wymiarach 19x42x109x17,5x83 m. Strefę ochronną pośrednią nie zaprojektowano. W pozwoleniu wodno – prawnym na pobór wody dla ujęcia w Chwałibogowicach odstąpiono od ustanowienia bezpośredniej strefy ochronnej z uwagi na to, że oprócz strefy bezpośredniej wymagana jest również strefa pośrednia. Starosta jest organem właściwym do ustanowienia strefy bezpośredniej wówczas, gdy dla ujęcia wymagana jest wyłącznie strefa bezpośrednia. W przypadku, gdy dla ujęcia oprócz strefy bezpośredniej wymagana jest strefa pośrednia, organem właściwym do jej ustanowienia jest Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

- Ujęcie „Rzemienowice”:

W chwili obecnej został jedynie odwiercony otwór studzienny. W przyszłości planuje się włączenie tej studni w system wodociągowy i zaopatrywanie z niej wodociągów.

Zestawienie zapotrzebowania wody dla gminy Opatowiec:

Lp.	Nazwa sołectwa	Zapotrzebowanie na wodę dla roku 2011	
		$Q_{\max D}$ [m ³ /d]	$Q_{\max h}$ [m ³ /h]
1	Kamienna	158,03	15,73
2	Krzczonów	229,85	21,82
3	Ksany	137,46	13,70
4	Kocina	213,29	21,19
5	Senisławice	75,98	7,57
6	Chwalibogowice	74,27	7,12
7	Kraśniów	22,02	2,26
8	Opatowiec	104,64	9,88
9	Podskale	59,61	5,67
10	Rogów	121,68	11,66
11	Wyszogród	36,74	3,52
12	Urzuty	67,20	6,38
13	Ławy	34,01	3,32
14	Rzemienowice	97,72	9,94
15	Trębaczów	31,68	3,17
16	Charbinowice	125,52	12,33
17	Mistrzowice	44,67	4,37
18	Kęsów	55,46	5,51
19	Kobiela	62,55	6,46
20	Chrustowice	52,40	5,23
Razem:		1804,78	176,83

Zapotrzebowanie na wodę: $Q_z = 1804,78 \text{ m}^3/\text{d}$

Gmina Opatowiec przystąpiła do Związku Międzygminnego „Nida 2000”, powołanego w celu wspólnej, dla gmin leżących w południowej i słabo wodonośnej części województwa, realizacji regionalnego systemu zasilania w wodę. Przygotowanie tej inwestycji jest w końcowej fazie prac projektowych i zakłada zasilenie wsi leżących w południowej części gminy w I etapie. Etap drugi umożliwi przełączenie wodociągu grupowego Chwalibogowice do systemu.

III.7.2. System odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej w gminie Opatowiec obniża atrakcyjność inwestycyjną gminy. Zorganizowany system kanalizacyjny znajduje się jedynie w miejscowości Krzczonów. Na pozostałym obszarze gminy ścieki odprowadzane są indywidualnie do zbiorników przydomowych (szamb).

Tworzywowa i betonowa kanalizacja stosunkowo niedawno zrealizowana, w dobrym stanie technicznym, odprowadza ścieki do jedynej w gminie oczyszczalni w Krzczonowie, którą stanowił do niedawna Bioblok- $50\text{m}^3/\text{d}$, a obecnie obiekt po modernizacji.

- **Oczyszczalnia ścieków w Krzczonowie:**

Przestarzała technologia oczyszczalni i występujące problemy z uzyskaniem wymaganego stopnia oczyszczenia są powodem podjęcia realizacji modernizacji obiektu.

Dla zmodernizowanej w bieżącym roku oczyszczalni gmina uzyskała pozwolenie wodno - prawne nr RL.6223 – 3/02 z dnia 19.04.2002 r.

Pozwolenie zezwala na odprowadzanie ścieków oczyszczonych do potoku Wigołabka w 8 km + 065 m w ilości $Q_{srD} = 35,0 \text{ m}^3/\text{d}$.

Ważność pozwolenia upływa z dniem 31.12.2017 r.

- Dla rozbudowywanej oczyszczalni zastosowano technologię osadu czynnego z nityfikacją i denityfikacją związków azotowych oraz defosfatacją ze wstępnym usuwaniem zawieszin oraz zgrubnych zanieczyszczeń.

przepustowość nominalna oczyszczalni: $P_{ocz} = 35,0 \text{ m}^3/\text{d}$

przepustowość maksymalna oczyszczalni: $P_{max} = 50,0 \text{ m}^3/\text{d}$

Istniejąca oczyszczalnia ścieków w Krzczonowie nie posiada strefy ochronnej z uwagi na pełną hermetyzację procesu oczyszczania oraz prowadzenie gospodarki osadami w pomieszczeniu zamkniętym.

Sieć kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalnia w miejscowości Krzczonów jest własnością Rady Gminy w Opatowcu.

III.7.3. Odprowadzanie wód opadowych.

W chwili obecnej na terenie gminy Opatowiec nie istnieje żaden zorganizowany system odprowadzania wód deszczowych i ich oczyszczania. Wody opadowe z terenów zabudowanych oraz użytków rolnych spływają powierzchniowo do lokalnych cieków i rowów przydrożnych.

III.7.4. System gazowniczy.

W chwili obecnej na terenie gminy Opatowiec nie istnieje sieć gazownicza. Opracowany i uchwalony plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego zakłada gazyfikację gminy Opatowiec z gazociągu przesyłowego Dn 500 mm Węgrzyce - Dąbrowa Górnicza, za pośrednictwem gazociągu do Proszowic.

Mieszkańcy gminy korzystają z gazu bezprzewodowego rozprowadzanego przez dystrybutorów lokalnych.

III.7.5. System usuwania odpadów

Odpady z terenu gminy wywożone są na tymczasowe wysypisko zlokalizowane w Chwalibogowicach, o pow. 0,25 ha. Wysypisko to przeznaczone jest do eksploatacji do roku 2010. W roku 2000 wysypisko przyjęło 25 ton odpadów, natomiast ilość nagromadzonych odpadów wynosiła 385 ton. Wysypisko nie posiada odpowiednich zabezpieczeń, przed zanieczyszczeniem środowiska. (m.in. brak ekranizacji podłoża, brak zbiornika na odcieki).

III.7.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

III. 7.6.1. Źródła wytwarzania energii elektrycznej i linie wysokiego napięcia.

Na terenie gminy Opatowiec nie występują źródła wytwarzania energii elektrycznej. Cały obszar gminy Opatowiec jest obsługiwany przez energetykę konwencjonalną.

Sieć rozdzielcza na terenie gminy Opatowiec jest zasilana z GPZ 110/15 kV Nowy Korczyn i GPZ 110/15 kV Kazimierza Wielka . Parametry jakościowej energii w sieci rozdzielczej są zgodne ze standardami określonymi w Rozporządzeniu Mi-

nistra Gospodarki z dnia 25.09.2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania podmiotów do sieci elektroenergetycznych, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców.

Aktualnie na terenie gminy Opatowiec, SZE S.A. nie planuje żadnych inwestycji elektroenergetycznych dla sieci o napięciu 110 kV lub wyższym.

III.7.6.2. Linie i urządzenia średniego napięcia, zużycie energii.

Zasilanie gminy Opatowiec w energię elektryczną dokonywane jest za pośrednictwem linii średniego napięcia 15 kV w układzie magistralno – odgałęźnym, z linii magistralnych 110 kV. Odbiorcy energii elektrycznej zlokalizowani na terenie gminy zasilani są ze stacji 15/0,4 kV.

Stan techniczny tych stacji jest zadowalający i umożliwia przy niewielkich nakładach inwestycyjnych zasilenie nowych odbiorców energii. Konieczność wymiany transformatorów na większe oraz budowa nowych stacji 15/04 kV winna wynikać z polityki przestrzennej gminy, której efektem będzie sukcesywne wyzwalanie nowych terenów budowlanych.

Obecny poziom zapotrzebowania mocy energii elektrycznej kształtuje się w granicach 1,4 MW.

III.7.7. Telefonía

Usługi telekomunikacyjne w zakresie obsługi i eksploatacji sieci teletechnicznej w gminie pełni Rejon Telekomunikacji w Kazimierzy Wlk. należący do Okręgu Telekomunikacyjnego w Busku-Zdroju, którego jednostką nadrzędną jest Zakład Telekomunikacji S A w Kielcach.

Na koniec 2000 roku ogólna liczba abonentów gminy wynosiła 713, a wskaźnik gęstości telefonicznej wynosił 189,1 ab/ 1000 MK. Dla porównania średnia gęstość telefoniczna w województwie, na koniec 2000 roku wynosiła 205,8 ab/1000 MK

III.7.8. Ochrona przeciwpowodziowa

Dla olbrzymiej większości terenu gminy wody powierzchniowe nie stanowią szczególnych zagrożeń powodziowych. Strefa zagrożenia powodziowego dotyczy głównie dolin: Wisły, Nidy i Nidzicy.

W granicach zasięgu wody stuletniej nie ma większych skupisk zabudowy. Największe zagrożenie dotyczy fragmentów przyskarpowych doliny Wisły, a w szczególności najdalej na wschód położonych siedlisk wsi Senisławice, Chwalibogowice, Kraśniowa.

Nieliczne już fragmenty zabudowy Opatowca położone poniżej głównej krawędzi dość wysokiej skarpy nadwiślańskiej są także obszarem występowania negatywnych skutków powodzi.

W części południowej doliny Wisły najtrudniejsze warunki określają zabudowę wschodniej kilku siedliskowej części wsi Urzuty i położonego w strefie pośredniego zagrożenia powodziowego cmentarza w Rogowie.

Przepływająca na północno – wschodnim pograniczu gminy rzeka Nida nie wywołuje skutków negatywnych w zabudowie. Teren strefy zagrożenia wodami stuletnimi obejmuje obszar wchodzący w skład Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i jest chroniony przed zabudową ustaleniami planu ochrony parku.

Istniejące jak i prognozowane pasmo zabudowy zagrodowej we wsiach gminy Opatowiec w dolinie Nidzicy położone są poza, określonymi Rozporządzeniem Wojewody Kieleckiego nr 11/92 z dnia 21 grudnia 1992 r. w sprawie określenia nie obwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego nr 18/92), strefami zagrożeń powodziowych.

III.7.9 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Opatowiec nie istnieje żaden zorganizowany system ciepłowniczy. Funkcjonują pojedyncze kotłownie przy budynkach mieszkalnych, szkołach oraz budynkach administracyjnych i usługowych.

III.8. Uwarunkowania z zakresu infrastruktury społecznej.

III.8.1. Oświata.

Przed reformą szkolnictwa obszar gminy obsługiwany był przez 3 szkoły podstawowe 8 – klasowe (Opatowiec, Krzczonów, Kocina) oraz jedną 2 - klasową (Mistrzowice), 4 oddziały przedszkolne znajdowały się przy szkołach.

Po wprowadzeniu reformy szkolnictwa na terenie gminy funkcjonują 2 szkoły podstawowe, 6 – oddziałowe, do których w roku szkolnym 2001/2002 uczęszczało 329 uczniów.

Wdrażana reforma skutkowała wyodrębnieniem gimnazjum zlokalizowanego w Opatowcu do którego uczęszczało 142 uczniów.

W roku szkolnym 2001/2002 kadrę nauczycielską stanowiło 37 nauczycieli pełnoetatowych.

Liczbę urodzeń dzieci w latach 1993 – 2001 oraz prognozowaną na lata następne liczbę uczniów oraz potrzeby w zakresie bazy materialnej określają zamieszczone dalej tabele.

Opieką przedszkolną objętych było w roku 2000/2001 35 dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych w ramach dwóch oddziałów „0” funkcjonujących przy szkołach podstawowych.

Rozmieszczenie szkół podstawowych oraz gimnazjum, wymaga dowozu dzieci komunikacją samochodową tj. szkolnym autobusem lub autobusami PKS.

Kształcenie ponad podstawowe odbywa się poza gminą. Najbliżej położone placówki tego typu znajdują się w Kazimierzy Wlk. oraz w Busku Zdroju.

Wykaz urodzeń dzieci w gminie Opatowiec na przestrzeni lat 1993 – 2001 :

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Liczba urodzeń	48	42	37	33	47	37	29	28	23

Baza Szkół – rok 2000/2001 i 2001/2002

Szkola	Liczba uczniów		Liczba sal dydak.	Liczba oddziałów		Nauczyciele	
	2000 2001	2001 2002		2000 2001	2001 2002	2000 2001	2001 2002
Opatowiec	147	177	9+1*	6	6	18	17
Krzczoneń	163	152	8+1*	6	6	11	10
Razem 2 szkoły	310	329	17+2*	12	12	29	27

* sala gimnastyczna

Gimnazja rok szkolny 2000/2001 i 2001/2002

Lp	Charakterystyka szkoły	Rok szk.	Ilość uczniów	Nauczyciele i instruktorzy	Ilość oddziałów	Liczba izb lekcyjnych
1.	Gimnazjum w Opatowcu	2000/2001	96	8	4	7
		2001/2002	142	10	6	7

III.8.2. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Obsługę gminy w zakresie usług zdrowotnych świadczą dwa ośrodki zdrowia zlokalizowane w Opatowcu i Krzczonowie. Na jeden ośrodek przypada 1886 mieszkańców.

W sektorze gminnej opieki zdrowotnej zatrudnionych jest dwóch lekarzy kontraktowych (jeden lekarz ogólny i jeden specjalista ginekolog) oraz cztery pielęgniarki. Obsługę specjalistyczną i leczenie szpitalne zapewniają ośrodki w Kazimierzy Wlk i Busku Zdroju.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna apteka, wystarczająca do potrzeb mieszkańców.

Opieka społeczna realizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający 4 osoby, w tym jedną w niepełnym wymiarze czasu pracy.

III.8.3.Związki wyznaniowe.

Spółeczność gminy Opatowiec niemal w całości przynależy do kościoła rzymsko – katolickiego. Na terytorium gminy funkcjonują trzy parafie : Św. Jakuba Ap. w Opatowcu (do parafii przynależą wsie: Opatowiec, Chrustowice, części wsi Chwalibogowice i Ksany, Kraśniów Mistrzowice, Podskale, Rzemieniowice; liczba wiernych 982,) Nawiedzenia NMP w Rogowie (do parafii przynależą wsie: Rogów, Kęsów, Kobiela, Urzuty, Wyszogród; liczba wiernych 680), Sw. Barbary dz. m. w Kocinie, liczba wiernych: 454

Ponadto część sołectw gminy przynależy do parafii położonych na terenie gmin sąsiednich, a mianowicie: Św. Mikołaja b.w w Starym Korczynie (gm. Nowy Korczyn), do parafii przynależą wsie: Chwalibogowice, i częściowo Ksany, Senisławice,; Św. Katarzyny dz.m. w Przemykowie gm. Bejsce (do parafii należą: Ławy.);, Św. Michała Archanioła w Sokolinie (do parafii należą: Brodek, Charbinowice, Kamienna, Krzczonów, Trębaczów) Miejscowe parafie wykonują zarząd nad cmentarzami grzebalnymi w Opatowcu, Rogowie i Kocinie.

III.8.4.Kultura.

Na terenie gminy Opatowiec rolę wiodącej placówki integrującej mieszkańców w sferze kultury pełni Gminny Ośrodek Kultury. Obiekt przeznaczony na Gminny Ośrodek Kultury jest wykorzystywany wielofunkcyjnie, głównie dla usług komercyjnych.

Działalność GOK jest uzupełniana poprzez realizację przedsięwzięć kulturalnych w Domach Ludowych w Kamiennej i Senisławicach. Prowadzona działalność kulturalna ma charakter sporadyczny i incydentalny, a trudności ekonomiczne dnia codziennego wypierają realizację programów rozwojowych w tej dziedzinie na plan dalszy.

Do niedawna instytucją ogniskującą życie kulturalne w gminie była Ochotnicza Straż Pożarna posiadająca remizy w wielu sołectwach. Brak przejrzystych zasad działania tej instytucji w dobie gospodarki rynkowej i jednocześnie brak wsparcia finansowego w sposób zdecydowany ogranicza liczbę podejmowanych w ramach niej inicjatyw kulturalnych.

Pewne formy działalności kulturalnej o wymiarze środowiskowym prowadzone są w ramach zadań szkolnictwa podstawowego.

Dostępnych jest także kilka boisk szkolnych. Zamiłowania do uprawiania sportu wyczynowego mogą być realizowane w jedynym na obszarze gminy klubie sportowym.

Funkcje kulturotwórcze wypełnia także Gminna Biblioteka Publiczna posiadająca 2 placówki biblioteczne (1 biblioteka w Opatowcu i 1 filia w Krzczonowie). Księgozbiór biblioteki stanowi 18736 woluminów. Na jedną placówkę przypada 1888 osób.

W roku 2000 zanotowano 186 czytelników wypożyczających przeciętnie 8,3 wolumina.

Prowadzona w trudnych warunkach organizacyjno – technicznych działalność amatorskich zespołów artystycznych, działalność kółek zainteresowań określa potrzebę rezerwacji w przestrzeni gminy właściwych terenów umożliwiających wykonywanie zadań statutowych placówek kultury.

III.8.5. Turystyka, wypoczynek i sport.

Gmina Opatowiec stanowi obszar mało atrakcyjny pod względem turystycznym. Atrakcyjność ta dotyczy przede wszystkim doliny Wisły i istniejących obiektów dziedzictwa kultury materialnej. Atrakcyjność turystyczna gminy związana jest z możliwością wykorzystania walorów doliny Wisły.

Pewne funkcje rekreacyjne pełnią istniejące boiska sportowe.

Istnieje uzasadniona potrzeba budowy gminnego ośrodka rekreacyjno – sportowego o szerokim programie funkcjonalnym.

Za wyjątkiem punktu zajazdów w Kraśniowie i Chwalibogowicach na terenie gminy nie występują inne obiekty obsługi turystyki.

Motorem napędowym rozwoju turystyki w gminie może stać się możliwość obsługi tranzytu komunikacyjnego, a także pewne formy agroturystyki.

W programowanym rozwoju turystyki i rekreacji w gminie znaczącą rolę mogą odegrać dobrze zagospodarowane pozostałości parków podworskich w Kamiennej i Rogowie.

Ograniczeniami rozwoju funkcji turystycznej w gminie Opatowiec są:

- niedorozwój infrastruktury technicznej,
- brak znaczących zbiorników wód powierzchniowych,
- małe zainteresowanie miejscowej ludności rozwojem tej dziedziny gospodarki.

III.8.6. Mieszkalnictwo

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Opatowiec w latach 1993 – 2000 ilustruje poniższa tabela, wykazująca pomimo spadku liczby mieszkańców wzrost wielkości zasobów mieszkaniowych, osiągający w roku 2000 poziom 93931 m².

Liczba osób przypadających na jedno mieszkanie nieznacznie ale systematycznie maleje świadcząc o podnoszeniu się standardu użytkowego mieszkań i

osiągnęła w 1999 roku poziom 3,57 os./mieszkanie (przeciętny roczny spadek 0,04 os/ mieszkanie). Jednocześnie liczba wybudowanych nowych mieszkań nie zaspokaja potrzeb mieszkańców, jedno oddane o użytku mieszkanie przypada bowiem na 3,7 zawarte małżeństwa w danym roku.

Powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca wzrosła do poziomu 25,5 m² p.uż./mieszkańca (przeciętny roczny przyrost 0,35 m²).

Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat oddawano rocznie około 1-2 mieszkań, przy czym w ostatnich latach daje się zauważyć wzrost liczby oddawanych mieszkań w 2000 roku wynosi: 3.

Dynamika rozwoju budownictwa mieszkaniowego w latach 1994 - 1998

Rok	Zasoby mieszkaniowe gminy (mieszkania)	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Liczba osób na 1 mieszkanie	Pow. użytkowa w m ² na 1 mieszkańca
1993	1217	92900	3,31	23,0
1994	1219	93100	3,26	23,4
1995	1221	93200	3,24	23,5
1996	1219	93200	3,20	23,8
1997	1219	93241	3,11	24,6
1998	1224	93566	3,08	24,8
1999	1225	93691	3,04	25,2
2000	1228	93931	3,00	25,5

Ruch budowlany na terenie gminy, głównie w zakresie budownictwa mieszkaniowego potwierdzają analizy wydanych przez Urząd Gminy w Opatowcu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Według tych analiz ogólny wzrost zasobów mieszkaniowych w latach 1993 – 2000 jest także zauważalny w procesie wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę.

Stopień wyposażenia budynków w urządzenia infrastruktury technicznej jest wysoki w zakresie telefonii przewodowej, energii elektrycznej i sieci wodociąg-

gowej oraz niezadowalający w aspekcie zbiorczych sieci i urządzeń sanitarnych oraz gazownictwa (brak sieci na terenie gminy)

Na koniec roku 2000 na terenie gminy istniało 620 przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych przy braku przyłączy kanalizacyjnych. Stawia to gminę w rzędzie gmin średnio zwodociągowanych. Znaczna dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania (620/0) gminy przy jednoczesnym dość znacznym zużyciu wody oraz słabej skuteczności w egzekucji wywozu stanowi poważne zagrożenie czystości stanu środowiska gminy.

Dominującym typem zabudowy mieszkaniowej jest zabudowa zagrodowa rozwijająca się równomiernie na całym terytorium gminy.

Inne formy zabudowy mieszkaniowej zauważalne są jedynie w sołectwach Opatowiec i Krzczonów gdzie poza zabudową zagrodową postępuje realizacja budownictwa jednorodzinne go typu miejskiego i zabudowy wielorodzinnej.

Zasoby mieszkaniowe w budynkach wielorodzinnych powstały w wyniku inicjatyw mających na celu zapewnienie dopływu specjalistycznej siły fachowej do obsługi rolnictwa. Efektem tych działań jest blok mieszkalny w Opatowcu.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OPATOWIEC.

IV.1. Prognoza demograficzna.

Z zapisanych w rozdziale III trendów demograficznych należy przypuszczać, że nastąpi dalszy spadek przyrostu liczby ludności podyktowany spadkiem przyrostu naturalnego i ujemnym saldem migracji. Dla celów prognozy planistycznej można przyjąć, że w okresie perspektywy nie wydarzy się nic szczególnego co mogłoby zatrzymać ludność w gminie. Jeżeli równocześnie zarysowana tendencja migracyjna będzie się utrzymywała na poziomie około minus 20 mieszkańców, a przyrost naturalny wykazywał będzie tendencje spadkową od -20 do - 30 osób rocznie to przyrost rzeczywisty w okresie najbliższych 15-tu lat będzie kształtował się na średnim poziomie około -45 osób/rok. Przewiduje się więc, że w roku 2016 gminę Opatowiec będzie zamieszkiwało c.a. 3100 osób. Daje to ubytek liczby ludności o około 17 %, co zgodne jest z prognozą demograficzną GUS, która przewiduje ubytek rzędu 11 % dla całego dla powiatu kazimierskiego.

W okresie spadku ludności ogółem w latach 1995 – 2001 dominował globalny przyrost grupy produkcyjnej i związany z tym z brak możliwości znalezienia miejsc pracy na rynku regionalnym. Tendencje te mają charakter postępujący i do roku 2015 przewiduje się dalszy procentowy wzrost udziału grupy produkcyjnej (ca 0,65 % rocznie) z silnym spadkiem udziału grupy przedprodukcyjnej (ca 0,6 % rocznie) jak również spadkiem grupy poprodukcyjnej (ca 0,2 % rocznie).

Tempo zmniejszania się ludności w grupie przedprodukcyjnej z uwagi na niewielki przyrost naturalny wywoła znaczne reperkusje związane z utrzymaniem bazy oświatowej.

IV.2. Priorytety i bariery rozwoju wynikające z uwarunkowań środowiskowych.

IV.2.1. Ochrona prawna na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Terytorium gminy objęte jest różnymi formami ochrony. Większość obszaru gminy leży Koszycko-Opatowieckim Obszarze Chronionego Krajobrazu utworzonym rozporządzeniem wojewody kieleckiego nr 12/95 z 29 września 1995 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. Woj. Świąt. Nr 108, poz. 1275).

Na terenie Koszycko-Opatowieckiego OchK obowiązują zakazy:

- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
- utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych,
- likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- lokalizacji ośrodków chowu, hodowli – posługujących się metodą bezściółkową
- likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych,

Niewielka część północna (sołectwo Kocina) należy do otuliny Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego, a częściowo do NPK ustanowionego uchwałą nr XVII/187/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 19 grudnia 1986 r.

Wynika z tego obowiązek stosowania nakazów, zakazów i ograniczeń wynikających z przyjętych zasad ochrony zawartych w Rozporządzeniu Wojewody Kieleckiego nr 2/97 z dnia 05.03.1997 r., wraz z późniejszymi zmianami (Rozporządzenia Wojewody Świętokrzyskiego: nr 21/99 z dnia 30.06.1999, nr 125/2001 z dnia 26.03.2001 r. oraz nr 278/2001 z dnia 09.08.2001 z dnia 17.10.2001 r.) i rozporządzeniach Wojewody Świętokrzyskiego: nr 335/2001 i nr 336/2001 z dnia 17. 10.2001 r.

W świetle rozporządzenia nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego na obszarze otuliny parku obowiązuje zakaz:

- lokalizowania nowych obiektów zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco wpływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska,
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
- utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystywanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej
- likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- lokalizacji ośrodków chowu, hodowli – posługujących się metodą bezściółkową
- likwidowania zadrzewień śródpolnych i nadwodnych,
- umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj,

- wypalania roślinności, wydobywania skał, minerałów i torfu (poza obszarami określonymi w planach ochrony) oraz niszczenia gleby
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym

w granicach parku, rozporządzenie Woj. Św. nr 336/2001 dodatkowo poza wymaganiami określonymi dla otulin wprowadza zakaz:

- organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
- umieszczania tablic reklamowych poza obszarami zabudowanymi.

Zgodnie z treścią pkt. 6 załącznika nr 2 do rozporządzenia nr 2/97 Wojewody Kieleckiego na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny główne zasady gospodarowania w gminach obejmują:

- ochronę najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy,
- ochronę pojedynczych zabytków i zespołów,
- budowę lokalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków,
- wprowadzenie systemu indywidualnej segregacji śmieci i odpadów, zorganizowanie odbioru surowców wtórnych i wywozu śmieci i odpadów, zagospodarowanie zorganizowanych wysypisk,
- zwiększenie powierzchni zalesionych,
- wzbogacenie obszaru zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi,
- ograniczenie melioracji odwadniających,
- egzekwowanie kształtowania zabudowy mieszkalnej i gospodarczej, zgodnie z określonymi prawidłowościami,
- egzekwowanie od właścicieli zakładów produkcyjnych i przetwórczych przestrzegania zasad ochrony środowiska (w stosunku do wód, powietrza, gleb, pokrycia terenu roślinnością, krajobrazu),
- dostosowanie rozwoju przestrzennego, jakościowego i ilościowego turystyki do uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych i społeczno - gospodarczych oraz do popytu turystycznego; inicjowanie różnych ofert usług turystycznych.

Uwarunkowania rozwoju społeczno – gospodarczego na terenie Parku Krajobrazowego zostały określone w pkt. 4 ustaleń planu ochrony sta-

nowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia nr 2/97 Wojewody Kieleckiego z dnia 05.03.1997.

W zakresie osadnictwa i budownictwa przyjmuje się następujące zasady:

- wykluczenie wprowadzania nowej zabudowy na takie obszary i tereny, jak:
  - rezerwy przyrody i ich otoczenie,
  - bezpośrednio sąsiedztwo pomników przyrody,
  - tereny występowania stanowisk roślinnych chronionych i rzadkich,
  - tereny występowania chronionych i rzadkich gatunków fauny,
  - torfowiska i obszary podmokłe,
  - tereny z roślinnością kserotermiczną,
  - obszary geologiczne i geomorfologiczne kwalifikujące się do ochrony w postaci stanowisk dokumentacyjnych,
  - otoczenie naturalnych źródeł,
  - obszary węzłów ekologicznych,
  - korytarze ekologiczne.
- ograniczenia zabudowy na takich obszarach i terenach, jak:
  - grunty orne o wysokich klasach bonitacyjnych,
  - obszary źródliskowe,
  - tereny uniemożliwiające zaopatrzenie w wodę ze źródeł lokalnych,
  - strefy ochrony uzdrowiskowej (A,B,C).
- minimalizowania negatywnych oddziaływań zabudowy na otoczenie poprzez wzbogacanie wewnątrz wszystkich jednostek osadniczych systemem terenów aktywnych biologicznie,
- utrzymanie wszystkich zabytkowych układów, obiektów, zespołów oraz kompozycji przestrzennych,
- utrzymanie regionalno – historycznej skali struktury jednostek osadniczych,
- zachowanie terenów otwartych,
- ograniczenie zabudowy współczesnej w obrębie:
  - zespołów zabytkowych,
  - terenów z obiektami archeologicznymi,
  - wyróżniających się ciągów widokowych.

W zakresie kształtowania harmonijnego krajobrazu współczesnego i form zabudowy przyjmuje się następujące zasady:

- utrzymanie regionalno – historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,
- dążenie – w miarę możliwości – do ograniczenia rozpraszania nowej zabudowy,
- nie dopuszczanie – w miarę możliwości – do obudowy tras i ciągów komunikacyjnych na odcinkach poza terenami zabudowanymi,
- nie wprowadzanie obiektów agresywnych krajobrazowo tzn. o dużych kubaturach, wysokich kominach, itp.,
- preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu,
- izolowanie wysoką zielenią obiektów dysharmonijnych,
- podnoszenie stopnia lesistości obszaru,
- utrzymanie i wzbogacanie naturalnej szaty roślinnej,
- ograniczanie sieci napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych.

Szczególne znaczenie na wiejskich obszarach Zespołu Parków ma egzekwowanie prawidłowych zasad kształtowania form zabudowy:

- dopuszcza się realizację budynków ze stromym symetrycznym dachem dwuspadowym lub czterospadowym o nachyleniu połaci 35° - 45° z przyczółkami i naczółkami z możliwością wykorzystania poddasza na cele mieszkaniowe,
- maksymalna wysokość budynku mieszkalnego nie powinna przekraczać dwóch kondygnacji, przy czym druga kondygnacja może znajdować się na poddaszu,
- poziom zerowy parteru nie powinien być wyżej niż 1 m od poziomu terenu,
- zaleca się stosowanie prostej i zwartej bryły opartej na rzucie wydłużonego prostokąta,
- zaleca się stosowanie ganków otwartych, bądź zabudowanych w sposób wynikający z funkcji (wejście frontowe, wejście ogrodowe, ganki dekoracyjne),
- na obszarach zabudowy skupionej należy dążyć do ujednoczenia podstawowych materiałów wykończeniowych i elementów ozdobnych, dopuszcza się natomiast większe zróżnicowanie materiałów i elementów ozdobnych na terenach o rozproszonej zabudowie,
- do prac wykończeniowych zaleca się stosować materiały pochodzenia rodzimego (kamień, drewno).

Zakazuje się realizacji budynków z elementami deformującymi jak np.: stropodachy czy płaskie dachy o nachyleniu połaci poniżej 35°, schodkowe zwieńczenia ścian, wprowadzanie do elewacji lusterek i innych elementów dekoracyjnych.

Opracowania planistyczne dla obszarów wchodzących w skład parku lub jego otuliny muszą być zgodne z planami ochrony parku.

Działalność inwestycyjną na obszarze parku i jego otuliny należy uzgadniać z Dyrektorem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach.

Wszelkie działania podejmowane na terenach rezerwatów powinny być zgodne z planami ochrony rezerwatu, a dla rezerwatów, dla których nie sporządzono planów ochrony zgodne z ustanawianymi przez wojewodę rocznymi zadaniami ochronnymi.

W ramach podejmowanych prac planistycznych należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z projektowanych form ochrony (rezerwat krajobrazowy „Szczytniki”).

IV.2.2. Tereny prawnie chronione na podstawie innych unormowań prawa ekologicznego;

W stosunku do terenów do których mają zastosowanie przepisy szczególne obowiązują zasady nimi określone, a w szczególności :

- 1) Gleby chronione – na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, które są chronione przed zmianą użytkowania, w tym szczególnie przed intensywną zabudową.
- 2) Lasy chronione na podstawie ustawy o lasach.
- 3) Strefy bezpośrednie i pośrednie ujęć wody z ustawy „prawo wodne”.

IV.2.3. Przyrodniczy System Gminy.

Z analizy walorów i zasobów środowiska, przyrody i krajobrazu wynika, że elementy naturalne biosfery gminy zachowały się w nieznacznej części.

Dominującymi elementami środowiska przyrodniczego gminy Opatowiec są doliny rzeczne Wisły, Nidy i Nidzicy oraz kilku mniejszych cieków gdzie wykształciły się bogate florystycznie zbiorowiska łąkowe. Wysokie brzegi, terasa zalewowa pokryta zaroślami wiklinowymi, fragmenty lasów wierzbowo – topolowych, roślinność wodno – łąkowa, płaty roślinności kserotermicznej, starorzecza i liczne wyspy to naturalne elementy ekosystemu dolinnego Wisły.

Z przytoczonego opisu wynika fakt istnienia w obrębie gminy obszarów mających znaczenie przyrodnicze zarówno w skali międzynarodowej jak i lokalnej. Sugeruje to przeprowadzenie delimitacji terenów całej gminy pod kątem ich przydatności ekologicznej formułując Przyrodniczy System Gminy (PSG), obejmujący trzy kategorie obszarów:

(1) tereny dolin rzecznych Wisły, Nidy i Nidzicy, stanowiące obszar siedliskowy dla roślin łąkowych i ptactwa wodnego o największych w skali gminy walorach florystyczno – faunistycznych, sporej bioróżnorodności; wyodrębnione wg tego kryterium tereny są jednocześnie centrami rozprzestrzeniania się i wzbogacania na sąsiednie obszary gatunków fauny i flory.

(2) Leśne węzły ekologiczne, czyli tereny stanowiące obszary najmniej antropogenicznie zmienionych ekosystemów leśnych,

Do tej grupy należą:

- kompleks leśny „Chrutowice”,
- kompleks leśny „Rzemianowice”

(3) obszary łącznikowe, czyli tereny pełniące ważną rolę w systemie przyrodniczym: korytarze ekologicznych łączących przyrodnicze leśne węzły ekologiczne w spójny system zróżnicowanych biocenoz i walorów biotycznych; należy również podkreślić środowiskotwórczą rolę tych terenów, poprzez bezpośrednie ich oddziaływanie na sąsiadujące z nimi tereny – tym bardziej, że przemieszczanie gatunków odbywa się w obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo, ze względu na wysoką jakość gleb o dużym potencjale ekologicznym występujących biotypów.

IV.2.4. Obszary pozostające poza Przyrodniczym Systemem Gminy

Stanowią pozostały teren w granicach 70 % powierzchni gminy.

Nie oznacza to jednak, że z punktu widzenia ochrony środowiska i warunków życia mieszkańców obszary te są nieważne – tym bardziej, że chronią je inne, ale poprzez brak zasad zagospodarowania nieprecyzyjne, formy ochrony.

W kontekście wyodrębnionego PSG Opatowiec oznacza to, że ustalanie zasad ich użytkowania i zagospodarowania przestrzennego musi opierać się na dwóch przesłankach:

1. formy gospodarowania przestrzenią przyrodniczą mogą destrukcyjnie oddziaływać na system przyrodniczy lub jego poszczególne elementy, z których najbardziej wrażliwe na przekształcenia antropogenne są obszary łącznikowe,
2. zagospodarowanie terenów położonych poza PSG w krótkim i długim przedziale czasowym powinno uwzględniać jego korzystne oddziaływanie na warunki przyrodnicze życia mieszkańców. Tak więc żywotnym interesem mieszkańców jest stałe wspieranie funkcjonowania przyrody w ramach systemu.

IV.2.5. Podstawy formalno – prawne wydzielenia PSG

Część Przyrodniczego Systemu Gminy stanowią obszary chronione, których delimitacja jest określona na podstawie ustawy o ochronie przyrody, pozostałą część stanowią obszary postulowane do objęcia ochroną w skali lokalnej.

Przedstawiony wyżej system przyrodniczy odnosi się bowiem do skali lokalnej, w której najłatwiej jest osiągnąć poprawę warunków życia mieszkańców. W ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym mocno podkreśla się konieczność uwzględnienia uwarunkowań zagospodarowania i rozwoju wynikających z lokalnych walorów i funkcjonowania środowiska, a także miejscowych wartości, zasobów i zagrożeń środowiskowych. Spełnieniem tych postulatów jest właśnie delimitacja PSG Opatowiec – jako podstawy ustalenia zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Tak więc warunkiem koniecznym takiego podejścia jest uchwalenie granic systemu, rangi poszczególnych składowych elementów i zasad gospodarki przestrzennej – jako wytycznych polityki przestrzennej gminy i wszelkich działań planistycznych.

IV.2.6. Przyrodnicze cele zagospodarowania przestrzennego

IV.2.6.1. Cel główny

Przyrodniczy System Gminy Opatowiec – jako „szkielet” struktury gospodarki przestrzennej – jest trwałym czynnikiem polityki przestrzennej obszaru, a wszystkie działania planistyczne odnoszą się do zwiększania bioróżnorodności, zachowania i poprawy zdolności samoregulacyjnych i stanu środowiska, a także oddziaływania na obszary spoza PSG.

IV.2.6.2. Cele uzupełniające

- (1) Stałe zwiększanie pokrywy roślinnej, w tym ekosystemów leśnych na wierzchołkach, zakrzaczeń i zadrzewień w obszarach łącznikowych i obszarach występowania agrocenoz, terenów rekultywowanych.
- (2) Opracowanie i wdrażanie zasad systemowej gospodarki wodnej, w tym ochrony wód i zwiększania zasobów wodnych.
- (4) Rozwiązanie problemów niekontrolowanej i poza koncesyjnej eksploatacji surowców mineralnych i ochrony powierzchni ziemi przed odpadami stałymi.

IV.2.7. Ustalenia ogólne i szczegółowe zagospodarowania przestrzennego

- (1) Przyjąć leśną rekultywację terenów zdegradowanych i poeksploatacyjnych – jako zasadniczą wytyczną ochrony powierzchni litosfery,
- (2) Uwzględnić w planowaniu rozwoju i zabudowy bezkolizyjność z odnową środowiska glebowego, obszary postulowane na załączniku graficznym nr 1

- (3) Przyjmować w planowaniu zagospodarowania generalną zasadę preferencji dla zalesień, zakrzaczeń i zadrzewień, zahamowania oddrzewiania krajobrazu, wyodrębnienia terenów obudowy biologicznej cieków;
- (4) Przyjmować zasady przeciwdziałania głębokim zmianom agrocenoz wywołanym przesuszeniem gleb, erozją wodną i wietrzną itp.
- (5) Prowadzić udrażnianie korytarzy ekologicznych poprzez likwidację barier ekologicznych lub minimalizację ich negatywnego oddziaływania
- (6) Prowadzić Ochronę ostoi przyrody oraz innych ustalonych prawem form ochrony przyrody;
- (7) Wprowadzić unowocześnienie technicznych urządzeń ochrony środowiska, szczególnie w zakresie gospodarki wodno – ściekowej, ochrony powietrza i ochrony przed hałasem;
- (8) Przeprowadzić rekultywacje byłych wyrobisk i hałd w szczególności zakończenie eksploatacji obecnego wysypiska i jego rekultywacja;
- (9) W zakresie ochrony powodziowej terenów nie obwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi należy przestrzegać zasad określonych w rozdziale VI.8 określającym kierunki działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.
- (10) Gleby najlepszych klas bonitacyjnych (II - III, IV) podlegają bezwzględnej ochronie prawnej przed zmianą ich użytkowania. Nie należy więc dopuszczać do przeznaczenia ich na cele nierolnicze. Natomiast nieliczne obszary słabych gleb winny zostać zalesione. Postuluje się również, aby przy nawożeniu gleb nie zwiększać ilości nawozów na 1 ha i wprowadzać metody nawożenia naturalnego.
Gleby położone na terenach o powierzchniach znacznie nachylonych a nie zalesionych podlegają erozji bądź są zagrożone erozją. Należy temu zapobiegać poprzez:
  - Stosowanie orki prostopadłej do spadku
  - Tworzenie zadrzewień i zakrzewień
  - Ochronie istniejących zadrzewień śródpolnych

- Zmianę użytkowania gruntów na zboczach o dużych spadkach (zakładanie trwałych użytków zielonych, zadrzewień).

Obowiązuje bezwzględna ochrona obszarów leśnych przeznaczonych do intensywnej gospodarki leśnej oraz lasów ochronnych (wodochronnych, glebochronnych).

Należy więc:

- Prowadzić racjonalną gospodarkę zasobami leśnymi,
- Zwiększać powierzchnię leśną zwłaszcza w sąsiedztwie już istniejących skupisk i na najłagodniejszych glebach (VI, Viz, V),
- Zakazać całkowitych zrębów,
- Nie stosować nawożenia (środków chemicznych) w obszarach źródliskowych,
- Prowadzić na bieżąco prace pielęgnacyjne,
- Zwiększać udział drzewostanów bukowo-dębowych.

(11) Gospodarka odpadami winna być uporządkowana przez zorganizowany wywóz śmieci na wysypisko. Należy zlikwidować szereg „dzikich” wysypisk rozmieszczonych na całym terenie gminy i egzekwować zakaz składowania odpadów w dowolnych miejscach. Przy porządkowaniu gospodarki odpadami komunalnymi należy dążyć do maksymalnego odzysku surowców wtórnych (przez właściwą organizację punktów skupu) i selektywnego składowania odpadów.

Udział w realizacji projektu „Budowa międzygminnego składowiska odpadów komunalnych” zgłoszonego przez starostwo powiatowe w Kazimierzy Wlk. do programu ochrony środowiska oraz tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego”.

(12) Zarysowana w warunkach gospodarki rynkowej tendencja poszukiwania przez społeczność lokalną wszelkich szans rozwojowych w tym także tych wynikających z identyfikacji na obszarze gminy zasobów

surowcowych określa potrzebę maksymalizacji eksploatacji występujących zasobów kopalin w ramach granic dopuszczalnych z uwagi na wymagania gospodarki przestrzennej. Ta powszechnie zarysowująca się tendencja w gminach o dużej różnorodności występujących zasobów surowcowych jest słabo zauważalna w gminie zdominowanej przez produkcję rolniczą, wykorzystującej wyjątkowo korzystne warunki glebowe. Można zatem przypuszczać, że warunek ochrony gleb I – IV będzie w dalszym ciągu ograniczał możliwość rozwoju eksploatacji surowcowej.

(13) Występowanie obszarów ubogich w wody podziemne w znacznym stopniu determinuje potrzebę racjonalnej gospodarki wody. W tym celu należy dążyć do tworzenia szeregu zbiorników powierzchniowych, których głównym zadaniem będzie akumulacja zasobów wodnych dla celów rolniczych.

IV.3 Kierunki działań podejmowane na rzecz realizacji celów kulturowych.

Kierunki działań podejmowane dla realizacji celów kulturowych sprowadzają się głównie do ochrony dziedzictwa kulturowego obejmującego:

- krajobraz kulturowy, elementy tradycji i regionalia
- zabytki kultury materialnej

Obszary o znacznie nagromadzonych wartościach kulturowo – historycznych i krajobrazowych kreują atrakcyjności krajobrazowo – turystyczne co wystarczająco uzasadnia potrzebę regularnej i wzmożonej ochrony.

Rezerwaty, układy, zespoły i obiekty, architektoniczne i archeologiczne, występujące na terenie gminy Opatowiec związane są z trwającym tu od kilku tysięcy lat osadnictwem.

Koncentracja zabytków występuje głównie w miejscowościach Opatowiec, Rogów, Kocina i Kamienna.

W pozostałych wsiach zanotowano mniejsze ilości obiektów zabytkowych, głównie domów mieszkalnych.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych winny być bezwzględnie zachowane (z priorytetem warunków konserwatorskich), a wszelkie prace tak remontów bieżących, jak i odbudów oraz adaptacji winny być uzgadniane z Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach, zgodnie z art. 27 ust. 1-3 ustawy o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10, poz. 48; z 1983 r. Nr 38, poz. 173; z 1989 r. Nr.35, poz. 192; z 1990 r. Nr 34, poz. 198; Nr 5, poz. 322; z 1996 r. Nr 106, poz. 496; z 1997 r. Nr 5, poz.24; Nr 88, poz. 554; Nr 115, poz.741; z 1998 r. Nr 106, poz. 668; z 1999 r. Nr 98, poz. 1150), celem zachowania właściwych cech stylistycznych, jak i zastosowania odpowiednich rozwiązań materiałowych.

Dużą uwagę należy poświęcić zanikającym już założeniom parkowym. Wszelkie prace pielęgnacyjne w parkach, jak: cięcia sanitarne drzew, nasadzenia, winny być opiniowane przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach celem zachowania właściwych cech stylistycznych tych parków. Parki w Kamiennej i Rogowie winny mieć opracowane szczegółowe projekty rewaloryzacji zieleni.

Pożądane jest także uporządkowanie lub rewaloryzacja zabytkowych mogił i cmentarzy, oznakowanie i upamiętnianie historycznych szlaków , przebiegających przez teren gminy – Kościuszki i Piłsudskiego, wsparcie inicjatywy powołania programu ochrony zasobów zabytkowego i tradycyjnego budownictwa wiejskiego drewnianego.

Objęcia ochroną wymagają zabytki łącznie z terenem objętym wyznaczonymi strefami ochrony konserwatorskiej (wg wykazu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)

Wszelka działalność w obiektach zabytkowych, ochrony przyrodniczej i ochronnym ich otoczeniu musi być każdorazowo uzgadniana z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków .

Większe rozpropagowanie walorów środowiska kulturowego oraz wyeksponowanie wartościowych obiektów zabytkowych i muzealnych, tradycyjnych wartości historycznych, a także zorganizowanie ciekawych tras turystycznych może stać się jedną z przesłanek ożywienia gospodarczego gminy.

Przyjmuje się konieczność prowadzenia ochrony dla zespołów i obiektów architektonicznych, technicznych i archeologicznych objętych ewidencją Państwowej Służby Ochrony Zabytków zawartych w wykazie rozdziału II.2 niniejszego opracowania.

Wprowadza się konieczność ochrony krajobrazu kulturowo – historycznego poprzez zachowanie walorów licznych punktów i ciągów widokowych.

Przyjmuje się potrzebę ochrony krajobrazu współczesnego wyrażoną poprzez harmonijne jego kształtowanie dotyczące w szczególności ograniczenia rozpraszania zabudowy, nie wprowadzania obiektów agresywnych krajobrazowo, preferowania zabudowy nawiązującej do stylu regionalnego, stosowania szczegółowych wytycznych architektonicznych dla nowopowstającego budownictwa zagrodowego, mieszkaniowego i usługowego, utrzymania regionalno – historycznej skali jednostek osadniczych, ograniczenia sieci napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych, izolowania wysoką zielenią obiektów dysharmonijnych. Wydaje się celowe poszerzenie prowadzonej przez gminną bibliotekę informacji turystycznej o aktywną promocję bogatego archeologicznego dziedzictwa kulturowego i rozważenie możliwości zorganizowania ekspozycji obejmującej eksponaty kultur pradziejowych w ewentualnym miejscowym muzeum.

Dla obiektów dziedzictwa kulturowego określa się strefy ochrony związane z obiektami zabytkowymi i stanowiskami archeologicznymi mające na celu dostosowanie bieżących zadań inwestycyjnych do potrzeb wynikających z ich znaczenia.

Ponadto w polityce ochrony dziedzictwa kulturowego zaleca się utrzymywanie różnorodności form zasobu kulturowego i krajobrazowego jako cech budujących tożsamość gminy Opatowiec. Formy dawnej architektury i budownictwa ludowego świadczą o historii i rozwoju obecnych terenów gminy Opatowiec. Przykładami form rozwoju zabudowy wiejskiej drewnianej w gminie Opatowiec są domy w Charbinowicach, Chwalibogowicach, Kraśniowie, Krzczonowie i Ksanach. Dawna zabudowa jest też dowodem rozwoju form układów wiejskich w gminie Opatowiec.

Należy zapobiec degradacji zabudowy drewnianej. W tym celu musi zaistnieć zainteresowanie tymi obiektami. Bardzo ważne jest promowanie tych obiektów i znajdowanie dla nich użytkowników. Należy wykorzystać istniejące w kraju

zapotrzebowanie społeczne na zagospodarowywanie obiektów drewnianych przez osoby prywatne, na cele rekreacyjne, reprezentacyjne lub hotelowo-gastronomiczne.

Gmina Opatowiec powinna propagować w środkach masowego przekazu istnienie zabytkowych obiektów drewnianych i innych obiektów zabytkowych na swoim terenie, niezależnie od formy własności, celem znalezienia inwestorów.

Ważna jest także ochrona wartości niematerialnych krajobrazu kulturowego, jak obyczaje ludowe i historyczne nazwy poszczególnych części miejscowości. Duże znaczenie dla dziedzictwa kultury gminy Opatowiec ma propagowanie twórczości ludowej.

Podjęcie powyższych działań winno skutkować podkreśleniem własnej tradycji kulturowej gminy Opatowiec, co z kolei jest bardzo ważnym atutem w realizacji promocji tych terenów i jest świadectwem długotrwałej tradycji historycznej osadnictwa na terenie gminy Opatowiec.

Ważnym zadaniem w działalności gminy winno być pogłębianie rozpoznania jej dziedzictwa kulturowego. Wydaje się celowym opracowanie studium historycznego dla gminy współfinansowanego przez ISBN.

Wykorzystanie obiektów dla celów przedsiębiorczości.

Dawne drewniane domy na terenie gminy Opatowiec można adaptować na cele rekreacyjne. Na terenach parkowych można realizować obiekty o cechach architektury rezydencjonalnej ze współczesną funkcją gastronomiczną lub hotelową, a także zabudowę produkcyjną o funkcji nie kolidującej z warunkami ochrony. Zabudowania dworskie w majątkach gminy można adaptować na cele zaplecza turystycznego i produkcyjnego. Obiekty te są ważnym elementem historii gminy.

Gmina winna być zainteresowana poszukiwaniem inwestorów dla tych obiektów ze względu na interes całej społeczności, niezależnie od formy własności zabytkowych obiektów.

Wymienione w wykazie obiekty winy być też elementami atrakcji turystycznej przy wyznaczaniu tras ścieżek rowerowych. Duże walory krajobrazowe i zabytkowe tych obiektów, a także ich usytuowanie przy drogach pozwala na wyznaczenie obok nich tras ścieżek rowerowych. Cechy fizjonomiczne wymienionych zespołów decydują o ich niepowtarzalności, nadają im własną tożsamość i łatwość zapamiętywania poszczególnych miejsc.

Obiekty umieszczone w wykazie są w większości wtopione w zabudowę wiejską, za wyjątkiem: cmentarzy parafialnych i parków.

Wobec usytuowania obiektów z wykazu w zabudowie wiejskiej nie ma potrzeby wyznaczania dla nich graficznie stref ochronnych, a jedynie należy zachować wymóg uzgadniania projektów nowych inwestycji w pobliżu granic terenu obiektów z powyższego wykazu.

W myśl ustawy o ochronie dóbr kultury instytucje powołane do sprawowania opieki nad zabytkami, powinny zabezpieczać odpowiednie warunki finansowe i prawne dla ochrony dziedzictwa archeologicznego.

Wszelkie prace przy zabytkach, w tym nadzory i badania archeologiczne na terenie gminy mogą być prowadzone jedynie przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Kielcach.

Wyznaczono podstawową strefę biernej ochrony archeologicznych dóbr kultury, w której obowiązują częściowe zakazy i nakazy do uwzględnienia na etapie planowania miejscowego oraz realizacji podejmowanych prac ziemnych sprowadzające się do dokonywania wyprzedzających badań archeologicznych.

Znaczna część obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków uległa całkowitemu zniszczeniu, wymaga podjęcia działań proceduralnych porządkujących i doprowadzających do zgodności listy zabytków ze stanem faktycznym.

IV. 4 Kierunki działań podejmowane na rzecz realizacji celów społeczno – gospodarczych.

1. Niezależnie od ochrony szczególnie wartościowych elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego na obszarze gminy Opatowiec, które winny być podporządkowane ustaleniom określonym w przepisach szczególnych, w „Studium...” uwzględnia się także realizację celów społeczno – gospodarczych wymagających:
  - racjonalnego gospodarowania istniejącymi zasobami przyrody, kultury i krajobrazu,
  - rozwijania rolnictwa ekologicznego,
  - tworzenia warunków rozwoju turystyki i wypoczynku (między innymi agroturystyka),
  - poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych.

2. Na terenie gminy Opatowiec turystyka i rekreacja znajduje korzystne warunki rozwoju.

Przyrodniczy potencjał gminy jak również korzystne położenie przy drodze krajowej nr 79 nie są obecnie właściwie wykorzystywane dla tworzenia bazy noclegowo-gastronomicznej. Studium przewidując wzrost zainteresowania inwestorów tą dziedziną działalności gospodarczej rezerwuje odpowiednie tereny głównie w sołectwach: Kraśniów, Rogów, Senisławice i Chwalibogowice.

3. **Budownictwo.**

Przewiduje się wzrost zapotrzebowania na nowe tereny budowlane. Przyjmując za punkt wyjścia wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku w latach 1992 – 2000, można oszacować ich liczbę w latach 2000 – 2015 na około 150 – 200. Jednocześnie potrzeby wynikające z ilości zawartych małżeństw wynosić będą około 450.

Możliwości rozwojowe budownictwa na terenie gminy Opatowiec są ograniczone zarówno warunkami naturalnymi jak też zasadami ochronnymi wynikającymi z ochrony prawnej elementów środowiska przyrodniczego, złóż mineralnych, gleb wysokich klas bonitacyjnych.

Prowadząc politykę w zakresie realizacji budownictwa należy uwzględnić szereg poniższych zasad:

- ograniczenie procesów utrwalania istniejącej zabudowy rozproszonej z uwagi na konieczność zmniejszenia zagrożeń środowiska i usprawnienie działań porządkowych w zakresie gospodarki wodno – ściekowej,
- ograniczenie wyznaczania nowych terenów zabudowy na obszarach węzłów ekologicznych, dolin rzecznych, na gruntach pochodzenia organicznego i gruntach rolnych klasy bonitacji II – III,
- określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad architektoniczno – budowlanych doprowadzających do poprawy estetyki,
- wykluczenie lokalizacji nowych i nie spełniających wymagań ochrony środowiska zakładów przemysłowych.
- wykluczenie lokalizacji nowych inwestycji na terenach zalewowych

4. Rolnictwo i leśnictwo.

Gmina Opatowiec posiada szczególnie korzystne uwarunkowania przyrodnicze dla znaczącego rozwoju gospodarki rolnej.

W systemie funkcjonalnym gminy rolnictwo stanowi funkcję podstawową.

Doskonała gleba, optymalny klimat i wysoka kultura rolna jest od wielu już lat podstawą rozwoju rolnictwa towarowego, intensywnego i drobnoskałowego oferującego konsumentom szeroką gamę produktów rolnych .

Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich będzie następował drogą rozwoju wielofunkcyjnego, bazującego na funkcjach nierolniczych.

Przewiduje się też komplementarny rozwój gospodarstw rolniczych, polegający na wprowadzeniu do tych gospodarstw drobnych funkcji gospodarczych nie wymagających szczególnych obszarowych modyfikacji siedlisk.

Funkcjonowanie i rozwój gospodarki rolnej na obszarze gminnego systemu ochrony środowiska wymagał będzie:

- ochrony istniejących terenów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- ochronę gleb o najwyższej przydatności dla rolnictwa,
- umiaru w stosowaniu chemicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych,
- zakazu wylewania gnojowicy i ścieków do nawożenia pól,
- ograniczenia dalszego rozdrabniania gospodarstw, stymulowanie koncentracji ziemi oraz scalania i wymiany gruntów w aspekcie potrzeb rozwojowych, wprowadzenie w planach miejscowych ograniczeń w zakładaniu siedlisk (minimum obszarowe – 15 ha UR)
- preferowania rozwoju trwałych użytków zielonych na terenach przylegających bezpośrednio do rzek i cieków wodnych,
- tworzenia warunków promujących produkcję „zdrowej żywności” oraz upraw specjalnych, tworzenia nowych możliwości zagospodarowania na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych,

Na obszarach zabudowy rolniczej przewiduje się możliwość dywersyfikacji funkcjonalnej gospodarstw rolnych i skupianie zabudowy wiejskiej nie wykazującej cech rozwojowych. Wyznacza się obszary umożliwiające lokalizację usług rynkowych w otoczeniu rolnictwa i drobnego przetwórstwa rolno - spożywczego. Studium uwzględnia wzrost popytu na tereny usługowo - składowe w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych, rezerwuje przestrzeń pod inwestycje publiczne.

Podstawowym kierunkiem polityki przestrzennej w leśnictwie gminy będzie zwiększenie lesistości drogą zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo, położonych na terenach przyleśnych, na silnych stokach i najbardziej narażonych na erozję wodną. Podstawą wyznaczenia terenów winna być granica rolno – leśna określona w studium zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (DZ.U. Z 2001 r. nr 73 poz. 764).

IV. 5 Kierunki rozwoju wynikające z uwarunkowań infrastruktury technicznej.

1. Zaopatrzenie w wodę.

Zasadnicze kierunki rozwoju gminnego systemu wodociągowego dotyczą:

- realizacji kompleksowej gospodarki wodno – ściekowej polegającej na równoległym podejmowaniu przedsięwzięć z zakresu gospodarki ściekowej;
- uczestnictwo w realizacji programu „ Nida 2000”
- pełne zwodociągowanie obszaru gminy wykorzystujące możliwości lokalne (ujęcie Rzemianowice) i realizowany wodociąg regionalny „ Nida 2000”.

Docelowe wielkości i kierunki dostawy wody do gminy

Opatowiec przedstawia tabela poniżej:

Lp.	Nazwa sołectwa	Zapotrzebowanie na wodę dla roku 2011	
		$Q_{\max D}$ [m ³ /d]	$Q_{\max h}$ [m ³ /h]
1	Kamienna	158,03	15,73
2	Krzczonów	229,85	21,82
3	Ksany	137,46	13,70
4	Kocina	213,29	21,19
5	Senisławice	75,98	7,57
6	Chwalibogowice	74,27	7,12
7	Kraśniów	22,02	2,26
8	Opatowiec	104,64	9,88

9	Podskale	59,61	5,67
10	Rogów	121,68	11,66
11	Wyszogród	36,74	3,52
12	Urzuty	67,20	6,38
13	Ławy	34,01	3,32
14	Rzemienowice	97,72	9,94
15	Trębaczów	31,68	3,17
16	Charbinowice	125,52	12,33
17	Mistrzowice	44,67	4,37
18	Kęsów	55,46	5,51
19	Kobiela	62,55	6,46
20	Chrustowice	52,40	5,23
Razem:		1804,78	176,83

2. System odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Zasadnicze działania w sferze gospodarki ściekowej obejmować będą zwiększenie tempa realizacji sanitarnych przedsięwzięć inwestycyjnych mających na celu wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania, a stopniem skanalizowania gminy, udział w programach międzygminnych, których celem jest ochrona zlewni Nidy, Nidzicy i Wisły z uwzględnieniem uzasadnione ekonomicznie własnej koncepcji sanitacji gminy.

W obszarach najbardziej zagrożonych nieprawidłowym funkcjonowaniem szamb należą w pierwszej kolejności podejmować realizację sieci kanalizacji sanitarnej.

Studium pokazuje możliwość alternatywnego rozwiązania dotyczącego skanalizowania całej gminy z wykorzystaniem istniejących elementów systemu kanalizacyjnego.

W ramach tej koncepcji przewiduje się realizację systemu opartego o zestawione w tabeli poniżej oczyszczalnie:

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Ilość ścieków [m ³ /d]
1	Krzczonów	623	218,36
	Razem przepustowość oczyszczalni w Krzczonowie:		218,36
1	Kobiela	117	59,42
2	Podskale	138	56,63
3	Opatowiec	405	99,41
4	Rogów	285	115,61
5	Wyszogród	76	34,90
	Razem przepustowość oczyszczalni w Rogowie:		365,97
1	Rzemienowice	197	92,83
2	Trębaczów	61	30,10
3	Chrustowice	92	49,78
4	Mistrzowice	78	42,44
5	Kęsów	110	52,69
	Razem przepustowość oczyszczalni w Rzemienowicach:		267,84
1	Senisławice	150	72,18
2	Ksany	218	130,59
3	Chwalibogowice	175	70,56
4	Kraśniów	47	20,92
	Razem przepustowość oczyszczalni w Senisławicach:		294,25
1	Kocina	464	202,63
2	Kamienna	319	150,13
	Razem przepustowość oczyszczalni w Kocinie:		352,76
1	Ławy	71	32,31
2	Urzuty	157	63,84
	Razem przepustowość oczyszczalni w Urzutach:		96,15
1	Charbinowice	218	119,24
	Razem przepustowość oczyszczalni w Charbinowicach:		119,24

Dopuszcza się realizację indywidualnych urządzeń oczyszczania ścieków w wyjątkowych przypadkach udokumentowanych nieracjonalnością rozwiązań zbiorczych (znaczne rozproszenie siedlisk lub zakładów pracy) z zastosowaniem urządzeń gwarantujących pełną ochronę środowiska.

3. System odprowadzania wód deszczowych.

Przewiduje się, że podstawowym sposobem odprowadzania wód opadowych z terenu gminy będzie powierzchniowy system odprowadzania wody opadowej.

Lokalnie dla terenów produkcyjnych o znacznym stopniu zanieczyszczenia terenów wynikającym z prowadzonych procesów technologicznych wymagana będzie realizacja fragmentarycznej kanalizacji deszczowej wraz z ewentualnymi podczyszczalniami realizowanymi w ramach projektowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.

4. System gazowniczy.

Źródłem zasilania gazociągu gminnego będzie projektowany gazociąg wysokoprężny do Proszowic oraz projektowane odgałęzienie wysokoprężne $\varnothing$ 100 CN-6,4 MPa do programowanej stacji redukcyjno – pomiarowej w Bejscach. Cały układ rozdzielczy gazu objęty programem będzie gazyfikowany siecią średnioprężną z zastosowaniem domowych reduktorów dla poszczególnych odbiorców.

Zestawienie zapotrzebowania na gaz dla gminy Opatowiec:

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców	Zapotrzebowanie na gaz [tys Nm ³ /rok]
1	Charbinowice	218	403,3
2	Chwalibogowice	166	307,1
3	Chrustowice	92	170,2
4	Kamienna	319	590,2
5	Kęsów	110	203,5
6	Kobiela	117	216,5
7	Kraśniów	49	90,7
8	Kocina	464	858,4
9	Krzczonów	623	1152,6
10	Ksany	226	418,1
11	Ławy	71	131,4
12	Mistrzowice	78	144,3
13	Opatowiec	370	684,5
14	Podskale	146	270,1
15	Rzemianowice	197	364,5
16	Rogów	285	527,3
17	Seniślawice	155	286,8
18	Trębaczów	61	112,9

19	Urzuty	157	290,5
20	Wyszogród	76	140,6
Razem:		3980	7363,5

W bilansie zapotrzebowania na gaz założono, że odbiorcy całości budownictwa jednorodzinnego użytkowników będą gaz dla potrzeb przygotowania posiłków, ciepłej wody oraz ogrzewania pomieszczeń. Dla potrzeb usług i drobnego przemysłu, zapotrzebowanie na gaz uwzględniono wskaźnikowo w wielkości 20 % potrzeb komunalnych. Uwzględniono również straty w sieci gazowej w ilości 3 % ogólnej ilości gazu.

5. Gospodarka odpadami stałymi.

Przewiduje się gromadzenie odpadów na terenie każdej posesji oraz wprowadzenie systemu segregacji odpadów, przed wywozem na składowisko.

W układzie docelowym obsługę w tym zakresie dla wszystkich gmin powiatu kazimierskiego będzie pełnił zakład utylizacji odpadów w Kazimierzy Wlk.

IV.6. Kierunki rozwoju komunikacji.

Głównym celem przekształceń przestrzennych w zakresie transportu winno być zaspokajanie wzrastających potrzeb transportowych z uwzględnieniem minimalizacji kosztów społecznych i środowiskowych, jakie wywołuje rozbudowa systemu transportowego. Można wskazać także cele cząstkowe, którymi są:

- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa ruchu,

- Zwiększenie dostępności i osiągalności wszystkich rejonów gminy, minimalizacja czasu podróży,
- Zapewnienie wystarczającej przepustowości układu (swobody ruchu) na kierunkach największych ciężarów,
- Zmniejszenie uciążliwości transportu dla mieszkańców i środowiska.

Cele takie są możliwe do osiągnięcia przede wszystkim poprzez modernizację i zmianę parametrów elementu układu transportowego oraz poprzez wprowadzanie nowych elementów do tego układu. W wyniku takich działań powinny powstać sprawne i wygodne połączenia pomiędzy poszczególnymi rejonami gminy oraz połączenia tranzytowe zmniejszające uciążliwość ruchu tranzytowego szczególnie w obszarach mieszkaniowych i centrum gminy. Hierarchiczna struktura układu komunikacyjnego pozwoli na jasne i czytelne ograniczanie funkcji niekomunikacyjnych dla dróg niższego poziomu. Istotną rolę w kształtowaniu systemu transportowego winny odgrywać preferencje dla ruchu pieszego (w tym osób niepełnosprawnych), ruchu rowerowego oraz dla środków komunikacji zbiorowej.

Na podstawie analizy istniejącego systemu transportowego oraz oszacowania potencjalnych potrzeb transportowych można sformułować szereg wniosków dotyczących zasad rozwoju infrastruktury transportowej na terenie gminy Opatowiec.

(1).

Zewnętrzne uwarunkowania transportowe można określić jako korzystne. Droga tranzytowa o znaczeniu międzyregionalnym jest czynnikiem stymulującym rozwój gminy. Niekorzystne oddziaływanie tej drogi może być zneutralizowane poprzez działania planistyczne, organizacyjne, a przede wszystkim przez realizację barier akustycznych.

Dla istniejącej drogi krajowej nr 79, zgodnie ze stanowiskiem Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych rezerwuje się pas drogowy jak dla drogi klasy GP i przyjmuje założenia określające linię zabudowy, zawarte w rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999. Przewiduje się także rezerwę terenową dla realizacji obejścia Opatowca.

Z uwagi na wyżej przytoczone wymogi zawarte w przepisie, stawiające bardzo ostre wymogi odległościowe także dla terenów zdeterminowanych zabudową istniejącą, dalszy wzrost uciążliwości komunikacyjnych wymagał będzie stosowania ekranów akustycznych, a także wdrożenia strefowania terenów zabudowy zagrodowej zmierzającego do realizacji zabudowy produkcyjnej w sposób tworzący pasmo osłonowe dla funkcji wymagających niskiego poziomu hałasu.

Dostępność komunikacyjna gminy z kierunku północnego poprawi się wraz z realizacją przełożenia trasy 73. Kierunek południowy wzmocnią planowane budowy mostów na Wiśle w Górkach (gm. Koszyce) i w Nowym Korczyniu. Mosty łączyć będą teren gminy z węzłami autostradowymi drogi A4.

(2).

Gęstość i układ sieci drogowej w obszarze gminy należy uznać za wystarczający w kontekście istniejącego i prognozowanego sposobu zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to układu drogowego jako całości, niezależnie od administracyjnej klasyfikacji dróg.

Obsługiwane są zainwestowane tereny budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego oraz zapewnione są powiązania z zewnętrznym układem drogowym oraz z ośrodkiem gminnym – Opatowcem, a także z sąsiednimi gminami (realizowane przede wszystkim przez drogi powiatowe). Najważniejsze spośród dróg powiatowych (nr 15250 Kocina – Opatowiec, nr 15253 Konieczmosty – Bejsce - Dobiesławice, nr 15826 Jakuszewice – Bejsce - Rogów, nr 15801 Krzyż – Krzczonów - Gościńiec,) wymagać będą modernizacji do pełnych parametrów dróg zbiorczych.

Ewentualne uzupełnienia układu komunikacyjnego dotyczą sieci dróg gminnych i pokazane są na planszy tematycznej, nawiązującej do ustaleń obowiązującego miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy.

W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu ogranicza się rozwój terenów budownictwa mieszkaniowego wzdłuż drogi krajowej oraz przewiduje się rezerwy tereny dla realizacji ciągów pieszo – rowerowych.

(3)

Niewielki stopień urbanizacji gminy jest z punktu widzenia komunikacyjnego czynnikiem pozytywnym. Oprócz drogi krajowej nr 79 na terenie gminy nie ma intensywnych, skoncentrowanych w przestrzeni i czasie źródeł i celów ruchu. Takie zjawiska jak:

- przeciążenie sieci drogowej w godzinach szczytu (przekroczenia dopuszczalnych poziomów swobody ruchu, stałe spiętrzenia),
- problemy związane z niekontrolowanym parkowaniem,
- utrudniona dostępność do istotnych celów podróży (centrum, skupiska miejsc zatrudnienia, itp.),
- trudności w podróżowaniu i szczególne zagrożenie bezpieczeństwa komunikacyjnego,
- problemy dotyczące kwestii ochrony środowiska, tj. zanieczyszczenie powietrza spalinami, hałas komunikacyjny

będą miały stosunkowo ograniczony zasięg i nie będą czynnikami destrukcyjnymi rozwoju gminy.

(4).

Stwierdzenie powyższe nie oznacza zaniechania działań związanych z rozwojem a przede wszystkim modernizacją istniejącego układu komunikacyjnego. Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego niezbędnym jest doprowadzanie parametrów technicznych dróg i ulic (wymienianych w ustaleniach realizacyjnych dla terenów komunikacji – dróg) do wartości zgodnej z warunkami jakie są podane w „Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r., w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie”. Na terenie gminy Opatowiec dotyczy to szczególnie drogi krajowej i dróg powiatowych, które w rozumieniu przepisów o drogach publicznych powinny mieć parametry techniczne i użytkowe odpowiadające:

- droga krajowa – klasie co najmniej GP (wyjątkowo G),
- droga powiatowa – klasie co najmniej Z (wyjątkowo L)

Dla drogi klasy Z oznacza to minimalną zalecaną szerokość w liniach rozgraniczających: odpowiednio 30 m oraz 20 m dla przekroju jednojezdniowego – (dotyczy to zarówno przekroju drogowego jak i ulicznego). Również pozostałe parametry winny zostać poddane analizie i zbadaniu możliwości ich zachowania w poszczególnych przypadkach.

W przypadku gminy Opatowiec studium przewiduje rezerwy dla modernizacji do pełnych parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP) drogi krajowej nr 79, w tym budowy obwodnicy Opatowca.

(5)

Istotną rolę powinien odgrywać ruch rowerowy, nie tylko jako sposób realizacji podróży bytowych ale także jako forma rekreacji. W zasadzie wszystkie drogi tworzące podstawowy układ komunikacyjny w obszarze gminy powinny mieć możliwość prowadzenia ruchu rowerowego. Najtańszą formą realizacji takiego postulatu jest ciąg pieszo rowerowy usytuowany poza koroną drogi lecz w pasie rozgraniczającym bądź samodzielna ścieżka rowerowa. Techniczne aspekty tego zagadnienia regulują §43–§48 wzmiankowanego Rozporządzenia MTiGM z dnia 2 marca 1999 r.

(6)

Głównym środkiem komunikacji zbiorowej pozostanie tak jak dotychczas transport autobusowy i mikrobusowy realizowany przez przewoźnika publicznego i prywatnego. Podział przewozów powinien odbywać się z wykorzystaniem mechanizmów rynkowych. Nowo realizowane plany miejscowe i ewentualne modernizacje dróg winny swymi ustaleniami objąć przystanki autobusowe wraz z zatokami.

Stan obecny oraz przewidywany rozwój systemu transportowego gminy pokazano na rysunku „KOMUNIKACJA”.

IV.7 Priorytety i bariery infrastruktury społecznej.

Ogólnie słaba kondycja ekonomiczna gmin wiejskich kształtuje koncepcję drugoplanowego podejścia do potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej.

Pomimo skromnych możliwości finansowych w gminie Opatowiec istnieje dobrze funkcjonująca sieć placówek służby zdrowia i placówek oświaty gwarantująca równe szanse dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej dla wszystkich mieszkańców gminy.

Uzupełnień wymagać będzie sfera kultury (organizacja Gminnego Ośrodka Kultury oraz sportu i rekreacji.)

W sferze kultury preferencje uzyskiwać winny zamierzenia chroniące lokalną odrębność i specyfikę kultury ludowej.

Spełnienie wymagań ustawy prawo budowlane w regulacjach prawnych odnoszących się do tworzenia przyjaznej przestrzeni dla niepełnosprawnych wymagać będzie likwidacji barier architektonicznych.

Obserwowany proces starzenia się mieszkańców gminy wymaga zwiększenia nakładów na opiekę społeczną. Propozycje studium w tym zakresie zmierzają do zagospodarowania rezerw bazy materialnej powstałych w wyniku reformy oświaty i przekształceń majątku gminnego.

Dalszy rozwój infrastruktury społecznej zależeć będzie od potrzeb wynikających z trzech podstawowych czynników:

- Przemian demograficznych i zmiennej ilości przyszłych użytkowników.
- Konieczności poprawy standardów obsługi.
- Konieczności poprawy dostępności do podstawowego poziomu obsługi, zwłaszcza w odniesieniu do najmniejszych jednostek osadniczych gminy.

Prognozę poziomu usług w wariacie optymistycznym i pesymistycznym przedstawiono poprzez określenie ograniczeń brzegowych.

Ograniczenia brzegowe poziomów obsługi dają możliwość bieżącego dostosowania realizacji planu i jego oceny, w zależności od możliwości finansowych. Określają także potrzeby poszczególnych elementów infrastruktury społecznej.

- W szkolnictwie zakłada się konieczność przemian jakościowych związanych z wdrażaniem nowego systemu oświaty i potrzebę utrzymania odpowiedniego poziomu technicznej bazy materialnej. W szczególności dotyczy to uzupełnień w postaci kubaturowych przyszkolnych obiektów sportowych (modernizacja istniejących sal gimnastycznych, budowa pływalni, etc.)
- Wzmocnieniu winna podlegać sieć placówek kultury, w której wiodącą rolę pełnić będzie Opatowieckie Centrum Kultury, którego lokalizacja stanowi podstawowe tworzywo ośrodka administracyjno-usługowego gminy, a które wymagało będzie rozbudowy i modernizacji bazy materialnej. Wykreowanie jednolitej dla całej gminy struktury placówek kultury pozwoli na zdynamizowanie także filii sołeckich (Domu Ludowe i strażnice OSP).
- Funkcjonujące na terenie gminy obiekty sportowo-rekreacyjne wymagają rezerw terenu dla funkcji towarzyszących, umożliwiającich łatwiejsze przystosowanie się podmiotów gospodarczych zajmujących się taką działalnością do reguł gry rynkowej. Szczególnie duże znaczenie dla rozwoju gminy może mieć opracowanie kompleksowego programu aktywizacji turystycznej i sportowo- rekreacyjnej gminy.
- Z uwagi na współcześnie określone standardy wyposażenia gmin w krajach wysoko rozwiniętych sądzić należy, że na liście podejmowanych przez gminę inwestycji ze sfery społecznej winna znaleźć się gminna kryta pływalnia.

IV.8. Priorytety i bariery rozwoju wynikające ze stanu gospodarki:

- Zakłada się systematyczny i ograniczony ubytek terenów produkcji rolnej na rzecz zainwestowania mieszkaniowego, usługowego, głównie na terenie miasta Opatowca.
- Lasy państwowe stanowiące część terenów zalesionych gminy pełnią funkcje wodochronne i gospodarcze. Gospodarka prowadzona w lasach państwowych winna być oparta na ekologicznych zasadach zawartych w ustaleniach do planów urządzenia lasów. Tereny proponowanych zalesień będą wymagały opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Dla realizacji przedsięwzięć gospodarczych o znaczeniu strategicznym dla gminy, a nie mieszczących się w obrębie wyznaczonych niniejszym opracowaniem terenów, studium uznaje za zgodne ze studium inne przesądzenia lokalizacyjne pod warunkiem zachowania podstawowych zasad gospodarki przestrzennej gminy.
- Zaliczenie gminy do obszarów o znikomym rozwoju funkcji przemysłowej uzasadnia przyjętą w studium skromną ilość terenu przeznaczoną głównie na cele przetwórstwa surowców rolnych i lokowanych na obszarach o małej przydatności rolniczej lub jako powiększenie utrwalonych lokalizacji przedsiębiorczości .

IV.9. Aspekty obronne i ochrona przeciwpowodziowa

Uwzględniając stanowisko Wojewódzkiego Inspektoratu Obrony Cywilnej w Kielcach z dnia 25.08.98 postuluje się konieczność formułowania na etapie sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego ustaleń zawierających wymagania w zakresie obrony cywilnej ludności dotyczących:

- Przygotowania budowli ochronnych (schronów) dla pracowników w nowo wznoszonych budynkach użyteczności publicznej oraz ewentualnej rezerwacji terenów pod ewentualną realizację doraźną wolno stojących budowli ochronnych.
- Wykonywania przez mieszkańców domów jednorodzinnych na terenach wiejskich ukryć przed promieniowaniem jonizującym w podpiwniczeniach budynków.
- Przystosowywania obiektów socjalnych i innych (łaźnie, pralnie, myjnie samochodowe) do prowadzenia odkażania i dezaktywacji.
- Wykonanie planu rozmieszczenia syren w gminie oraz konsekwentna egzekucja zmierzająca do wprowadzenia wynikających z tego planu rozstrzygnięć lokalizacyjnych na etapie sporządzania i uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy zatwierdzaniu projektów budowlanych.
- Przystosowywania oświetlenia zewnętrznego ulic, zakładów pracy i obiektów użyteczności publicznej w ramach prowadzonej modernizacji, rozbudowy lub budowy.
- Uwzględnienia potencjalnych zagrożeń na terenach zalewowych oraz prowadzenie polityki przestrzennej zmierzającej do eliminacji budownictwa mieszkaniowego z terenów zalewowych oraz stosowania zasad wyznaczania nowych terenów poza strefami zagrożeń.
- Określenia na etapie sporządzania planu miejscowego wymagań w zakresie minimalnych odległości między budynkami wynikających z potrzeby spełnienia warunków prawidłowego prowadzenia akcji ratowniczych.
- Konsekwentnej realizacji zakładanego w studium promienisto – pierścieniowego systemu ciągów komunikacyjnych zapewniającego pełną przelotowość umożliwiającą sprawne rozśrodkowanie i ewakuację ludności oraz manewr sił ratowniczych.
- Określenia w planach miejscowych warunków przystosowania studni publicznych czynnych i awaryjnych na wypadek sytuacji kryzysowych oraz potrzeby spełnienia wymagań w zakresie zaciemniania i wygaszania oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej i obiektach usługowych.
- Spełnienia innych istotnych z punktu widzenia przestrzeni gminy wymagań zawartych w miejscowym planie obrony cywilnej.

Na terenach zagrożonych powodzią należy przestrzegać warunków określonych przez właściwe terytorialnie jednostki odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa powodziowego kraju.

W szczególności zaś podejmowane w granicach obszarów zagrożonych powodzią działania inwestycyjne powinny uwzględniać zakazy dotyczące:

- wznoszenia obiektów budowlanych
- składania materiałów
- dokonywania zmian w ukształtowaniu terenu
- sadzenia drzew i krzewów oraz wykonywania urządzeń lub robót, które mogą utrudniać ochronę tych obszarów przed powodzią.

Wyżej wymienione ustalenia dotyczą Rozporządzenia Wojewody Kieleckiego nr 11/92 w sprawie określenia nie obwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Ustawa „prawo wodne” z dnia 18 lipca 2001 roku (DZ.U. z 2001 roku nr 115 poz.1229) w art. 83 potwierdza prawidłowość przyjętych w wyżej wymienionym rozporządzeniu kierunków ochrony powodziowej i wprowadza pełny katalog ograniczeń, a w szczególności na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią zabrania:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk,
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód oraz brzegu morskiego.

W opracowywanych planach miejscowych zagospodarowania terenu winny znaleźć się ustalenia dotyczące pasów ochronnych wzdłuż cieków wodnych w celu:

- umożliwienia dostępu do wody w ramach powszechnego korzystania z wód
- ochrony otuliny biologicznej cieków wodnych

Dopuszcza się zabudowę na terenach osuwiskowych wyłącznie w przypadkach konieczności zabezpieczenia istniejącej zabudowy przed zagrożeniem, umacnianiem skarpy nadwiślańskiej, realizacji inwestycji wynikających z potrzeb właściwego gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i realizacją przepraw.

Lokalizacja i rozwiązania konstrukcyjne obiektów kubaturowych na tych terenach muszą uwzględniać zagrożenie powodziowe.

V. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY:

Określone w niniejszym "Studium..." zasady polityki przestrzennej stanowią podstawę do koordynacji działań z zakresu zagospodarowania przestrzennego w obrębie gminy Opatowiec. Polityka przestrzenna proponowana w niniejszym dokumencie oparta została o obecnie funkcjonujące uniwersalne cele gospodarki przestrzennej, w tym głównie cele związane z poprawą jakości życia, racjonalnym wykorzystaniem terenów, zapewnieniem zrównoważonego rozwoju, właściwą gospodarką zasobami przyrodniczymi.

Kreacja tej polityki dokonuje się w oparciu o przesłanki uwzględniające położenie gminy i walory jej środowiska przyrodniczego, stanu jego zagospodarowania oraz przesłanki wynikające z obserwacji obecnej tendencji zmian.

Kierunki polityki przestrzennej określone w "Studium..." obejmują:

- politykę osiągnięcia celów ekologicznych obejmującą ochronę niekwestionowanych wartości środowiska przyrodniczego, a także poprawę jego stanu wynikającą z potrzeby przemian technologicznych przemysłu,
- politykę osiągnięcia celów kulturowych chroniącą licznie występujące na obszarze gminy zabytki,
- politykę osiągania celów społecznych wyrażającą się podniesieniem jakości życia mieszkańców,
- politykę przeciwdziałania zagrożeniom klęskami, głównie z uwagi na położenie sporej części gminy w strefie zagrożenia powodziowego związanego z rzekami Wisłą, Nidą i Nidzicą.

Z pośród polityk szczegółowych warunkujących osiągnięcie celów generalnych szczególnego omówienia wymagają:

V.1. Polityka osiągnięcia celów ekologicznych:

Polegać winna na zabezpieczeniu równowagi ekologicznej w funkcjonowaniu przyrody na terenach objętych różnymi formami ochrony, a przede wszystkim na obszarze Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia i jego otuliny, w którym polityka przestrzenna określana jest poprzez ustalenia zawarte w załączniku nr 2 do rozporządzenia nr 2/97 Wojewody Kieleckiego z dnia 05.03.1997 oraz rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego nr 125/2001 z dnia 26 marca 2001 roku poprzez :

- Ochronę konserwatorską unikatowych zasobów i cech środowiska przyrodniczego.
- Wzmoczoną ochronę ekosystemów, zasobów i cech środowiska oraz węzłów i korytarzy ekologicznych mających wpływ na odtwarzanie zasobów przyrody.
- Zahamowaniu procesów niszczących, rekultywacji i wzbogacaniu obszarów ubożonych i degradowanych.

Prowadzenie gminnej polityki ekologicznej powinno polegać także na kreowaniu rozwoju społeczno – gospodarczego uwzględniającego uwarunkowania wynikające z potrzeb ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego zespołu parków krajobrazowych.

V.2. Polityka osiągnięcia celów kulturowych:

Celem tej polityki jest zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego obejmujących:

- a) najcenniejsze obiekty wpisane do rejestru zabytków - z priorytetem warunków konserwatorskich,
- b) pozostałe obiekty o charakterze zabytkowym – będących świadectwem kulturowym Gminy Opatowiec wpisane do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- c) ochronę krajobrazu kulturowego.

Zasoby kulturowe Gminy i Miasta Opatowiec powstawały przez nawarstwienia. Cały zasób kulturowy objęty różnymi formami ochrony winien być postrzegany jako szansa rozwojowa dla społeczeństwa gminy. Dobra kultury pomagają w budowie tożsamości miejsca, ważnej dla wielokierunkowych działań mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców, podniesienie wartości estetycznej przestrzeni, rozwój turystyki.

Konieczność ochrony istniejących wartości kulturowych, zachowanie ciągłości historycznej i harmonii w kształtowaniu istniejących na tym obszarze funkcji, może nastąpić poprzez realizację polityki polegającej na ochronie zasobów kulturowych i krajobrazu kulturowo – historycznego oraz na kształtowaniu harmonijnego krajobrazu współczesnego i harmonijnych form zabudowy.

V.3. Polityka aktywnej gospodarki nieruchomościami:

Prawidłowo prowadzona przez gminę polityka w tym zakresie decyduje o skuteczności działań w rozwiązywaniu problemów gospodarczo – finansowych. Niezależnie od celów przestrzennych polityka ta ma głównie na celu:

- Podniesienie poziomu dochodów w gminie.
- Pozyskanie terenów niezbędnych do kreowania polityki przestrzennej.

Celem podstawowym w tym zakresie winno być powiększenie stanu posiadania przez gminę dużej ilości terenów o znaczeniu strategicznym w miejscach najkorzystniejszych. Gmina jest właścicielem obszarów rozproszonych w dużej mierze w miejscach przewidzianych pod przyszłą lokalizację ciągów komunikacyjnych.

Z powyższych względów za szczególnie ważne w gospodarce nieruchomościami uznać należy:

- 1) Zakaz sprzedaży własności komunalnej przeznaczonej pod przyszłe cele komunalne.
- 2) Sprzedaż mienia w mało atrakcyjnych lokalizacjach lub znajdującego się w nadmiernym rozproszeniu (działki pojedyncze).
- 3) Stworzenia odrębnego funduszu gospodarki mieniem komunalnym umożliwiającego przeznaczenie pozyskanych środków na zakup nowych terenów, w szczególności atrakcyjnych miejscach lub miejscach niezbędnych do realizacji celów publicznych.
- 4) Działania mające na celu koncentrację terenów (scalenie) i ewentualną wymianę bezpośrednią.

V.4. Studium a problematyka Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

W świetle wymagań ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dn. 7.VII.1994 r. z późniejszymi zmianami określającej tryb i problematykę jaką powinny spełniać projektowane plany miejscowe winny one zapewnić osiągnięcie pożądaných i określonych w studium celów :

- ładu przestrzennego,
- ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i mienia,
- ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- możliwie wysokiej jakości życia mieszkańców,
- zachowania warunków obronności i bezpieczeństwa,
- tworzenia warunków dalszego rozwoju.

Warto zwrócić uwagę na potrzebę konstruowania, przy opracowywaniu tych planów, jednoznacznych ustaleń przy jednoczesnej ich elastyczności dając na przyszłość możliwość realizacji także trudno przewidywalnych przedsięwzięć.

Zasadniczymi przesłankami opracowywanych planów winny być między innymi:

- osiągnięcie kompromisu pomiędzy interesami publicznymi i prywatnymi,
- struktura własności terenu,

V.4.1. Lokalna polityka sporządzania planów miejscowych – plany obowiązkowe.

Ustala się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wynikający z art. 13 ust. 1 p. 4 w związku z art. 6 ust. 5 p. 7 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, dla następujących obszarów:

- 1) Obszar centrum gminy obejmujący sołectwo Opatowiec i Podskale, wyznaczony na planszy nr 1 studium
  - ze względu na istniejące uwarunkowania i konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej - (art.13 ust. 1 pkt. 4 i 3a)

- 2) Centralne tereny wsi Krzczonów .
  - ze względu na istniejące uwarunkowania i konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej - (art.13 ust. 1 pkt. 4 i 3a)
- 3) Centralne tereny wsi Rogów
  - ze względu na istniejące uwarunkowania i konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej - (art.13 ust. 1 pkt. 4 i 3a)
- 4) Tereny wsi Ławy - Urzuty
  - ze względu na istniejące uwarunkowania i - konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej - (art.13 ust. 1 pkt. 4 i 3a)
- 5) Centralny obszar wsi Ksany
  - ze względu na istniejące uwarunkowania i konieczność zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
(art.13 ust. 1 pkt. 4 i 3a)
- 6) wchodzący w obszar gminy fragment NPK – z uwagi na konieczność spełnienia wymagań art. 13a ust.1 ustawy o ochronie przyrody.

Ponadto obowiązek sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego może powstać w wyniku wprowadzanych regulacji prawnych zawartych w przepisach szczególnych.

Nie objęte planami mogą być tereny w obszarach wyznaczonych przez granicę polno – leśną i tereny zainwestowane z wyjątkiem obszarów przeznaczonych do zalesienia.

Planami miejscowymi należy również objąć tereny przeznaczone pod realizację celów publicznych, a głównie ciągów komunikacyjnych obiektów oświaty, służby zdrowia, kultury itp. Z przytoczonych wyżej ustaleń wynika , że z wyjątkiem terenów przeznaczonych do produkcji rolnej oraz terenów istniejących lasów ochronnych w których gospodarkę prowadzi się w oparciu o plany zagospodarowania lasów należy dążyć do objęcia planami miejscowymi większości obszaru gminy, sporządzonymi głównie w związku z konsekwencją spełnienia art. 13 ust. 1 pkt. 3a (tereny dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej) oraz art. 13 ust. 1 pkt 4 (ze względu na istniejące uwarunkowania).

Rysunek studium określa plany, których posiadanie przez Zarząd Gminy jest konieczne w momencie utraty ważności obecnie obowiązujących planów miejscowych, a więc wg aktualnego stanu prawnego na dzień 31.12.2003 r.

Ostateczną decyzję w sprawie zakresu terytorialnego Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego podejmie Rada Gminy w uchwałach o przystąpieniu do opracowania planów. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mogą zawierać inne ustalenia niż zawarte w Studium jeżeli wynika to z dokładniejszego rozpoznania zagadnień w nich ujmowanych, pod warunkiem obowiązku umieszczenia ustaleń określających różnice pomiędzy ustaleniami Planu, a ustaleniami studium wraz ze stosowną motywacją.

V.4.2. Lokalna polityka sporządzania planów miejscowych – opracowania fakultatywne.

Postuluje się również objąć koncepcją studialno – projektową i w konsekwencji miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, tereny gminnego ośrodka administracyjno - usługowego.

V.5 Polityka zabezpieczenia ponadlokalnych celów publicznych określonych strategią rozwoju i zagospodarowania województwa

Reforma administracyjna kraju powołała do życia nowe samorządowe województwo świętokrzyskie, którego ostateczne granice uformowane zostały poprzez połączenie dawnego województwa kieleckiego i części województwa tarnobrzeskiego leżącej po zachodniej stronie Wisły. Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego została przyjęta przez samorząd województwa w dniu 30.06.2000 r. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego jest w końcowej fazie opracowania. W obu opracowaniach zakłada się zasadniczo kontynuację przyjętych we wcześniejszych dokumentach planistycznych obu województw priorytetów realizacyjnych odnoszących się do zadań ponadlokalnych.

Zgodnie z zasadami przyjętymi w „Planie Zagospodarowania Woj. Świętokrzyskiego” kształtowanie przestrzeni gminy Opatowiec wyrażone propozycjami zawartymi w niniejszym opracowaniu odbywać się będzie z uwzględnieniem :

- ekorozwoju zapewniającego ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych,

- polaryzacji i różnicowania struktury gospodarczo – przestrzennej rozumianych jako dążenie do jak najszybszego wykorzystania możliwości i predyspozycji rozwoju obszarów i zasobów atrakcyjnych gospodarczo,
- działań stymulacyjnych mających na celu przyspieszenie kształtowania subregionalnej struktury usługowej,
- eliminacji ograniczeń i barier rozwojowych ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań podnoszących walory inwestycyjne obszarów,
- aspektów obronnych i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców,

Zadania szczegółowe wynikające z uwarunkowań ponadlokalnych w zakresie:

- a) Środowiska przyrodniczego – realizacja zadań ochronnych wynikających z istnienia unikalnych wartości przyrodniczych dolin Nidy i Wisły, elementów sieci ekologicznej Natura 2000 oraz ustanowionych i projektowanych obiektów ochrony krajobrazowej, rezerwatowej i pomnikowej;
- b) Dziedzictwa kulturowego – w tym zakresie studium wprowadza ustalenia wynikające z aktualnej listy obiektów zabytkowych, przewiduje realizację programu ochrony zasobów zabytkowego i tradycyjnego budownictwa wiejskiego, poprawę ładu przestrzennego wynikającą z zapewnienia harmonijnego powiązania architektury i krajobrazu ;
- c) Rozwiązań komunikacyjnych – priorytetowe zadania inwestycyjne dotyczą ewentualnej modernizacji drogi krajowej nr 79; studium rezerwuje odpowiednią dla przebiegu tej trasy przestrzeń;
- d) W zakresie zagospodarowania terenów leśnych wprowadza się zasadę maksymalnej ochrony tych terenów przed wyłączeniem z użytkowania leśnego oraz sukcesywnego dostosowywania się do rosnącej penetracji turystycznej oraz rezerwuje się przestrzeń dla znaczącego powiększenia obszarów zalesionych gminy.
- e) Ochrony przecipowodziowej uwzględniającej wskazania zawarte w przepisach.

V.6. Polityka przestrzenna gminy dla stref funkcjonalnych struktury gminy:

Polityka przestrzenna została odniesiona do wyodrębnionych przestrzennie stref uwidocznionych w rysunku studium na planszy polityki przestrzennej i oznaczonych oddzielnymi pozycjami legendy.

Strefa I – tereny leśne:

Obejmuje tereny Lasów państwowych w zarządzie Nadleśnictwa Pińczów i RZGW Kraków w odniesieniu do lasów położonych w dolinie Wisły oraz obszary lasów prywatnych.

- Obowiązują ustalenia planów urządzenia lasów.
- Dla terenów lasów prywatnych obowiązują ustalenia uproszczonych planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.
- W zagospodarowaniu terenów leśnych należy uwzględnić potrzeby związane z prowadzeniem ewentualnych szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz ścieżek dydaktycznych.
- W odniesieniu do terenów leśnych obowiązuje zasada powszechnej i ciągłej ochrony lasów, zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego i respektowanie ustaleń planów urządzenia lasów, systematycznego powiększania zasobów, dostosowywanie struktury gatunkowej drzewostanów do warunków siedliskowych, odbudowy retencji wodnej w lasach i strefie rolno - leśnej;
- Obszary leśne stanowią arenę zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej uwzględniającej zachowanie lasów i ich korzystnego wpływu na warunki życia ludzi, ochronę zasobów biologicznych, racjonalną produkcję drewna oraz innych surowców , a także racjonalne udostępnianie obszarów leśnych na cele rekreacji i turystyki leśnej;

Strefa II – obszary zalesień i zadrzewień:

- Rysunek studium zawiera preferowane tereny dolesień określonych potrzebą wzmocnienia ochrony lasów oraz potrzebą zagospodarowania ziem gorszych klas i zmniejszenia obszarów gleb zagrożonych erozją.
- Za zgodne z niniejszym studium uznać należy inne propozycje zalesieniowe z warunkiem nie lokowania ich na gruntach chronionych i w sposób utrudniający przewietrzanie dolin.
- Wszystkie propozycje zalesieniowe określone w studium mogą stanowić podstawę do określenia granicy polno – leśnej oraz opracowania i uchwalenia jednego lub kilku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących problematykę zalesieniową.

Opracowany i przyjęty przez gminę plan zagospodarowania przestrzennego gruntów rolnych przeznaczonych do zalesienia będzie stanowił wygodne instrumentarium planistyczne pozwalające na aktywne uczestnictwo rady gminy w tworzonego przez starostę rocznym programie zalesieniowym.

Ułatwi to także określanie stanowiska zarządu gminy w rozpatrywanych przez starostę wnioskach właścicieli gruntów, o których mowa w art.3 ust.7 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (DZ.U. z 2001 r. nr 73 poz.764).

Strefa III – tereny łąk, zieleni łąkowej:

- Postuluje się zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania i ochronę przed zmniejszeniem powierzchni tych terenów.
- Obowiązuje zakaz usuwania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych o cennych walorach przyrodniczych.
- W wyznaczonej w części graficznej studium strefie III mieszczą się także tereny co do , których wnioskuje się przeprowadzenie działań renaturalizacyjnych polegających na odbudowie charakterystycznych dla tych terenów zbiorowisk łąkowych ;

Strefa IIIA – obszary zieleni urządzonej:

Są to tereny o funkcji rekreacyjno – sportowej i ochronnej położone głównie w obrębie pasm zabudowy jako wielofunkcyjne parki wiejskie.

Strefa IV. – tereny wielofunkcyjnej zabudowy rolniczej

- Są to głównie tereny zabudowy zagrodowej
- Politykę przestrzenną na tym obszarze wyznaczają wymagania ochrony środowiska. Na terenach zabudowy ekstensywnej dopuszcza się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz innych funkcji usługowych pod warunkiem nie ograniczania funkcji podstawowej tych terenów.
- Ograniczenia w swobodnym zagospodarowaniu terenów przyległych do tras krajowych stwarzają konieczność eliminacji powstałych lub uniknięcia potencjalnych uciążliwości komunikacyjnych.
- W planach miejscowych opracowywanych dla terenów zabudowy mieszkaniowej należy dążyć do określenia szczegółowych zasad, którym winny odpowiadać obiekty kubaturowe w zakresie odnoszącym się do skali i podstawowych cech zabudowy oraz wzajemnych relacji przestrzennych pomiędzy jej elementami, a także generalnych wymagań estetycznych.
- Za podstawowe w tej strefie należy uznać przekształcenia i uzupełnienia funkcjonalno – przestrzenne polegające na wykorzystaniu sprzyjających warunków do rozwoju agroturystyki oraz wyznaczanie lokalizacji inwestycji z sektora usługowego wynikających z wdrażania zasady wielofunkcyjności wsi.
- Uwalnianie nowych terenów pod zabudowę winno następować sukcesywnie i wraz z równoległym przygotowaniem infrastruktury technicznej w zakresie urządzeń drogowych, energetycznych wodociągowych i kanalizacyjnych.
- Dopuszczenie funkcji usługowych i innych pomocniczych pod warunkiem ich bezkolizyjności z funkcją podstawową.

Strefa V – strefa intensywnej zabudowy mieszkaniowej

- Są to głównie tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej
- Politykę przestrzenną na tym obszarze wyznaczają wymagania ochrony środowiska. Na terenach zabudowy intensywnej dopuszcza się realizację innych funkcji usługowych pod warunkiem nie ograniczania funkcji podstawowej tych terenów.

- Ograniczenia w swobodnym zagospodarowaniu terenów przyległych do tras krajowych stwarzają konieczność eliminacji powstałych lub uniknięcia potencjalnych uciążliwości komunikacyjnych.
- W planach miejscowych opracowywanych dla terenów zabudowy mieszkaniowej należy dążyć do określenia szczegółowych zasad ,którym winny odpowiadać obiekty kubaturowe w zakresie odnoszącym się do skali i podstawowych cech zabudowy oraz wzajemnych relacji przestrzennych pomiędzy jej elementami , a także generalnych wymagań estetycznych.
- Uwalnianie nowych terenów pod zabudowę winno następować sukcesywnie i wraz z równoległym przygotowaniem infrastruktury technicznej w zakresie urządzeń drogowych, energetycznych wodociągowych i kanalizacyjnych.
- Dopuszczenie funkcji usługowych i innych pomocniczych pod warunkiem ich bezkolizyjności z funkcją podstawową.

Strefa VI – strefa wielofunkcyjna z dominacją skoncentrowanych usług komercyjnych i publicznych

- Szczególne preferencje w tej strefie przewiduje się dla usług handlu, rzemiosła, gastronomii , administracji i innych nie wymagających otoczenia dużych terenów zieleni.
- Elementami zagospodarowania terenu obowiązkowo określonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego winno być wyznaczenie terenów niezbędnych miejsc postojowych oraz zasady obsługi transportowej, a także warunki architektoniczne dla proponowanej zabudowy.

Strefa VII – tereny usług publicznych

- Są to lokalizacje, w przeważającej większości preferujące programy inwestycyjne, zawierające propozycje realizacji w towarzystwie obiektów kubaturowych znacznych terenów otwartych w postaci urządzeń terenowych, zieleni urządzonej niskiej i wyso-

kiej (szkoły, szpitale, ośrodki sanatoryjne, wolnostojące przedszkola i żłobki, domy dziecka itp.).

Strefa VIII – tereny sportu, turystyki i wypoczynku

- Obejmują tereny zawierające funkcje usługowe dla których dominujący jest teren otwarty, a zagospodarowanie kubaturowe stanowi nieznaczny dodatek. W szczególności niniejsze „studium” zalicza tereny o funkcji rekreacyjnej w sąsiedztwie istniejących i planowanych zbiorników wodnych, tereny bazy turystycznej, tereny sportów samochodowych, parku gminnego oraz obszary budownictwa letniskowego.
- Uwarunkowania realizacyjne wynikające z przesłanek środowiskowych jak w przypadku pozostałych form zagospodarowania.

Strefa IX – tereny przedsiębiorczości

- Wymagane zamknięcie uciążliwości w granicach terenów będących w dyspozycji inwestorów lub terenów co do których inwestorzy posiadają prawnie przyznane uprawnienia.
- Wykonane prognozy skutków wpływu zagospodarowania terenu na środowisko winny określać ewentualne warunki na jakich realizacja określonej funkcji w tej strefie może być dokonana.

Strefa X – komunikacja

- Ustalenia dla elementów infrastruktury drogowej i kolejowej określono w odpowiednich rozdziałach części dotyczącej uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego.

Strefa XI - infrastruktura techniczna

- W zakresie infrastruktury technicznej obowiązują ustalenia określone w rozdziałach III.4 i IV.5 niniejszego opracowania, w szczególności zaś sugerujące rozwiązania problemów gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami.

Strefa XII – tereny upraw polowych

- Wymagane jest stosowanie zabiegów przeciwozyjnych na terenach podlegających erozji gleb
- Obowiązuje ustawowa ochrona gruntów I,II,III, i IV klasy bonitacyjnej przed wyłączeniem ich z produkcji rolnej.
- Obowiązuje zakaz lokalizacji nowych siedlisk dla gospodarstw poniżej 15 ha w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zarówno w strefie wyznaczonych gruntów ornych jak i w obszarze użytków zielonych.
- Grunty klasy bonitacyjnej I – III nie mogą być przeznaczane na zalesienia. Z uwagi na niewielki areal gruntów słabych i potrzebę wzmocnienia szczątkowo zachowanego systemu przyrodniczego należy rozważyć możliwość zalesienia także części gruntów kl. IV w przypadkach uzasadnionych przestrzennie.

VI. POLITYKA PRZESTRZENNA WYODRĘBNIONYCH JEDNOSTEK STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY.

VI.1. Ustalenia wspólne dla wszystkich jednostek struktury przestrzennej.

- Determinanty rozwoju, najważniejsze jego cele, a także zasadnicze kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zostały opisane w rozdziałach II, III, IV „Studium”. W niniejszym rozdziale prezentujemy ustalenia szczegółowe „Studium” zawierające kierunki zagospodarowania i polityki przestrzennej oraz zasady obsługi dla terenów wyodrębnionych w strukturze przestrzennej gminy. Uzupełnieniem graficznym tych ustaleń jest ich prezentacja na planszy podstawowej „Studium” w skali 1:10 000.
- Przyjęto podział na jednostki strukturalne oparte o istniejące jednostki administracyjne – sołectwa .
- Politykę przestrzenną wspólną dla większej liczby sołectw wyznaczają:
  - Ograniczenia i nakazy wynikające z określonych w rozdziałach II, III i IV uwarunkowań środowiskowych, kulturowych, społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych, a w szczególności wymagania wynikające z ustanowienia dla większości terenów gminy terenów objętych różnymi formami ochrony.

- Przekształcenia i uzupełnienia funkcjonalno – przestrzenne obejmujące:

- powiększenie terenów budowlanych w ciągach zabudowy zdeterminowanej stanem istniejącym.
Możliwość wznoszenia takich form budownictwa jak: budownictwo zagrodowe, jednorodzinne, usługi nieuciążliwe, nieszkodliwe dla środowiska obiekty małej przedsiębiorczości.
  - Przebudowę i rozbudowę lokalnego układu infrastruktury technicznej, w szczególności telekomunikacji przewodowej, systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.
  - Budowa właściwie funkcjonującego systemu usuwania odpadów komunalnych i średnioprężnej sieci gazowej,
  - Aspekty obronne, określone w pkt. IV.8
- dbałość o wymagania ładu przestrzennego i architektury wyrażająca się potrzebą:
    - zachowania historycznie ukształtowanych układów osadniczych,
    - dążeniem do kształtowania wzajemnie nie kolizyjnych stref zabudowy w głąb działek (wyodrębnienie stref zabudowy mieszkaniowej, letniskowej, usług nieuciążliwych, zabudowań gospodarczych, obiektów zagrodowych, obiektów drobnej przedsiębiorczości.
    - Zaostrzenia wymagań dotyczących architektury obiektów budowlanych również na terenach nie objętych szczególnymi rygorami ochronnymi.
    - Zwiększenia wymagań dotyczących zagospodarowania otoczenia budynków,
    - Ograniczenia dalszego rozpraszania zabudowy poprzez wprowadzenie ograniczeń w zakładaniu nowych siedlisk dla gospodarstw poniżej 15 ha.

VI.2. Ustalenia dla wyodrębnionych jednostek struktury przestrzennej.

SOŁECTWO CHARBINOWICE

Najdalej na zachód położone sołectwo gminy stanowi obszar dla którego dominującą funkcją jest i będzie w dalszej perspektywicznej przyszłości wielotowarowa produkcja rolna realizowana głównie na kompleksach gleb: pszennym bardzo dobrym i dobrym oraz żytnim bardzo dobrym. Spory zlokalizowany w południowej części wsi teren zajmują grunty o słabszej przydatności dla celów produkcji rolniczej mogące stanowić potencjalne możliwości zalesieniowe sołectwa. Zręby elementarnego ośrodka usługowego kształtować się będą wokół istniejącej remizy OSP i powstających żywiłowo usług handlu.

Studium przewiduje dywersyfikację funkcjonalną terenów zabudowy zagrodowej umożliwiającą rozwój usług i drobnej przedsiębiorczości. Obsługę komunikacyjną zapewnia droga powiatowa przebiegająca ze Stropiszyna do Bejsce.

Pod koniec XIX wieku Charbinowice stanowiły całość z dobrami Bejsce składającymi się z folwarku i 42 osad włościańskich. W 1827 roku Charbinowice liczyły 209 mieszkańców zamieszkujących 35 domostw. Istniał młyn wodny, stawy zajmowały 21 mórg. Ochroną konserwatorską objęte są chałupy wiejskie wykazane w części II.3 niniejszego opracowania.

SOŁECTWO CHRUSTOWICE

Wieś, której podstawową funkcją jest produkcja rolnicza liczy 92 mieszkańców.

Brak wykształconego ośrodka usług elementarnych. Obsługę w tym zakresie pełnią Mistrzowice z którymi Chrustowice łączy sprawna droga powiatowa.

Sprzyjające warunki lokalizacyjne dla organizacji zbiorników małej retencji oraz położenie pomiędzy enklawami leśnymi może wywołać popyt na tereny rekreacji i wypoczynku, konsumowany w szczególności w formie budownictwa letniskowego i agroturystyki.

SOŁECTWO CHWALIBOGOWICE

Dawna wieś rządowa licząca w 1827 roku 223 mieszkańców zamieszkiwana jest dziś przez 166 osób. Posiadała wówczas dwa młyny i szkołę początkową.

Także i dziś podstawowa funkcja rolnicza sołectwa uzupełniana jest funkcjami usług publicznych. Na terenie wsi znajdują się najpoważniejsze w gminie studnie stanowiące jedyne dotychczas ujęcie wody dla potrzeb komunalnych, remiza OSP i usługi handlu.

Położenie części wsi w bezpośrednim sąsiedztwie dolny Wisły stanowi potencjał rozwojowy funkcji agroturystycznej.

Ochroną konserwatorską objęto pochodzącą z lat 20 XX wieku remizę strażacką oraz trzy chałupy wiejskie z których najstarsza pochodzi z 1880 r.

SOŁECTWO KAMIENNA

Zamieszkiwana przez 319 mieszkańców wieś Kamienna pełni funkcję rolniczo – usługową. Wieś z wykształcającym się ośrodkiem usług elementarnych zlokalizowanych w niedalekim sąsiedztwie pozostałości zespołu dworskiego i w rejonie skrzyżowania dróg powiatowych. Usługi elementarne obejmują remizę OSP i placówki handlowe dla których studium przewiduje stosowne rezerwy.

W skład sołectwa Kamienna wchodzi także przysiółek Brodek w rejonie, w którym zlokalizowano tereny przedsiębiorczości odradzające się na obiektach majątkowych GS Koszyce.

Filia bazy produkcyjno – technicznej Stacji Hodowli Roślin Ogrodniczych w Krzczonewie jest wyznacznikiem znacznej enklawy terenów przedsiębiorczości zlokalizowanych na północ od pozostałości parku podworskiego.

Objęte ochroną konserwatorską reliktu murowanego dworu z XIX wieku i pozostałości parku XVIII - wiecznego są motywacją dla określenia terenów wiejskiego parku i obiektów małej retencji.

SOŁECTWO KĘSÓW

Obejmujące 186 ha gruntów sołectwo Kęsów liczy 110 mieszkańców i należy do jednej z mniejszych wsi gminy Opatowiec. Usługi elementarne stanowi placówka handlowa.

Inne potrzeby w zakresie usług elementarnych i podstawowych realizowane są przez Mistrzowice oraz wieś gminną Opatowiec. Przewiduje się rezerwę terenu dla realizacji celów publicznych i komercyjnych. Podmokłe tereny przepływającego przez wieś cieku i ślady lokalnego stawu sugerują możliwość odtworzenia zbiornika oraz urządzenia parku wiejskiego.

Występujące w południowej części wsi tereny iłów i glin mogą stanowić potencjał uruchamiający przedsiębiorczość związaną z produkcją ceramiki budowlanej.

SOŁECTWO KOBIELA

117 mieszkańców wsi zamieszkuje przestrzeń 307 ha obejmującą głównie grunty orne i tereny siedlisk. Wzmianki historyczne z 1827 roku informują o istnieniu wsi składającej się z 12 domów (74 mieszkańców). Obecnie wieś liczy ok. 40 siedlisk. Dobre gleby i wzrastający popyt na żywność ekologiczną będą kształtowały w przyszłości przestrzeń sołectwa. Wspecjalizowane gospodarstwa wielkotowarowe zdominują funkcję wsi powodując wzrost sektora usługowego w sąsiednim Rogowie i wsi gminnej Opatowcu.

Obsługę komunikacyjną zapewnia droga powiatowa relacji Chrustowice – Rogów, nieliczna grupa dzieci i młodzieży korzysta z placówek oświatowych Opatowca.

Ochroną konserwatorską objęta jest jedynie zagroda nr 24 .

SOŁECTWO KOCINA

Położone częściowo w Nadnidziańskim Parku Krajobrazowym, w przeważającej większości w otulinie tego parku sołectwo Kocina jest wsią rolniczą o poszerzonym programie usług. Gospodarka przestrzenna wsi warunkowana jest i będzie w

przyszłości ustaleniami określonymi w planie ochrony NPK. Usługi publiczne obejmują uwolnione w wyniku reformy szkolnictwa tereny, kościół parafialny i remizę OSP.

Funkcje komunalne realizowane będą na terenach przewidywanych rezerw pod oczyszczalnię ścieków i rozbudowę cmentarza parafialnego.

W północno wschodnim narożniku sołectwa, w granicach projektowanego rezerwatu przyrodniczego „Szczytniki” występują złoża piasku, których eksploatacja z uwagi na determinanty ochrony przyrodniczej nie jest przewidywana.

W centralnej części wsi studium przewiduje rezerwy terenowe dla usług komercyjnych handlu, rzemiosła i gastronomii.

Uwolniona, oświatowa baza materialna i postępujący proces zwiększania się grupy poprodukcyjnej ludności gminy wymagającej szczególnej opieki może ułatwić władzom gminy realizację zadań z zakresu opieki społecznej.

Jedną ze starszych wsi gminy posiadającą już w XV wieku erygowany w 1403 roku drewniany kościół p.w. Wszystkich Świętych jest obecnie ośrodkiem parafialnym z kościołem murowanym p.w. Św. Barbary obejmującym wsie Gościniec, Kresy, Pisarkę, Podkamienną, Poduchowną i Wierzchowinę.

Ochroną konserwatorską objęty jest zespół obiektów związany z powyższym kościołem oraz murowana kaplica z 1 poł. XIX w. Murowana szkoła i sklep z pocz. XX w. oraz 5 chałup wiejskich uzupełnia listę obiektów figurujących w ewidencji i rejestrze Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków.

Dolina przepływającej przez wieś rzeczki wraz z otaczającymi ją docelowo zadrzewianymi terenami erozyjnymi stanowi potencjał rozwoju funkcji rekreacyjnej.

SOŁECTWO KRAŚNIÓW

Malowniczy widok, położonej na wysoczyźnie wznoszącej się nad doliną Wisły wsi Kraśniów wzmocniony walorami położenia przy krajowym szlaku komunikacyjnym (dawnej drogi handlowej wiodącej od Bramy Morawskiej do Gdańska zdaje się determinować rozwój przestrzenny wsi jako wsi agroturystycznej i ośrodka obsługi podróżnych.

Studium sugeruje odpowiednie zagospodarowanie turystyczne terenów nadwiślańskich, a ustaleniami określonymi w niniejszym opracowaniu umożliwi dalszy rozwój

istniejącej bazy turystycznej. Najmniejsza wieś gminy licząca 49 mieszkańców posiada połączony ze wsią Chwalibogowice zestaw usług elementarnych.

Znacząca część terenów położonych w dolinie Wisły znajduje się w zasięgu wody stuletniej.

Rozwój funkcji turystycznej warunkowany będzie zakończeniem eksploatacji istniejącego wysypiska oraz nieznaczną zmianą lokalizacji wysypiska nowoprojektowanego.

SOŁECTWO KRZCZONÓW

Wspomagający ośrodek rozwoju gminy Opatowiec jest wsią rolniczą o znacznym nasyceniu programem usługowym i biznesowym

Usługi publiczne tej największej w gminie wsi (liczącej 623) obejmują szkołę podstawową wraz z terenowymi urządzeniami sportowymi, ośrodek zdrowia.

Funkcjonujące w przeszłości instytucje obsługi rolnictwa, wymagające działań restrukturyzacyjnych, generowały popyt na tereny mieszkaniowe w niskiej zabudowie wielorodzinnej i tereny zabudowy jednorodzinnej. Tendencja ta utrzymywać się będzie dalej i potęgowana będzie dodatkowo procesami restrukturyzacyjnymi w rolnictwie, uwalniającymi grupę ludności utrzymującą się ze świadczenia usług na obszarach wiejskich. Studium proponuje utrzymanie dotychczasowych funkcji wytwórczych i rezerwuje przestrzeń dla ich rozwoju.

Wieś posiada aktualnie modernizowaną oczyszczalnię ścieków.

Centralnie położone obniżenie terenowe wraz z usytuowanymi w jego obrębie stawami stanowi doskonałe miejsce dla organizacji parku wiejskiego wzbogaconymi elementami czynnej rekreacji.

Skrzyżowania głównych dróg powiatowych to obszar koncentracji komercyjnych usług, handlu, rzemiosła i gastronomii.

Ochroną konserwatorską objęto zespół pochodzącej z I-ej ćw. XX w. poczty oraz 5 chałup wiejskich i budynek gospodarczy w zagrodzie nr 75, a także zabytkowy kurchan.

SOŁECTWO KSANY

Jedno z większych terytorialnie sołectw gminy Opatowiec zamieszkuje 226 mieszkańców zajmujących się głównie produkcją rolniczą. W skład sołectwa wchodzi wieś podstawowa i Kolonia Ksany oraz przysiółki: Kresy Ksańskie, Bzików i Zagaje.

Stosunkowo słabe gleby w części południowej wsi z przylegającym do nich kompleksem leśnym oraz projektowany zbiornik retencji wodnej stwarzają potencjał dla funkcji turystycznej.

Dotychczasowe rezerwy dla usług publicznych przyjmuje się jako ustalenia niniejszego studium umożliwiające rozwój działalności instytucji OSP, klubu środowiskowego, placówki społeczno – opiekuńczej i.t.p.

Wykonane prace inwentaryzacyjne dla obszaru wsi ujawniają popyt na zabudowę jednorodziną wyodrębnioną z zagrodowego pasma rozwojowego.

Obsługę komunikacyjną zapewnia droga powiatowa Kocina – Opatowiec. Wieś należy do obwodu szkolnego w Opatowcu i do parafii w Opatowcu.

Ochronie konserwatorskiej podlega 12 chałup wiejskich i jedna zagroda. Najstarszy dom wł. Stanisława Bomby pochodzi z roku 1860.

SOŁECTWO ŁAWY

Najdalej na południe wysunięte sołectwo gminy liczące dziś 71 mieszkańców jest także jednym z najmniejszych obszarowo (122 ha).

Swych szans rozwojowych mieszkańcy wsi poszukiwać zapewne będą w wykorzystaniu możliwości eksploatacji udokumentowanych złóż piasku i w intensyfikacji rolniczej produkcji ekologicznej.

Rejon wsi bogaty jest w stanowiska dokumentujące najstarsze ślady człowieka z okresu neolitu, epoki brązu, późnego okresu przedrzymskiego czy też wczesnego okresu lateńskiego.

Ślady osadnictwa nowożytnego są słabo udokumentowane. Opieką konserwatorską objęto jedynie jedną murowaną chałupę wiejską datowaną na rok 1931.

SOŁECTWO MISTRZOWICE

Wieś o starej metryce . W XV wieku połowa wsi należała do proboszcza wiślickiego, a druga jej część do Jakuba Koczyńskiego herbu Grabie. W 1827 roku liczyła 112 mieszkańców i 19 domów.

Dziś sołectwo liczy 78 mieszkańców gospodarujących na 132 ha.

Podstawową funkcją wsi będzie nadal produkcja rolnicza . Ukierunkowana będzie jednak na produkcję zdrowej żywności. Dogodne położenie komunikacyjne w widłach ważnych dróg powiatowych i rezerwy terenowe będące wynikiem przeprowadzonej reformy szkolnictwa sprzyjać będą powstawaniu funkcji usługowych.

SOŁECTWO OPATOWIEC

Główny ośrodek rozwoju gminy . Pochodzenie nazwy wywodzi się od najwcześniejszego właściciela tych ziem opata tynieckiego (początkowa nazwa Opattyniec).

XII i XV wieczna różnorodność funkcjonalna i rozwój współpracy zewnętrznej może stanowić współczesne rozwiązanie modelowe rozwoju wsi ulokowanej w ciągu drogi krajowej Warszawa - Bytom , u ujścia Dunajca do Wisły.

Zwiększenie zatem stopnia zurbanizowania układu osadniczego, niegdyś organizmu miejskiego, zdaje się być podstawową determinantą jego rozwoju.

Wielofunkcyjne zagospodarowanie obszarów wiejskich wymaga wzmocnienia sektora usług i drobnej przedsiębiorczości angażującego nadwyżki siły roboczej w rolnictwie. Ideałem zapewne będzie osiągnięcie przynajmniej takiego poziomu dywersyfikacji funkcjonalnej jaki osiągnęła społeczność Opatowca w okresie najpełniejszego rozkwitu gospodarczego i administracyjnego. Opatowiec posiadał prawa miejskie , czynsze płaciło 55 warsztatów produkcyjnych i 13 zakładów gorzelnicznych . Na Wiśle i Dunajcu rozwijała się żegluga śródlądowa, funkcjonowały dwa przewozy, w mieście odbywały się targi i jarmarki a także zjazdy okazjonalne. Opatowiec zamieszkiwało 800 mieszkańców.

Położenie u ujścia Dunajca do Wisły i sąsiedztwo doliny Wisły , historycznego szlaku wodnego do Gdańska oraz dobre zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy i atrakcyjność śladów powstawania polskiej państwowości może w przyszłości stanowić

„lokomotywę” rozwojową gminy odcinającą swe piętno także w jej strukturze przestrzennej. Studium przewiduje zatem zwiększenie atrakcyjności przejścia promowego i turystyczną aktywizację terenów nadbrzeżnych. Wyznaczone przestrzenie i obszary wielofunkcyjne będą polem inwestycyjnym dla turystycznej, kubaturowej bazy materialnej.

Funkcja administracyjno – usługowa Opatowca będzie nadal dominować w strukturze funkcjonalno – przestrzennej. Przewidziano zatem rezerwy terenowe dla rozbudowy urzędu gminnego, realizacji placówek obsługi rolnictwa i przedsiębiorczości oraz agend struktur administracji rządowej, poczty, i.t.p. Rezerw przestrzeni wymaga także zespół szkolny gimnazjum i szkoły podstawowej oraz przedsięwzięcia umożliwiające aktywizację działalności kulturalnej gminy.

W obrębie własności restrukturyzowanych spółdzielni produkcyjnych i baz GS wprowadza się zasadę wielofunkcyjnego wykorzystania tych terenów zarówno usługowego jak i wytwórczego.

Przewidywany znaczny wzrost natężenia ruchu, na przebiegającej przez ukształtowany historycznie układ osadniczy, wymaga zaprojektowania i realizacji trasy obwodnicowej przewidywanej w dotychczasowym miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego Opatowca. Rejony włączenia komunikacyjnego systemu lokalnego do systemu krajowego to potencjalny obszar dla przedsięwzięć związanych z obsługą podróżnych.

Analiza wydawanych decyzji i pozwoleń na budowę wykazuje wzrost zapotrzebowania na tereny wyłącznie mieszkaniowe najczęściej w formie zabudowy o niskiej intensywności. Ustalenia studium umożliwiają właściwą podaż terenów przeznaczonych na cele budownictwa mieszkaniowego.

Północna część sołectwa to obszar występowania znacznych płatów gleb słabych. Sugeruje się przeznaczenie tych terenów dla funkcji przemysłowych i komunalnych (lokalizacja wysypiska) i niezbędnych zalesień.

W obszarze północnym zlokalizowane jest istniejące wysypisko odpadów wymagające zakończenia eksploatacji i rekultywacji o kierunku leśnym.

Wzrastające potrzeby mieszkańców w zakresie cmentarnictwa realizowane będą w obszarze powiększonego cmentarza parafialnego. Poprawa stanu sanitarnego miejscowości wymusza realizację oczyszczalni ścieków i systemu sieci kanalizacyjnej.

Komunalne cele egzogeniczne określają konieczność uwzględnienia przebiegu magistralnego wodociągu międzygminnego „Nida”.

Obszar ścisłego centrum to teren komercyjnych usług handlowych, gastronomicznych, rzemieślniczych i teren aktywizacji drobnej przedsiębiorczości.

Sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla wsi Opatowiec winny uwzględniać zagrożenia powodziowe ograniczające znacznie możliwość wykorzystania obszarów bezpośredniego i pośredniego zagrożenia powodziowego.

W praktyce możliwości zagospodarowania tych terenów ograniczają się do określenia ich jako sportowe i rekreacyjne tereny otwarte. Wyjątek od tej zasady stanowić mogą jedynie urządzenia związane z eksploatacją koryta rzeki lub potrzebą jej przekraczania. Specyficznym zagrożeniem występującym na styku terenów zalewowych i zurbanizowanych jest zjawisko osuwiskowe skarpy wiślanej wywołane oddziaływaniem wpadającego do Wisły Dunajca, warunkujące właściwe zagospodarowanie znacznej części przestrzeni położonej pomiędzy drogą krajową, a doliną Wisły.

Ochroną konserwatorską objęty jest XIII – XIX wieczny układ urbanistyczny, zespół kościoła dominikanów p.w. Św. Jakuba Starszego, cmentarz z I wojny światowej, 11 domów mieszkalnych oraz młyn motorowy. Przeprowadzone archeologiczne rozeznanie wstępne sugerują potrzebę objęcia ochroną bierną domniemanego terenu cmentarskich ciałopalnych kultury łżyckiej. Podjęcia badań rozpoznawczych wymagają domniemane lochy podziemne biegnące pod rynkiem i wzdłuż ul. Krakowskiej.

SOŁECTWO PODSKALE

Stanowiąca przedłużenie struktury Opatowca w kierunku południowym, wieś Podskale stanowi obszar zabudowy zagrodowej położonej wzdłuż drogi krajowej. Możliwość rozwoju pasma jest warunkowana przebiegiem drogi krajowej i występowaniem zagrożenia powodziowymi wodami stuletnimi.

Na obszarze 228 ha zamieszkuje 146 mieszkańców zajmujących się prawie wyłącznie gospodarką rolną. Południowo wschodni obszar położony w strefie bezpośredniego zagrożenia powodziowego stanowią sportowo – rekreacyjne tereny otwarte.

Ochroną konserwatorską objęto 5 budynków mieszkalnych i stodołę w zagrodzie nr 48.

Ochrony biernej wymagają dość licznie występujące na terenie wsi stanowiska pradziejowe dokumentujące ślady bytności gromad ludzkich na tym terenie.

SOŁECTWO ROGÓW

Jedna z najstarszych wsi gminy ulokowana na pradawnym szlaku handlowym wiodącym z południa Europy do Gdańska została odnotowana w kronikach Długosza jako wieś z której pochodził niejaki Hincza herbu Działosza, fundator kościoła w Rogowie. W wieku XIX poza kościołem parafialnym wieś posiadała szkołę gminną, dom schronienia dla starców, szpital i dwór. W 1827 roku wieś liczyła 344 mieszkańców, dziś 285.

Połowa XVI wieku jest za sprawą ówczesnego właściciela okresem aktywności kalwinistów i socyanistów.

Dziś rozwój wsi jest znacznie ograniczony i monofunkcyjny zawężony do produkcji rolniczej.

Swych szans rozwojowych społeczność wsi może poszukiwać w atrakcyjnym położeniu nad doliną Wisły i w istniejących na razie słabo wypromowanych zabytkach kultury materialnej.

Położona na skraju skarpy wiślanej część wsi może być areną aktywizacji agroturystyki, a tereny położone w sąsiedztwie drogi krajowej mogą służyć realizacji przedsięwzięć związanych z obsługą komunikacyjną i drobną przedsiębiorczością.

Ochrona konserwatorską objęto zespół kościoła parafialnego, drewniany kościółek cmentarny przeniesiony do skansenu w Tokarni, pozostałości zespołu dworskiego, dwie zagrody i trzy domy mieszkalne.

Szczególnie atrakcyjna może okazać się oferta dająca możliwość częściowej lub całkowitej rekonstrukcji założenia dworskiego celem wykorzystania do funkcji związanych z obsługą tranzytowego ruchu turystycznego.

SOŁECTWO RZEMIENICE

Obszar 351 ha zamieszkuje 197 mieszkańców. Funkcję podstawową stanowi produkcja rolna coraz częściej uzupełniana usługami i wytwórczością budowlaną.

Istniejące stawy oraz gleby V klasy mogą być wykorzystane dla rozwoju funkcji letniskowej. Czyste powietrze, mało zanieczyszczone wody gruntowe i gleby sprzyjać będą ekologizacji produkcji rolnej.

Rozwój usług podstawowych w Krzczonowie i Ksanach znacznie ograniczy popyt na tereny usług publicznych w sołectwie Rzemienowice.

W obrębie wsi studium przewiduje rezerwę terenu dla podstawowych usług handlowych oraz placówki OSP.

Rzemienowice to wieś włościańska o starej metryce , w przeszłości przynależna do gminy Czarkowy i wchodząca w skład dóbr Krzczonów. W 1827 roku wieś liczyła 230 mieszkańców użytkujących 31 domów.

SOŁECTWO SENISŁAWICE

Najbardziej na północ wysunięta wieś gminy leżąca przy trasie nadwiślańskiej.

Liczy 155 mieszkańców. Podstawową funkcją jest produkcja rolnicza ukierunkowana w coraz większym stopniu na produkcje ekologiczną.

Wschodnia część wsi malowniczo wzniesiona nad doliną Wisły , rozległe tereny nadwiślańskich łąk posiadają korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki.

Wieś Senisławice w XVI wieku Sędziszawice, wchodząca w skład starostwa korczyńskiego była wsią królewską i liczyła 326 mieszkańców.

Ochrona konserwatorską objęto 13 chałup wiejskich i stanowiska archeologiczne dokumentujące znaleziska z okresu neolitu i wczesnego średniowiecza.

SOŁECTWO TRĘBACZÓW

Podobnie jak Rzemienowice wieś włościańska Trębaczów wchodziła w skład dóbr Krzczonów, w 1827 roku liczyła jedynie 47 mieszkańców. Dziś z produkcji rolniczej żyje 61 mieszkańców.

Brak wykształconego ośrodka usług elementarnych, w zakresie których obsługę zapewnia pobliski Krzczonów.

SOŁECTWO URZUTY

Wieś o starej metryce sięgającej czasów poprzedzających panowanie Bolesława Wstydliwego, który w 1252 roku przebywa w Urzutach.

W połowie XV wieku Urzuty podobnie jak Opatowiec są własnością klasztoru tynieckiego. Funkcjonowała karczma i młyn. W 1827 roku we wsi żyło 189 mieszkańców a pasmo zabudowy tworzyło 30 domów mieszkalnych.

Dziś wieś jest nieco mniejsza i liczy 157 mieszkańców, brak jest elementarnych usług. Obsługę w zakresie usług elementarnych i podstawowych pełnią Rogów i Opatowiec. Wykorzystanie dla celów rozwojowych wsi walorów atrakcyjnego położenia nad Wisłą i aktywizacja różnorodnych form agroturystyki wywoływać będzie zapotrzebowanie na rezerwację przestrzeni dla elementarnych usług komercyjnych i publicznych.

Urozmaicone ukształtowanie skarpy doliny Wisły, nieprzydatne dla celów budowlanych może być wykorzystane do organizacji rekreacyjnej przestrzeni publicznej (parku wiejskiego).

Pewnych szans rozwoju można upatrywać także w podjęciu eksploatacji zasobów piasku zalegającego w złożu Urzuty – Ławy.

Bierną ochrona archeologiczną należy objąć obszary znalezisk dokumentujących pradziejowe fakty z życia gromad ludzkich na tym terenie.

SOŁECTWO WYSZOGRÓD

Wieś, której funkcją podstawową jest produkcja rolna w coraz większym stopniu podlegająca procesowi ekologizacji upraw odnotowana jest już w kronikach Długosza, a w roku 1579 stanowiła własność kasztelana sandomierskiego Szafrąca.

W 1827 roku żyło tutaj 111 mieszkańców.

Dziś wieś liczy 76 mieszkańców, a areal przynależnych do niej gruntów 158 ha.

Brak jest usług elementarnych, bliskie sąsiedztwo ośrodka obsługi elementarnej w Rogowie nie będzie sprzyjało powstawaniu usług publicznych i komercyjnych na tym terenie.

Ochroną konserwatorską objęto zagrodę nr 5 i sześć domów mieszkalnych.

VII. Załączniki graficzne:

Załącznik nr 1:	polityka przestrzenna gminy 1:25 000
Załącznik nr 1a :	polityka przestrzenna gminy 1:10 000
Załącznik nr 2:	środowisko przyrodnicze i kulturowe 1:25 000
Załącznik nr 2a:	środowisko przyrodnicze i kulturowe 1:10 000
Załącznik nr 3:	systemy infrastruktury technicznej 1:25 000
Załącznik nr 3a:	systemy infrastruktury technicznej 1:10 000
Załącznik nr 4:	uwarunkowania i kierunki rozwoju komunikacji 1:25 000

Z up. Dyrektora

M. Olesinska
mgr inż. Magdalena Olesinska

Zastępca Dyrektora

ZARZĄD
SWIĘTOKRZYSKICH I NADNIDZIANSKICH
PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH
25-956 Kielce, ul. Jagiellońska 70
tel./fax (41) 345-51-91, tel. (41) 345-58-80
28-400 Pińczów, Krzyżanowice Średnie 14
tel./fax (41) 35-717-11
NIP 959-08-30-189